Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem

Najer Folksblat

פרייז 30 גראשען

היינט 16 זייטען

לאָדזשער פאָלקסבלאַט

אונפּאַרטייאישע פּאָליטיש - געזעלשאַפטליכע טאָג - צייטונג

Nr. 129 (1134)	Łódź, Piątek 3 Czerwca 1927	פינפטער יאָהרגאַנג	לאָדז, פרייטאָג ג סיון תרפ״ז.	Nr. 129 (1134

אדרעס פון רעדאַקציע און אַדמיניסטראַציע: לאָדז, פּעטריקאָווער 21, טעל. 24-71. | Adres redakcji i administracji: Łódź, Piotrkowska 21, Tel. 24,71.

פּעסע יאַקובאָוויטש
משה גוטערמאַן
פאַרלאָבט.
928 לאָדז, אין יוני 1927.

סאַלאַ אינווענטאַרזש וואַרשע
זיגמונד אַלעקסאַנדראָוויטש לאָדז
פערלאָבט.
מאַי 1927 לאָדז.

א הארציגען מזל-טוב און א גליקליכע צוקונפט אונזערע קינדער
סאַלאַ אינוועטאַרזש
און זיגמונד אַלעקסאַנדראָוויטש
צו זייער פערלאָבונג ווינשען
עלטערן, שוועסטער און ברידער
אַלעקסאַנדראָוויטש.

בעקאַנטמאַכונג
Aarhus Oliefabrik, Dänemark
מאַכט בעקאַנט די צוקער- און שאָקאָלאַדען-פאַבריקאַנטען
אַז איהרע קאַקאַאָ-פּוטער נאַקקאַ מאַרקע (CEBES)
זענען צו בעקומען אין פאָלגענדע פערקויפס שטעלען צו פאַבריקס-פרייזען
ח. דימאַנט — קאַשטשעלנאַ 6 | אברהם קופּפערמינץ — קאַשטשעלנאַ 1
ה. גוטערמאַן — קאַשטשעלנאַ 4 | ע. דאַפּפנער — אַלטער רינג 15
מ. ראָזענפיש — קאַשטשעלנאַ 6.

בעקאַנטמאַכונג.
צוליב דעם, וואָס ערב יום-טוב קומט אויס זונטאָג, האָבען מיר זיך געוואָנדען צו דער געהעריגער מקום. אַז מיר זאָלען בעקומען די ערלויבניש אָפען צו האַלטען אונזערע פערקויפס-שטעלען שבת צו נאַכטס ביז 11 א זייגער אין אָווענד. ליידער איז אונזער ביטע נישט בערוקזיכטיגט געוואָרען און צוליב דעם בעטען מיר דעם זעהר געעהרטען פובליקום
פיש אויף יום-טוב שבועות פיש
הײַנט אײַנצוקױפֿן. הײַנט, פֿרײַטאָג,
ווייל זונטאָג וועט אַלעס זיין פעסט געשלאָסען.
די פערוואַלטונג פון פיש-סוחרים פעראיין אין לאָדז.

קאָנפערענץ
פון העברעאישע לעהרער פון מאָנגרעס-פוילען.
מוצש״ק, דעם 4טע יוני ד. י. 8 אין אָווענד קומט פאָר אין זאַל פון „התאחדות" שענקיעוויטש 3/5
אַ גרויסער פאָלקס-מיטינג
מיט רעדעס אויף דער טעמע: „אַקטועלע פּראָבלעמען פון'ם העברעאישען שול-וועזען"
וועלען אַרויסטרעטען די ה״ה: נתן ביסטריצקי, ד״ר אריה טאַרטאַקאָווער,
דיר. ד״ר אליהו ראָזענבוים, ש. טשערנוביץ (ס.נ.) און אַנדערע.
איינטריט פריי. איינטריט פריי.
915

רעליגיעזע 8-קל. גימנאַזיום
מיט רעכט פון רעגירונגס-גימנאַזיעס
„בית אלפנא"
60 צעגעלניאַנאַ 60
די עקזאַמענס פאַר נייע שילער דויערען ווייטער. איינשרייבונגען טעגליך פון 1–9 אין קאַנצעלאַריע פון גימנאַזיום.
797

„JULJANÓW" פּאַרק
פון מאָרגען שבת דעם 4. ביז דינסטאָג דעם 7. יוני וועט דער פּאַרק זיין אָפען פון 8 א זייגער פריה.– אויפ'ן אָרט איז פאַראַן: קליך האַנדלונג, בופעט-בופעט, קאַלטע געטרענקען, וואַרעמע און קאַלטע שפּייזען א. אז. וו.
צו פערוויילונג:
טאַנץ-זאַל, קאַרוסעל, שיס האַלע, שפּרונג פון פּירמען שטאָק און וואַסער א. אז. וו. צו די טענץ שפּילט צו דער בלאָז-אָרקעסטער פון י. ה. פּאָזנאַנסקי. דער פּאַרק איז עלעקטריש בעלויכטען. איינטריט פאַר דערוואַקסענע 60 גראָשען, פאַר שילער און מיליטער-לייט – 30 גר. מאָנאַטליכע אַבאָנאַמענט פאַר דערוואַקסענע 6 זל., פאַר שילער-3 זל. אכטונג! דער פּאַרק קען אָפּגעגעבען ווערען, לויט אַ פערשטענדיגונג, פאַר שולען צום איינאָרדנען אויספלוגען צו זעהר מעסיגע פּרייזען.
מיט אַכטונג די פערוואַלטונג.
907
בעקוועמע פּאַרק! ~~~ קאָנפּעטי און סערפענטין. ~~~ בענגאַליש פייער!

די ביליגסטע קוועלע
פון פּערפומען, זייפען, פּודער, געזיכטס-קרעמען,
פערשידענע צאָהן-פּאַסטעס פון די בעסטע אויסלענדישע
פירמען איז צו בעקומען נור ביי דער האַנדלונגס-פירמע
S.Buchwajc, Łódź
Piotrkowska 22, tel. 31-43.

צו דער חתונה פון אונזער געעהרטען שעף
ה' מ. רייכבאַרד
מיט פרל. פּעלאַ הירש
ווינשען מיר פיל גליק. גלייכצייטיג ווינשען מיר די עלטערן
ה' ס. רייכבאַרד און פרוי פיל נחת פון זיי.
די אַרבייטער פון דער פאַבריק רייכבאַרד.

בעקאַנטמאַכונג.
מיט דער ערלויבניש פון דער מקום, וועלען די בעוואוסטע כשר׳ע עופות-שחט הייזער, וואָס זענען בהשגחת הראַבינאַט, זיין אָפען שבת-צו נאַכט און זונטאָג פריה ערב יום-טוב, און ווער עס וויל לאָזען שח'טען עופות אין יום טוב, זאָל זונטאָג זיך בעזאָרגען מיט קוויטלעך.
925
שוחטי עופות פה לודז.

פּענסיאָנאַט
פון פרוי ג. ליכטענשטיין אין מאַרזשיאַנקי (ביי קאָלושקי)
ווערט געעפענט אין די ערשטע טעג פון חודש יוני
ספּעציעלע פּעדאַגאָגישע השגחה אויף קינדער. קלאַוויר אויפ'ן אָרט.
אינפאָרמאַציעס ערטיילט:
G. LICHTENSZTAJN, Aleja 1-go Maja 11. טעגליך פון 3–5
943

Dr. med.
H. Lajchter
קאָנסטאַנטינער 9.
וואָג וסכאַדניע טעל. 49-66
צאָהן-כירורג
ספּעצ. פון כירורגישע קראַנקהייטען פון מויל, צאָהן-ציסטען, גאָמענס, רושטשעלעס, צאָהן - פּראָטעזעס
א.ז.ה. נעמט אָן פון 4½–5 און פון 8–9 אָוו. זונטאָג 11–2.

אונזער טיפסטען מיטגעפיהל דריקען מיר אויס דער פאַמיליע צוליב'ן פריהצייטיגען טויט פון אונזער געשעצטען מיטגליד נ. ע.
מאיר באָריסלאַווסקי
עהרע זיין אָנדענקען!
דער יודישער פריזיער
מייסטער פערבאַנד אין לאָדז.
933

דעם טיפסטען ביילייד דריקען מיר אויס אונזערע וו. מיטגלידער
ה״ה יעקב שטיין און חיים אליהו גאָלדבערג צוליב'ן פריהצייטיגען טויט פון זייער שוועסטער און שוועגערין
נ״ע גאָלדע שטיין
המקום ינחם אתכם בתוך שארי אבלי ציון וירושלים.
די פערוואַלטונג פון לאָדזער יודישען
פליישער-פעראיין
אין לאָדז, פּעטריק. 24
816

רומעניע ענטפערט דעם ענגלישען קאמיטעט

אויף זיין בריף וועגען די יודען־פערפאלגונגען.

לאנדאן, 2 (יט"א) אויף דער זיצונג פון דער פעראייניגטער יודיש־ענגלישער גמינלשאפט אין לאנדאן האט דער פארזיצער לעאנארד מאנטעפיארע בעריכטעט וועגען דער לאגע פון די יודען אין רומעניען. ער האט מיטגעטיילט, אז ס'איז אנגעקומען א בריף פון דער רומענישער רעגירונג, דער בריף וועט בעטראכט ווערען אויף דער זיצונג וועלכע וועט פארקומען די קומענדיגע וואך. די תשובה אויפ'ן בריף וועט רעדאגירט ווערען דורך לוסיען וואלף.

בעת דער דיסקוסיע ארום בעריכט האט ד"ר גאסטער אויסגעדריקט זיין מיינונג, אז ס'איז געווען א נארישקייט צו פאדערען פאר יודען מינאריטעטען רעכט, ווייל די יודען בילדען נישט קיין נאציאנאלע מינאריטעט אינ'ם אלגעמיין־אנגענומענעם זין פון דעם ווארט, מ'האט זיך געדארפט בעגרעניצען בלויז מיט פאדערען בירגערליכע גלייכבערעכטיגונג. אנדערע רעדנער האבען פארבצווארפען ד"ר גאסטער, אז ער שאצט נישט ריכטיג אפ די לאגע און אז ער איז צו פעסימיסטיש געשטימט.

די עקספערטען־קאמיסיע פאר א"י

הויבט שוין אן איהרע ארבייטען.

פאריז, 2 (י.ט.א. טעלעגראפיש) פעליקס וואַרבורג, סער אלפרעד מאנד און ד"ר פרענקעל, וועלכע בילדען דאס פרעזידיום פון דער עקספערטען־קאמיסיע, וועלכע דארף לויט'ן אפמאך וואס איז געשלאסען געווארען צווישען לואי מארשאל און פראפ. וויצמאן, ארויספאהרען קיין א"י, האבען דא אפגעהאלטען א לענגערע בעראטונג.

ד"ר פרענקעל פאהרט ארויס אויף א בעזוך קיין א"י.

נומערוס־קלאוזוס פאר אדוואקאטען אין אונגארן.

בודאפעשט 2. (יט"א טעלעגראפיש). דער אונגארישער יוסטיץ־מיניסטער האט אין פארלאמענט ערקלערט, אז בעת דער הערבסט־סעסיע וועט אריינגעטראגען ווערען א געזעץ־פראיעקט וועגען „נומערוס קלאוזוס" פאר די אדוואקאטען. דער דאזיגער געזעץ וועט אריינגעטראגען ווערען טראץ דער אפאזיציע פון די אדוואקאטישע קרייזען. דער דאזיגער געזעץ בעדראהט אין דער ערשטער רייהע די יונגע יודישע אדוואקאטען.

געשטארבען אן אלטער „בילו"ער.

ירושלים, 2. (יט"א טעלעגראפיש) אין חדרה איז אין עלטער פון 67 יאהר געשטארבען דער גרינדער פון דער קאלאניע שלמה צוקערמאן, איינער פון די „בילו".

ווידער א בית־עלמין־שענדונג אין דייטשלאנד

בערלין (יט"א) אין רילצהיים אין פפאלץ איז א באנדע כוליגאנען אפגעפאלען דעם יודישען בית עולם און צושעדיגט פיל יודישע מצבות, די שולדיגע זיינען נישט ענטדעקט געווארען. די פראקוראטור האט בעשטימט א בעלוינונג אין דער הויך פון 300 מארק פאר הילף ביים ענטדעקען די אנפאלער.

אויסגעשלאסען יודען פון ספארט־וועט־לויף.

וויען. (י.ט.א.) דער לאנדס־ספארט־פעראיין פון טיראל האט פערבאטען יודען אנטייל צו נעמען אין ספארט־וועט־לויף אין אינסברוק. ווי מען מיילט מיט, איז דער דאזיגער בעשלוס אנגענומען געווארען דערפאר, וואס דער טיראלער ספארט־פעראיין האט מורא געהאט פאר א בויקאט מצד די קריסטליכע ספארט ארגאניזאציעס אין פאל, ווען „הכח" וואלט צוגעלאזען ווערען צום וועט־לויף.

אין אמעריקא זאל פערפליכטעט אפינף־טאגיגע ארבייטס־וואך.

ניו־יארק, (י. ט. א.) דער ראט פון די אמעריקאנער שוהלען, צו וועלכע עס געהערען די ארטאדאקסישע יודישע קאנגרעגאציעס, דער אוניאן פון די אמעריקאנישע יודישע קאנגרעגאציעס און די צענטראל־קאנפערענץ פון די אמעריקאנער ראבינער (די ליבעראלע ריכטונג), די פעראייניגטע סינאגאגען אין אמעריקא און די רבנים פעראייניגונג האבען אנגענומען א רעזאלוציע, אין וועלכער עס ווערט ארויסגעשטעלט די פאדערונג איינצופיהרען א 5־טאגיגען ארבייטס־וואך אין דער אינדוסטריע. די דאזיגע רעפארם וואלט בעריים א גרויסען פארשריט אין סאציאלען הינזיכט און וואלט געגעבען די יודישע ארבייטער די מעגליכקייט אפצוהיטען דעם שבת.

די פעראייניגטע יודישע שוהלען פאדערען אויף אלע געזעלשאפטליכע ארגאניזאציעס מיטצווירקען ביים פערווירקליכען די פינף טאגיגע ארבייטס־וואך.

נייע בעגרענצונגען געגען סוחרים אויף אוקראינע.

ריגע, (י. ט. א.) די סאוויעטישע בלעטער ברענגען כמעט טאג טעגליך רשימות פון הונדערטער סוחרים ס'רוב יודען, וואס ווערען בעשטראפט פאר נישט אפהיטען די פעסטע פרייזען. לעצטענס האט מען אין קיעוו אנגעקלאגט און געריכט 100 פערזאן פרי־מיט נאך מעהר ערפאלג צו קעמפען געגען די סוחרים, האט די מאכט אין קיעווער קרייז פעראָרדנעט, אז אין אלע פריוואטע קראמען מוזען זיך געפינען אנקלאגע ביכער, וואו די קונים זאלען פערשרייבען זייערע טענות.

ענערגישע שריט געגען די האקענקרייצלער אין טשעכאסלאוואקיי.

פראג, (י.ט.א) לויט א פעראָרדנונג פון דער מוכה איז אין קאבלעניץ ארעסטירט געווארען דער פיהרער פון די נאצ אנאלע סאציאליסטען וואלטער ריכטער פאר זיין טעטיגקייט, וואס האט בעדראהט די עפענטליכע רוה. אוגטער ריכטערס אנפיהרונג האבען די האקענקרייצלער איינגעארדענט דעמאנסטראציעס, בעת דער לוה פון דעפוטאט מאצל. אויך בעת מאסאריק איז אויסגעוועהלט געווארען אלס פרעזידענט, האבען די נאציאנאל־סאציאליסטישע דעפוטאטען דעמאנסטראטיוו ארויסגעגאנגען אין פארלאמענט האקענקרייצלערישע פאהנען.

קינא ביי'ם קאאפעראטיוו
פון מלוכה־, קאמונאלע און געזעלשאפטליכע בעאמטע
40 שיענקעוויטשא 40.
אנהויב אין געוו. טעג 5 א זייגער נאכמ.
שבת און זונטאג – 4 נאכמיטאג.
לעצטער סעאנס 9.30 אין אווענד.

פון דינסטאג דעם 31 מאי ביז מאנטאג ד. 6 יולי א גרויסער פראכטפולער פראגראם!
CARMEN – „קארמען"
RAQUEL MELLER
א גרויסע דראמע אין 12 אקט ן. אין דער הויפטראלע: – – – –
אנאנס! דער נעכסטער פראגראם: „די גרויסע פאראדע". אנאנס!

1־טע ארטאדאקסישע 7־קלאס. טעכטער־שולע
„בית־יעקב"
צעגעלניאנא № 24. צעגעלניאנא № 24.
צום שול־יאהר 1927/8 עפענען מיר אין צענטרום שטאט א אבטיילונג פון אונזער שולע מיט א 7־טען אר־שאל לויט'ן פראגראם פון די IV קלאס גימנאזיע.
שכר־לימוד אין די 1־טע 4 קלאסען זענען 30 און 45 זל. א קווארטאל.
איינשרייבונגען קומען פאר נור ביז'ן 1. טשערוויעץ אין דער קאנצעלאריע פון דער שולע טעגליך פון 9–12 און פון 4–7 אוועגד.
ביי דער שולע עקזיסטירט א פרעבעל־אבטיילונג פאר קינדער פון 4–7 יאהר.
עס ווערען אויך געעפענט בוכהאלטעריע־ און האנדעלס־קורסען, ווי אויך „בית־יעקב" קורסען פאר דערוואקסענע.
781 די ליטונג.

בעקאנטמאכונג
דער פאטאגראפישער אטעליער
פון די פעראייניגטע פאטאגראפיסטען
לאדז, נארוטאוויטשא 13 (פריהער דזשעלנא)
מאכט בעקאנט דעם געעהרטען יודישען פובליקום, אז כדי צו מאכען מעגליך, וואס ברייטערע קרייזען פון דער בעפעלקערונג זיך צו פאטאגראפירען ביליג און גוט אין אונזער אנשטאלט, האבען מיר בעשטימט פאלגענדע נידריגע פרייזען:
12 פאטאגראפיעם . . . . . . 2 זל.
6 פאסטקארטען רעטוש. די גאנצע פיגור 3 זל.
6 גאבינעט־פאטאגראפיעם „ „ 10 זל.
1 פאטא־פארטרעט 40X50 . . „ 10 זל.
פון נאטור
בעמערקונג: א שלעכט וועטער שטערט נישט די אויפנאהמען. דער פאטאגראפישער אטעליער איז טעטיג אהן איבעררייס פון 9 פריה ביז 7 אין אווענד.
592

שלאפצימער
עסצימער
ערכען־
ווי אויך פערשיעדענע
קליינע לוקסוס־
מעבעל
עמפפעהלט די בעקאנטע מעכאנישע טישלעריי פון
שיפמאן עט קאמפ. וואסכארניא 64, אין הויף.

היילפעדאגאגישע קורסען
פאר שוואכבעפעהיגטע און שווערערציהבארע קינדער.
שפראכשטערונגען (שטאמלען, טויבשטומהייט)
Dr. med. A. Szmirgeld
נערווען־ארצט.
עלעקטריזאציעס, ליכטהייל־אפאראטען.
CEGIELNIANA 6, tel. 51-89
עמפפאנגט פון 5 — 7 אווענד.

חיכטיג פאר פרויען!
די בעוואוסטע לעהרערין מיט 25 יעהריגע פראקטיק לערנט אויס אין משך פון 1 חודש נעהען, צושניידען, מאדעלירען פאסען מיט א גאראנטיע פאר 45 זלאטעם: מענער, דאמען און קינדער־וועש, פיזשאמעס לויט'ן ווינער סיסטעם לערן איך אויס אין משך פון 2 חדשים מיט א גאראנטיע פאר 65 זל. שפרעכשטונדען פון 11 ביז 1 און פון 3—5 נאכמיטאג ביי גרינבלאט, זראטסקיעגא 9, וואוינונג 33. 952

Dr. med.
BRAUN
פאלודניאווא 28
טעלעפאן 40-26
ספעציאל־ארצט פאר הויט און וועגערישע קראנקהייטען און מענער - שוואכע.
בעהאנדלונג מיט קווארץ־לאמפ (האר־אויספאל)
נעמט אן פון 9—12 פריה און פון 5 — 8 אווענד

Dr. H. WOŁKOWYSKI
זאכארניא 57 (צעגעלג.19)
טעלעפאן: 19-94.
ספעציאל־ארצט פאר הויט־ און וועגערישע קראנקהייטען, מענער־שוואכע, בעהאנדלונג מיט קווארץ־שטראהלען.
נעהמט אן פון 5—8 אווענד, פרויען פון 4—5. ספעציעלער ווארטע־זאל. 603

שניידער־הילה!
בעמיש וואשען גארניטורן 5 זל. פרעסען גארניטורען 3 זלאטעס ס'ווערען אויך אפגעשיקט אהיים עס ווערט אויך געפרעסט אויף דער שטעל. 856
האנסטאנטינער 5 וו.1.

געלעגענהייטליך
צו פערקויפען
30 שול־בענק
צו 2 זיצען, אויך נעהם איך אן זעמטליכע בעשטעלונגען פאר שול־איינריכטונגען.
698 וואסכארניא 64, שיפמאן עט קאמפ

LEKARZ-DENTYSTA צאהן־ארצט
St. GELBERG
זאכארניא 15, טעל. 31-08
תמיד גאנץ פערנעמלעכטע ציינער און מויל־קראנקהייטען. צאהן־ציהונג אהן שמערצען, היילט מיט ליכט־פעשטראהלונג, ספעציעלער לאבאראטאריום פון קינסטליכע ציהן. נעהמט אן פון 9—12 פרימארגען און פון 3—7 א זייגער אווענד. ביליגע פרייזען. 1481

Dr. ADAM
GROSGLIK
Al. Kościuszki 27, tel. 51-78
הויט און וועגערישע קראנקהייטען און ליכט־הייל אנשטאלט. נעמט אן פון 4—7 אין אווענד.

Dr.
H. Weisshoff
אינערליכע • און קינדער־קראנקהייטען
23 זאוואדזקא 23
פראנט 1 שטאק
נעהמט אן פון 3.30 ביז 5 נ"מ.

גוואַלדיגע שטורם-ווינטען אין אַלע עקען וועלט

אונטערגעגאַנגען אַ שיף און 100 פּאַסאַזשירען זענען אומגעקומען.

אַ גאָב-רעגען און כליינע פערפליצונגען אין לאָדז.

(–) אין די לעצטע 2 טעג האָט אין לאָדז געהערשט אַ שרעקליכע היץ. נעכטען בייטאָג איז שוין ממש נישט געווען אויסצוהאַלטען. פּונקט ווי די קעלטען האָבען אָנגעהאַלטען ביז ענדע מאַי, אַזוי האָבען די היצען געגומען מיט אַ מאָל און נעכטען האָט די היץ אין לאָדז דערגרייכט צו 36 גראַד.

נעכטען אַרום האַלב 10 אין אָוונט איז אָבער דער הימעל פערוואָלקענט געוואָרען און ס'האָט אָנגעהויבען גיסען אַ מוראַ-דיגער רעגען. דער גאָס-רעגען האָט אָנגעהאַלטען ביז אַ האַלבע שעה, אָבער דער מבול איז געווען אַזוי גרויס, אַז אין נידריגען שטאָט-טייל, ס'רוב אויף אַלט-שטאָט און אפילו אויף פּעטריקאָווער גאַס, זענען פערגאָסען געוואָרען אַ סך קעלערס.

אויף אַלע ליניעס האָט זיך אָפּגעשטעלט די טראַמוואַי-בע-וועגונג און אַ בער די גאַסען האָט מען נישט געקאָנט אַריבער-גייען. אָבער אין משך פון אַ האַלבער שעה, איז געוואָרען אויס בעטריקענט.

אויף די פיליפינע-אינזלען.

סינגאַפּאָרע, 2 (ספּ. טעל.) אין דער סביבה פון די פיליפינער אינזלען האָט זיך אַדורכגעטראָגען אַ גע-וואַלדיגער שטורם.

עס איז אונטערגעגאַנגען דער דאַמפּפער „נעגראָ", וואָס האָט זיך געפונען אויף אַ מרחק פון איינינע צעהנדליג קילאָמעטער פון מאַנילע.

די צאָהל קרבנות איז בעדייטענד. עס זענען אומגעקומען 100 פּאַסאַזשירען.

אין האָלאַנד.

אַמסטערדאַם, 2 (ספּ. טעל.) אין די האָלענדישע מזרח פּראָווינצען האָט נעכטען געהערשט אַ אומגעוועהנליכער הוראַגאַן, וואָס האָט אָנגעטאָן קאָלאָסאַלע שאָדענס.

איינינע צעהנדליג מענשען זענען דער'הרגעט געוואָרען און אַ גרויסע צאָהל זענען פערהאָן פערוואונדעטע.

דער הוראַגאַן איז געווען אַזוי שטאַרק, אַז אַ פּאַסאַזשיר צוג איז אַראָפּ פון די שינעס.

דער רויטער-קרייץ האָט אַרויסגעגעבען אַן אויפרוף צו דער בעפעלקערונג צו שטיצען די געליטענע.

די היזקות ווערען געשאַצט אויף איינינע מיליאָן גילדען.

אין דייטשלאַנד.

בערלין, 2 (ספּ. טעל.) אין די דייטשע מעיב-פּראָווינצען האָט נעכטען געהערשט אַ שטורם ווינד, וואָס אַלטע מענשען געדענקען נישט.

אין ליגנען האָט דער הוראַגאַן אַראָבגעריסען די דעכער פון 300 הייזער. אַ חוץ דעם זענען אין גאַנצען פערניכטעט גע-וואָרען 10 הייזער. איינינע מענשען זענען אומגעקומען. 1000 בוימער זענען אויסגעריסען געוואָרען מיט'ן וואָרצעל.

ביי דער סטאַציע גראָנוי האָט דער שטורם אַראָבגעוואָרפען אַ צוג פון די שינעס.

אין מאָסקווע.

מאָסקווע, 2. (ספּ. טעל.) איבער מאָסקווע האָט זיך היינט אַדורכגעטראָגען אַ געוואַלדיגער שטורם. אַ דונער איז אַריין אין דער צענטראַלער עלעקטרישער סטאַציע. אין משך פון אַ שעה צייט איז צוליב דעם, גאַנץ מאָסקווע געווען אין דער פינסטער.

אויך די טראַמוואַיען האָבען נישט קורסירט.

אין בעלגיען.

בריסעל, 2. (ספּ. טעל.) אַ אומגעהויערער שטאַרקער שטורם וואָס האָט געבושעוועט אין דער סביבה פון בריסעל, האָט אָנגעטאָן גרויסע היזקות. אין איינינע ערטער זענען פאַראַן אַ גרויסע צאָהל שווער פערוואונדעטע מענשען.

דער שטורם איז געווען אַזוי שטאַרק, אַז עס זענען אַראָפּ-געריסען געוואָרען דעכער פון די הייזער און בוימער זענען אַ-זיסגעריסען געוואָרען מיט די וואָרצלען.

ערד-ציטערניש אין יוגאָסלאַוויע.

בעלגראַד, 2. (ספּ. טעל.) אין פאַריגע נאַכט איז אַ טייל יוגאָסלאַוויען איבערגעטרייסעלט געוואָרען פון אַן ערד ציטערניש. די בעפעלקערונג איז געפאַלען אין גרויס שרעק.

די ערד-ציטערניש איז געשעהען אין מיטען נאַכט אויף דרום-מערב פון בעלגראַד. עס האָט זיך געלאָזט פיהלען אַ שטאַרקער טרייסעל. מעהרערע הייזער זענען איינגעפאַלען.

צום גליק האָט די ערד-ציטערניש דאָסמאָל נישט געבראַכט קיין מענשליכע קרבנות.

אינטענסיווע אַרבייט אַרום דער אויסלענדישער הלואה.

וויצע-פּרעמיער באַרטעל האָנפערירט מיט'ן מלוכה-פּרעזידענט און מיט'ן מאַרשאַל פּילסודסקי.

וואַרשאַ, 2 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) מיטוואָך ביינאַכט איז אין בעלוועדער פאָרגעקומען אַ לענגערע קאָנפערענץ צווישען מאַרשאַל פּילסודסקי און וויצע-פּרעמיער באַרטעל.

די הויפּט טעמא פון דער קאָנפערענץ איז געווען, ווי מען גיט איבער, די פראַגען, וואָס זענען פערבונדען מיט דער אויסלענדישער הלואה און אויך וועגען די נאָהענטער סיים-סעסיע.

נעכטען האַלב אין דערפריה איז דער וויצע-פּרעמיער באַרטעל גערופען געוואָרען אין שלאָס, וואו ער האָט אָפּגעהאַלטען אַ קאָנפערענץ מיט'ן מלוכה-פּרעזידענט.

אין קיוענד איז אין בעלוועדער אויפסניי פאָרגעקומען אַ קאָנפערענץ צווישען מאַרשאַל פּילסודסקי און וויצע-פּרעמיער.

אויך אין פינאַנץ-מיניסטעריום איז אין משך פון נעכטיגען טאָג פיל געאַרבייט געוואָרען ביים בעשטימען די פּרטים און ענדגילטיגע רעדאַקציע פון קאָנטראַקט פון דער אויסלענדישער הלואה.

ווי מען גיט איבער פון זיכערע קוועלען, זאָלען די בעפולמעכטיגטע פון די אַמעריקאַנער פינאַנסיסטען אין וואַרשאַ, היינט אויפגענומען ווערען אין בעלוועדער דורכ'ן פּרעזעס פון מיני-סטערען-ראַט מאַרשאַל פּילסודסקי.

וואַרשאַ, 2 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) דער נעכטיגער טאָג און אָוונד איז געווען געווידמעט דאָס פערענדיגען די אונטערהאַנדלונגען וועגען דער אַמעריקאַנער הלואה פאַר פּוילען.

אַלע שטרייט-פּונקטען זענען פול-שטענדיג אויסגעגליכען געוואָרען. עס זענען נאָר געבליבען בלויז די פאָרמאַ-ליטעטען און די ענדגילטיגע רעדאַקציע פון קאָנטראַקט.

דער סטאַביליזאַציע-פּלאַן און דער קאָנטראַקט זענען געשריבען אין דער פּוילישער און ענגלישער שפּראַך.

די טעקסטען פון אָפּמאַך דרוקען זיך אין דער דרוקעריי פון בענקערס טרעסט אין פּאַריז. דאָס ערלעדיגען די פאָרמאַ-ליטעטען ווערט נאָך דויערען פון 7 – 10 טעג. נאָכדעם וועט פאָרקומען דאָס פייערליכע אונטערשרייבען די הלואה.

פּוילען און דער ענגליש-סאָוויעטישער סכסוך.

ערקלערונג פון אויסערן-מיניסטער זאַלעסקי.

וואַרשאַ, 2. (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) שפּעט אין אָוונד האָט מען זיך ערשט דערוואוסט דעם אינהאַלט פון שמועס, וואָס עס האָבען געפיהרט דער אויסערן-מיניסטער זאַלעסקי און דער סאָוויעטישער אַמבאַ-סאַדאָר וואָיקאָוו, בעת זייער קאָנפערענץ.

אויסערן מיניסטער זאַלעסקי האָט בעריהרט די פראַגע וועגען די רוסישע חובות און דאַבייע אָנגעוויזען, אַז די סאָוויעטען-רעגירונג פיהרט נישט אויס דעם ריגער טראַקטאַט דערמיט, וואָס זי צאָהלט נישט אויס דער פּוילישער רעגירונג די חובות, וואָס זענען פער-פליכטעט צו צאָהלען מצד די סאָוויע-טען לויט'ן ריגער טראַקטאַט.

סאָוויעטישער אַמבאַסאַדאָר וואָיקאָוו האָט דערויף געגעבען איינינע ערקלע-רונגען, וואָס האָבען בעפרידיגט דעם מיניסטער זאַלעסקי.

ווייטער האָט וואָיקאָוו געפרעגט ווי עס איז די בעציהונג מצד דער פּוילי-שער רעגירונג צום ענגליש-סאָוויעטי-שען סכסוך.

מיניסטער זאַלעסקי האָט דערויף גע-ענטפערט, אַז אין דעם ענין האַלט זיך די פּוילישע רעגירונג ניטראַל, איבער-געגס האָט דער פּויל'שער געזאַנדטער אין לאָנדאָן דאָס זעלבע שוין ערקלערט ביי אַ געלעגענהייט אין לאָנדאָן.

ווידער עקסצעסען געגען יודען אין בוקארעשט

רומענישע רעגירונג בעשלאָסען מיט קריגס-געריכטע צו בעקעמפען די עקסצעסען.

בוקאַרעשט, 2 (יט"אַ טעלעגראַ-פיש). דאָ זענען ווידער אויסגעבראָכען עקסצעסען געגען דער יודישער בעפעל-קערונג. די קוזיסטישע סטודענטען זע-נען אַרויס אויף די הויפּט-גאַסען און מערדערליך געשלאָגען אַלע דורכגע-הענדע יודען און די, וואָס זענען ענה-ליך געווען צו יודען.

ביי דער זשאַנדאַרמעריע, וועלכע האָט אינטערווענירט האָבען די אָנפאַ-לער נעמריבע אַרויסגעריסען דאָס גע-וועהר. ס'זענען אַרעסטירט געוואָרען 15 סטודענטען.

די רעגירונג האָט פערעפענטליכט אַ בעקאַנטמאַכונג, אַז זי וועט ענערגיש בעקעמפען די אונרוהען און די שולדי-גע איבערגעבען צו אַ קריגס-געריכט.

אַ יאָהר פערבאַנד פון שוץ געגען אַנטיסעמיטיזם.

פראַנקפורט, דער פערבאַנד פון שוץ געגען אַנטיסעמיטיזם האָט אָפּגע-האַלטען זיין ערשטען יעהרליכען צו-זאַמענפאָהר.

בעת דער פייערליכער ערעפנונג, זענען מיט גרויסע רעדעס אַרויסגע-טרעטען מיניסטער באָמהין, פּראָפ. ד"ר וואַלטער געץ, רעגירונגס-ראַט ד"ר שטייגער און ראַבינער ד"ר זאַלצבער-גער.

פעקין האַלט ביים פאַלען.

ניו-יאָרק, 2, (ספּ. טעל.) צוליב'ן בצחון פון טשאַנג-קאַי-שעק'ס מיליטער; האָט די אַמעריקאַנער רעגירונג ער-קלערט, אַז זי האָט בדעה איבערצו-טראָגען די אַמעריקאַנער אַמבאַסאַדע פון פעקין קיין טיען-טסין, אָדער קיין שאַנכאַי.

טשיטשערין אין בערלין.

דיפּלאָמאַטישע קאָנפערענץ פון סאָ-וויעטישע פאָרשטעהער אין אייראָפּע

בערלין, 2. (ספּ. טעל.) די דייטשע פּרעסע איז מודיע, אַז בעת טשיטשערין'ס בעזוך אין בערלין, וועלען פאָרקומען איינינע קאָנפערענצען צווישען טשיטשע-רין'ען און שטרעזעמאַן'ען און קאַנצלער מאַרקס.

עס זאָל אויך פאָרקומען אַ גרויסע דיפּלאָמאַטישע קאָנפערענץ פון סאָוויע-טישע פאָרשטעהער אין אייראָפּע.

היינע-דענקמאָל אין האַמבורג.

האַמבורג, 2. (יט"אַ טעלעגראַ-פיש) דאָ איז פאָרגעקומען די פייערלי-כע ענטהילונג פון אַ דענקמאָל פאַר היינע. דער דענקמאָל איז בשעתו בע-זייטיגט געוואָרען פון קייזערליכען שלאָס אין קאָרפו.

ז. מלמד אין אַרגענטינאַ.

בוענאָס-אַירעס (יט"אַ) דאָ האָט געוויילט דער בעקאַנטער יודישער קולטור-טוער און פערלעגער ה' ז. מלמד פון וואַרשאַ, וועלכער מאַכט איצט אַ רייזע אין די אינטערעסען פון פער-לאַג „ביכער". ה' מלמד האָט דאָ גע-האַלטען אַ רייהע פאָרטראָגען וועגען קולטור שטרעמונגען ביי יודען און וועגען פערשידענע ליטעראַרישע צענטערן ביי יודען

אין פּאַביאַניץ

דערטרונקען געוואָרען אַ לאָד-זער יודישער יונגערמאַן.

פון פּאַביאַניץ איז מען אונז מודיע: נעכטען האָבען צוויי פּויליש יונגלעך בעמערקט ווי אַ יודישער יונג-ערמאַן טרינקט זיך אין וואַסער פון הילע'ס פאַבריק די יונגלעך האָבען געמאַכט אַ טומעל, ס'זענען אָנגעלאָפען מענשען, אָבער ראַטעווען האָט מען איהם, דעם דערטרונקענעם שוין נישט געקענט. מ'האָט איהם אַרויסגעצויגען פון וואַסער אַ טויטען.

די פּאַביאַניצער חברא קדישא איז געלונגען פעסטצושטעלען, אַז דער יונ-גערמאַן הייסט חיים ווינבערג, פון לאָדז נאָוואָמיעסקא 18.

מ'האָט מיטגעטיילט דעם טאַטער און דער יונגערמאַן איז געבראַכט געוואָ-רען צו קבורה אויפ'ן פּאַביאַניצער בית עולם.

ווי דער פאָטער דערצעהלט, איז דער יונגערמאַן שוין זייט 4 וואָכען אַוועק פון שטוב און מ'האָט נישט געוואוסט וואו ער געפינט זיך.

CZARY פון היינט אָן גרויסער יום טוב-פּראָגראַם!

TOM MIX

דער ליבלינג פון די פעלקער אין זיין נייעסטער קרעאַציע — צום 1. מאָל אין לאָדז

א. ג.: „רעטעקטיוו"

סענסאַציאָנעלע דראַמע אין 8 אַקטען.

אויסער'ן פּראָגראַם: אַמעריקאַנער קאָמעדיע אין 2 אַקטען.

בעמערקונג: אויפ'ן ערשטען סעאַנס זענען אַלע פּלעצער צו 60 גראָשען. 616

Zapisujcie się

na członków Ligi Obrony Powietrznej Państwa.

וואיקאוו ביי'ם אויסערן-מיניסטער

קאנפערירען וועגען ענגליש-רוסישען סכסוך.

וו א ר ש א, 2 (טעלעפאניש) נעכטען האט דער אויסערן-מיניסטער זאלעסקי אויפגענומען דעם סאוויעטישען געזאנדטען וואיקאוו מיט'ן מיליטערישען אטאשע פון דער געזאנדשאפט. ס'איז ארומגערעדט געווארען די אינטערנאציאנאלע סיטואציע, וועלכע איז געשאפען געווארען נאכ'ן איבעררייסען די ענגליש-רוסישע בעציהונגען.

וואיקאוו האט זיך אינפארמירט וועגען דער פוילישער שטעלונג צו דער נייער סיטואציע. דער אינהאלט פון געשפרעך איז אפיציעל נישט פערעפענטליכט געווארען. (נאך זעה 3-טע זייט)

די ליטשניקעס-געפאהר איז נישט פאראיבער.

צום 1 יולי זאלען די ליטשניקעס דאך אייגעפיהרט ווערען.

וו א ר ש א, 2. (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט). אין דער לעצטער צייט האבען ווידער אנגעהויבען קורסירען קלאנגען, אז דאס פאסט-מיניסטעריום האט נישט אויפגעגעבען דעם פראיעקט וועגען די טעלעפאן ליטשניקעס. הגם אין געוויסע קרייזען האט מען זיך צו די דאזיגע קלאנגען פערהאלטען מיט רעזערוו, שטעלט זיך אבער ארויס, אז די אינהייטליכע געגנערישע שטעלונג פון דער גאנצער בעפעלקערונג האט נישט משפיע געווען דאס מיניסטעריום, און די טעלעפאן-געזעלשאפט גרייט זיך פון 1 יולי אן איינצופיהרען די „ליטשניקעס".

דער ווארשאווער פעראיין פון די טעלעפאן-אבאנענטען האט פארבעגרייטען א פראטעסט-אקציע און פאדערט אויף אלע אבאנענטען, זיי זאלען אויף די יוני רעכנונגען צושרייבען א פראטעסט נעגען די פראיעקטירטע הוספות און נעגען איינפיהרען פון „ליטשניקעס".

וואהל-רעזולטאטען אין ווילנער קאנט

ווילנא, 2. (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט). די וואהלען צו די דארפס-גמינעס אין ווילנא-טראקער קרייז האבען געגעבען זעהר גינסטיגע רעזולטאטען פאר די פאלאקען. אזוי האט מען אין דער ניעמענטשינער גמינע אויסגעוועהלט 11 פון ליסטע ראטמענער און 1 יודישען; אין רודזימינער, שומיגער און ווארענימנער גמינעס זענען אויסגעוועהלט געווארען בלויז פאלאקען, אין דער טראקער גמינע — 11 פאלאקען און 1 טאטער; אין ראדושקער — 7 פאלאקען און 2 ליטווינער; אין דער מיכאלינער גמינע — 8 פאלאקען און 2 ליטווינער אין דער מיקונער גמינע — 10 פאלאקען און 2 ווייסרוסען.

א פייערונג צו בעהרען דאס אנדענקען פון ווילהעלם וואשאני.

בודאפעשט. (י.ט.א.) צום יאהרצייט פון פערדינאנטפאלען אונגארישען פאליטיקער ווילהעלם וואשאני (א יוד) האט דער צענטראל דעמאקראטישער קלוב איינגעארדענט א אנדענקונגס-פייערליכקייט. דער. ראססי האט גע האלטען א רעדע, אין וועלכער ער האט אנגעוויזען, אז אין משך פון 3 צעהנדליג יאהר איז וואשאני געווען די בעוועג-קראפט פון י דער געזעלשאפטליכער און פאליטישער אקציע אין אונגארן. וואשאני האט אין דער טעטיקייט פעראייניגט דעם נאציאנאלען געדאנק מיט דער אידעע פון קולטורעלען און נאציאנאלען פארטשריט. אין דער טרויער-פייערונג האבען זיך בעטייליגט פיל פאליטיקער.

אין ליטע זאל איינגעפיהרט ווערען א יודישע קאנסיסטאריע מיט א רב-הכולל.

ק א וו נ ע. (יט"א). דא איז פארגעקומען א געשלאסענע בעראטונג פון ראט פון אגודת הרבנים. אויף דער בעראטונג איז בעהאנדעלט געווארען די פראגע וועגען שאפען אין ליטע א יודישע קאנסיסטאריע מיט א רב הכולל אפר גאנץ ליטע. דער פראיעקט איז פארגעלייגט געווארען דורך קאוונער רב שאפירא, וועלכער ווערט אנגעזעהן אלס איינציגער קאנדידאט אויפ'ן אמט פון רב הכולל. די פראווינציעלע רבנים זעען ארויס געפערלעכקייטן נעגען דעם פלאן. פארלויפענדיג אס זאל צוריקגעשטעלט ווערען דער אינסטיטוט פון קרייז-רבנים (גליל-רבנים) ווי דאס איז געווען אין ליטע מיט צעהנדליגער יאהרען צוריק.

די בעראטונג האט געשיקט א דעלעגאציע צום רעפערענט פאר רעליגיעזע ענינים ביים אינערן-מיניסטעריום. דא האט זיך ארויסגעוויזען, אז דער פראיעקט וועגען א רב הכולל איז שוין אנגענומען געווארען דורך די ליטווישע רעגירונגס קרייזען.

א קאנפערענץ פון יודישע פויערים אין קריווארא גער קרייז.

מ א ס ק ו א. (י.ט.א.) אין דער יודישער קאלאניע ניי-וויטעבסק איז פארגעקומען א צווייטאגיגע קאנפערענץ פון יודישע אלט-געזעסענע פויערים אין נייע קאלאניסטען פון קריווארא גער קרייז. 100 דעלעגאטען האבען רעפרעזענטירט אלע יודישע ישובים פון קרייז.

אויף דער קאנפערענץ איז אלזייטיג בעטראכט געווארען די לאגע פון דער יודישער לאנדווירטשאפט. עס זענען אנגעצייכנט געווארען אלע פאזיטיווע און נעגאטיווע זייטען פון דער יודישער קאלאניזאציע. צווישען די נעגאטיווע ערשיינונג אין דער קאלאניזאציע איז אנגעוויזען געווארען דערויף וואס א געוויסע טייל קאלאניסטען פרובירען פיהרען א פאראזיטישען לעבען בעארבייטענדיג די ערד מיט געדונגענע כוחות אדער גיבען גאר אוועק די גרעסטע טייל ערד אין ארענדע, מיט וואס זיי רופען ארויס שלעכטע געפיהלען צווישען דער ארומיגער אוקראינישער בעפעלקערונג.

Dr. med.
EYCHNER Jakób
Aleja 1-go Maja 16, Tel. 11-24
פענערליכע- און קינדער-קראנקהייטען.
נעמט אן פון 6—7, זונטאג פון 3—4.

ווארשעווער אפעריסטען זענען אויף דער וואך:

פערנארען עלענדע פרויען, כדי זיי צווינגען צו אונמאראלישע לעבען.

דעם פערגאנגענעם דינסטאג האט א פאליציאנט, דורכגעהענדיג דורך גזשיבאווסקא גאס, בעמערקט פאר'ן הויז 42 א המון מענשען, וואס האבען ארומגערינגעלט א יונג פריילין מיט א פערשוין, וועלכע האבען זיך שטארק נעקריגט. דער פאליציאנט האט ביידען אבגעפיהרט אין 7-טען קאמיסאריאט. די פריילין איז געווען איינגעצען פון לעזון; זי האט נערוועז געשטאמעלט דייטשע אויסדרוקען געמישט מיט פראנצויזישע ווערטער, נישט פערשטעהענדיג וואס מען רעדט צו איהר אויף פויליש.

דער יונגערמאן דאגעגען האט דייטליך גערעדט אויף פויליש און האט אנגעקלאגט דאס פריילין, אז אין דער נאכט פון 2-טען אויף טווארדא און זשעלאזנא, האט זי איהם געגנבעט א פאלשען בענקנאט פון 20 פראנק.

היות דאס ארט, וואו די „בראנזאקציע" איז געמאכט געווארען, געפינט זיך אין ראיאן פון 6-טען קאמיסאריאט, האט מען דעם יונגענמאן מיט'ן פריילין איבערגעשיקט אהין. צום גליק האט זיך אין 6-טען קאמיסאריאט געפונען א איבערזעצער פון דייטש און ווען מען האט מיט דער הילף פון דאלמעטשער אנגעהויבען אויספרעגען דאס פריילין, האט זיך ארויסגעוויזען פאלגענדע סענסאציאנעלע געשיכטע:

זי הייסט העלענע דעווירואהן און שטאמט פון דער קליינער מלוכה לוקסעמבורג. מיט איינינע טעג צוריק איז זי געקומען קיין ווארשא, כדי זיך דא צו בעזעצען. אלס ווילד-פרעמדע און נישט קענענדיג די שפראך, האט זי איז א יודישען רעסטאראן אנגעהויבען זיך נאכפרעגען אויף א דירה. באלד האט זיך געפונען א מעקלער, וועלכער האט זי אוועקגעפיהרט אויף גזשיבאווסקא 42 וואו זי האט ווירקליך בעקומען ביי א פאמיליע א צימער, בעצאהלענדיג פאר אויס פאר א חודש.

א טאג שפעטער איז זי ארויס אין גאס אריין, כדי צו געפונען זיך אלס אויסלענדישע מאדיסטין א פאסטען.

אויף דער גאס איז צו איהר צוגעשטאנען א יונגערמאן, טאקע דער איצטיגער בעשולדיגער, וועלכער האט פערפיהרט מיט איהם א געשפרעך.

דאס פריילין, וועלכעס האט געדארפט מזומן, האט זיך ביי איהם אנגעהויבען נאכפרעגען, וואו זי קען פערקויפען א זייער אויסלענדישע פיזשאמא, וועלכע זי האט מיט זיך געהאט. דער יונגערמאן האט ערקלערט, אז ער אין גרייט זי אליין צו קויפען, אויב זי וועט מיט איהם אוועקגעהן צו זיינע עלטערן, וועלכע וועלען דערפאר בעצאהלען. דאס פריילין איז דערויף איינגעגאנגען. דער יונגערמאן האט זי אוועקגעפיהרט אויף טווארדא און ערשט אין דער לעצטער מינוט האט זיך דאס פריילין ארומגעקוקט, אז ער האט זי פערפיהרט.... אין א באד.

זי האט זיך דעריבער צוריקגעצויגען. דער יונגערמאן ווידער איז מיט דער פיזשאמא אריין אין א וואנע-צימער און דאס פריילין איז פערבליבען וואר-טען אויף איהם פון דרויסען. ווען ער האט זיך אויסגעבאדען, האט ער אויס-געפאדערט דאס פריילין, אז זי זאל בעצאהלען פאר איהם פאר דער באד, וויל... די פיזשאמע טויג נישט אויס. מורא פאר א סקאנדאל, האט זי איהם אוועקגעגעבען די לעצטע 20 פראנק, וועלכע זי האט ביי זיך געהאט. דיגסטאג איז דער פערשוין ארויפגעקומען צו איהר אין שטוב, הגם זי האט איהם איהר אדרעס נישט געגעבען. די איי-גענטימער פון דער וואוינונג האבען איהם אבער ארויסגעווארפען. ער האט זי דאן אבגעווארט אויף דער גאס, וואו עס איז ענטשטאנען טאקע דער סקאנ-דאל.

אין קאמיסאריאט האט זיך די גע-שיכטע פערענדיגט דערמיט וואס די פאליציי האט צונויפגעשטעלט א פראטאקאל נעגען דעם „אנקלאגער" יחיאל קיגוועלמאן פאר שאנטאזשירען דאס פריילין.

אויסער דעם האט דאס פריילין אנ-געקלאגט דעם יונגענמאן, אז ער האט זי, דראהענדיג מיט ארעסטירען, גע-וואלט צווינגען צו אונמאראלישע זא-כען.

ארום דער זאך איז פערפיהרט גע-ווארען א גענויע אויספארשונג.

שוידערליכע איפערזוכט-דראמע.

דערשאסען זיין פריינד און זיך אליין.

ארום 8 אוועגד איז די ווארשאווער פאליציי אלארמירט געווארען, אז אויף וואלסקא 15 איז פארגעקומען א שיסע-ריי, וועלכע האט זיך פערענדיגט מיט'ן טויט פון צוויי מענשען. ווען די פאלי-ציי איז אנגעקומען אויפ'ן ארט, האט זי אויף די טרעפ פון הויז וואלסקא 15 געפונען ליגען צוויי דערשאסענע מאנס-פערשוינען און צווישען זיי — איין רע-וואלווער.

ווי עס האט זיך ארויסגעוויזען, האט זיך אויפ'ן ארט אפגעשפילט פאלגענדע בלוטיגע דראמע.

אין דערמאנטען הויז האט געוואוינט אלס סובלאקאטאר ביים בעקער מו-שינסקי, דער שלאסער אלעקסאנדער איוואנאוו 42 יאהר אלט, אנ'ארבייטער פון א ביקסען-פאבריק. איוואנאוו איז געווען א בעווייבטער. זייט איינינע יאהר האט ער אבער מיט דער ווייב נישט געוואוינט.

איוואנאוו האט זיך גע'חברט מיט א געוויסען סטאניסלאוו לאזשענצקי (פושי-אקאטאווא 53), מיט וועלכען ער האט צוזאמען געארבייט.

אויך לאזשענצקי האט לעצטענס נישט געוואוינט מיט זיין פרוי, אבער טאקי צוליב זיין חבר איוואנאוו, וויל לאזשענ-צקי האט זינט א געוויסע צייט חושד גע-ווען זיין פריינד, אז ער פיהרט ארום זיין פרוי פון גלייכען וועג. אויף דעם באדען זענען פארגעקומען אפטע סכסו-כים נישט נאר צווישען די חברים, נאר אויך צווישען מאן און. ווייב און דאס האט ענדליך געבראכט דערצו, אז לא-זשענצקים פרוי איז ענטלאפען צוזאמען מיט איהר 7-יעהריגען קינד צו איהרע עלטערן.

די זאך האט שטארק געקרענקט אי-וואנאוו'ן. ער פלעגט זיך בעמיהען איבערצייגען זיין פריינד, אז ער איז א חושד אומזיסט, אבער דאס פלעגט נאך פערשארפען לאזשענצקים צארן.

טראץ דעם אלעמען האבען אבער די געגנער נישט איבערגעריסען צוויי-שען זיך און האבען זיך ווייטער גע-חבר'ט.

נעכטען זענען זיי ביידע גע-ווען אין א שענק און דאן האט איוואנאוו איינגעלאדען לאזשענצקין צו זיך אויף וואלסקא 15. דא האבען זיי גע-טרונקען ביער און זיך נעקריגט.

ענדליך זענען זיי ארויס פון שטוב און איוואנאוו האט מיטגענומען מיט זיך א רעוואלווער. באלד אויף די טרעפ האט ער דעם רעוואלווער ארויסגעכאפט און האט פון אונטען 4 מאל אויסגעשאסען צו לאזשענצקי'ן, לעבענדיג איהם טויט אויפ'ן ארט. די 5-טע קויל האט ער זיך אריינגעפאקט אין קאפ און איז געפאלען טויט נעבען זיין קרבן. פער-בליבען צווישען ביידען איז — דער רע-וואלווער...

פארן הויז, וואלסקא 15 האבען זיך ביז שפעט אין אווענד פערזאמעלט הונדער-טער איינוואוינער פון יענעם געגענד.

לכבוד שבועות

קויפט אלע איין

זייער קאסמעטיק ווי: זייף, פודער, קעלנישע און בלומען-וואסערן צו קאנקורענץ-פרייזען, נאר אין דער פרוו. פערפומעריע פון

י. דרוקער

זאווארזקא 11

זאל פילהארמאניע, נארוטאוויטש 20

גאסטשפילען פון 1-טען ווארשאווער יוד. מיניאטור-טעאטער

„אזאזל"

מארגען, שבת 9 א זייגער אין אווענד פון 80 גראשען ביז 5 זל.

דאס גרויסע

5 פראגראם 5

מארגען, שבת 4 א זייגער נאכמיטאג פאפולערע פארשטעלונג

פון 50 גראשען ביז 3 זל.

שלאגער-נומערן 1,2,3,4 פראג-ראם!!

אכטונג: דער זאל ווערט געקיהלט דורך ספעציעלע ווענטילאטארט.

בילעטען צו בעקומען אין קאסע פון פילהארמאניע.

די שטימונג נאָך דער אָפּשטימונג

פון ל. בראַנט

ביים בעהאַנדלען דעם געזעץ-פּראָיעקט וועגען בעגרענעצען דאָס רעכט פון אַלגעמיינעם שטרייק איז אין ענגלישען פּאַרלאַמענט געקומען צו אַזעלכע שטורמישע סצענעס, וועלכע האָבען דערמאָהנט אָן דער היסטאָרישער זיצונג מיט יאָהרען צוריק, ווען ביים בעטראַכטען דעם אירלענדישען ביל איז אין שפּילען אין פּאַרלאַמענט הויז געקומען צו אַן'אמת'ען געשלעג אויף פויסטען און שטעקענס. אויף דער זיצונג, אויף וועלכער באַלדווין האָט רעפערירט די רעזולטאַטען פון דער איינברוכס-עקספּעדיציע אין „אַרקאָס" און האָט פאָרגעלעגט איבערצורייסען די בעציהונגען מיט די סאָוויעטען, איז די אַטמאָספערע געווען אַן'אויסערגעוועהנליך געשפּאַנטע, אָבער דאָס הויז האָט נישט פערלוירען דאָס גלייכגעוויכט און צו קיין שטורמען איז נישט געקומען.

פּאָליטישע שפּהגייסטער ענטציקען זיך פון דער רוהיגקייט און געלאַסענקייט, מיט וועלכער עס זענען געמאַכט געוואָרען און פאַרירט געוואָרען די אַנפאַלען און קאָנטר-אַטאַקעס אויף דער לעצטער היסטאָרישער זיצונג. ס'איז געווען אַ קלאַסיש בילד, וואָס איז נאָר עהנליך צו דעם שפּהנעם און עלעגאַנטען שפּילען פון צוויי אויסגעצייכענטע אַנגלאָ-זאַקסישע פוטבאָל-מאַנשאַפטען. דער וויצע-לידער פון דער אָפּאָזיציע קליינס האָט אין פערטרעטונג פון קראַנקען ראַמזעי מאַקדאָנאַלד'ן געענטפערט באַלדווינ'ען אַזוי געמעסטען, אַז טשעמבערלען האָט זיין רעדע אָנגעהויבען מיט די ווערטער: „זאָל מיר ערלויבט זיין אויסצודריקען דאָס בעדויערען וואָס דעם לידער פון דער אָפּאָזיציע ה' ראַמזעי מאַקדאָנאַלד'ן האָט זיין קראַנקהייט נישט ערלויבט צו געפינען זיך היינט אויף זיין אָרט". נאָך אַלע געבעטער האָט זיך ערהויבען פון דער זייט פון דער אָפּאָזיציע דער הויפּט העלד פון די אָפּעראַציעס אין דער סאָוויעטישער הענדעלס-מיסיע, דער אינערן מיניסטער סער דזשאָנסאָן היקס: „איך קען נישט, האָט ער געזאָגט, האָבען קיין פּרעטענזיעס צום אָנפירענדען לידער פון דער אָפּאָזיציע. איך האָב נאָך קיינמאָל נישט געזעהן קיין מענשען, וועלכער זאָל מיט אַ גרעסערער פאָרזיכטיגקייט טראָגען אַ באָמבע אין די הענד. איך האָב יעדע מינוטע ערוואַרט, אַז ער וועט מיך אויפרייסען, אָבער דער הויך געשעצטער דזשענטעלמען האָט די באָמבע געטראָגען אַזוי הערליך, אַז ס'איז נישט געווען קיין שום שאַנסען זי זאָל אויפרייסען".

נאַטירליך זענען מיט דערזעלבער העפליכקייט געוואָרען געוואָרען די בעשולדיגונגען געגען לאָיד דזשאָרדזש'ען און זיין פּאָליטיק, וועלכע האָט געבראַכט צום לעגאַליזירען האַנדעל מיט די מזרח'דיגע באַרבאַרען.

די, וועלכע זענען נישט געבוירען מיט דער טראַדיציאָנעלער ענגליש פּאַרלאַמענטאַרישער העפליכקייט, בעזונדערס די, וועלכע ווילען כאַפּען פיש אין דעם מוטנעם טייך פון דעם אויסגעבראָכענעם קאָנפליקט און פאַר וועלכע דער ווילען איז דער פאָטער פון געדאַנק וועגען גיכען סוף פון די סאָוויעטען — זיי רעדען קלאָרערע און אָפענהערציגערע דיבורים. די דעבאַטע און ענגלישען פּאַרלאַמענט האָט געבראַכט אַ נייע כוואַליע פון אָנפאַלען אויף לאָיד דזשאָרדזש'ען, אויף דעם מלוכה-מאַן, וועלכער האָט געמאַכט אַ דורכבראָך אין קלעמענסאָ'ס „שטאַכעל-דראָהט". דער מלוכה מאַנש, וועלכער האָט אין משך פון יאָהרען געלענקט דעם גורל פון ענגלאַנד און איירלאַנד, ווערט ווידעראַמאָל כאַראַקטעריזירט אַלס געשיקטער פּאָליטיקער מיט אַ פיינעם חוש הריח. און געוויסע פּרינציפּלאָזיגקייט. מ'לייקענט נישט זיינע טאַלאַנטען, אָבער מ'זאָגט איהם אָפּ די פעהיגקייטען פון אַן'אמת'ען מלוכה-גייסט. דערצו בעזיצט ער נאָך אַ גאַנץ קנאַפּע בילדונג און איז פעהיג צו האַלטען זיך נאָר אין דער ליניע, וועלכע איז אָנגעצייכענט דורך אַנדערע, ער האָט זיך אָבער אַרויסגעוויזען פאַר הילפלאָז אין'ם שווערען און געפעהרליכען היסטאָרישען פּראָצעס.

דערנידערענדיג אַזוי אַרום לאָיד דזשאָרדזש'ן ווילען די אָנהענגער פון די מאָדערן קאָנסערוואַטיווע האַנדלונגס-מעטאָדען, געראַכטפערטיגען באַלדווינ'ען און זיין פּאָליטיק, פאָרשטעלענדיג איהם אַלס דעם איינציגען בערופענעם לייטער פון ענגלאַנד'ס גורל אין די איצטיגע שווערע און פעראַנטוואָרטליכע מאָמענטען פאַר דער גרויסער אימפּעריע.

אויב מ'זאָל בעטראַכטען דעם אַרויסגאַנג פון דער אָפּשטימונג און פאַרלאַמענט איבער באַלדווינ'ס פאָרשלאָג, אַלס אָפּשפּיגלונג פון דער ריכטיגער שטימונג אין לאַנד, דאַן איז עס פּאַקטיש אַזוי; דאָן האָט די קאָנסערוואַטיווע רעגירונג אַנ'ערך זיבעציג פּראָצענט שטימען פון לאַנד הינטער זיך און בעזיצענדיג אַזאַ איבערוויגענדע מעהרהייט ביי דער בעפעלקערונג, קאָן מען זיך ערלויבען צו בעגעהן שריט, וועלכע זענען בכלל געגען דעם רעכטליכען און פּראַקטיש-פּרינציפּיעלען פערשטענדניש פון די ענגלענדער.

די לאַגע איז אָבער אין ענגלאַנד אַנ'אַנדערע, און די 367 שטימען געגען 118, וועלכע באַלדווין האָט בעקומען פאַר זיין פאָרשלאַג, שפּיגלען לחלוטין נישט אָפּ די אמת'ע שטימונג אין לאַנד און דער אויסגאַנג פון קומענדע וואַהלען, ווען די רעגירונג וואָלט בייםן איצטיגען מאָמענט ריזיקירט זיי דורכצופיהרען, שטעלט זיך פאָר זעהר פראַגלעמאַטיש פאַר דער קאָנסערוואַטיווער פּאַרטיי.

אָפּגערעדט פון דער לייבאָר-פּאַרטיי, אין וועלכער עס שטאַרקט זיך וואָס אַמאָל מעהר די אונצופרידענהייט מיט די מעסיגע לידערס, ווי מאַקדאָנאַלד און מאַקדאָנאַלד און עס בעקומען אַ גרויסע השפּעה די ראַדיקאַלע עלעמענטען; אָפּגערעדט פון די דעמאָנסטראַציעס מצד דער דאָזיגער גרופּע, ווי אויסלייגס איבערזעצען זיך פון דער באַנק, וואו עס זיצען די קינסטיגע מיניסטאָרען, אויף אַן'אַנדערע באַנק אַלס צייכען פון פּראָטעסט געגען דער אָפיציעלער פּאַרטיי-ליניע; פון דעם באַנקעט, וועלכען די ראַדיקאַלע גרופּע האָט איינגעאָרדענט לכבוד דער סאָוויעטישער דעלעגאַציע אין דער געביידע פון פּאַרלאַמענט, און האָט דערמיט אַרויסגערופען אַ שטורם פון פּראָטעסטען פאַר דערנידעריגען דעם פּרעסטיזש פון פּאַרלאַמענט, וועלכער האָט נאָר וואָס אַפּראָבירט דעם איבעררייס מיט די סאָוויעטען.

מ'דאַרף נישט מיינען, אַז די דאָזיגע גרופּע איז באָלשעוויסטיש געשטימט. איהר פיהרער אָזימלעי איז אַ געטרייער קאַטאָליק, אָבער דער פּראַקטישער פערשטאַנד זאָגט אונטער די ענגלישע אַרבייטער, אַז דער קאָנפליקט מיט די סאָוויעטען וועט זיי קיין שום גוטעס נישט ברענגען.

און די זעלבע שטימונג הערשט נישט נאָר צווישען די אַרבייטער. אין אַנ'אַרטיקעל אונטער'ן נאָמען „אַנ'אַקט פון שנעל" כאַראַקטעריזירט די לאָנדאָנער „יודישע טאַגס" די בעציהונג אין לאַנד צו דער פּאָליטיק פון דער קאָנסערוואַטיווער פּאַרטיי: די טאַקטיק פון דער פּאַרטיי איז אַ קללה, וואָרים וואָס די רעגירונג זאָל נישט טוהן וועט זי האָבען אין פּאַרלאַמענט אַ מעהרהייט, אַבּי געוועהנליך דערפון, וואָס די שטימונג אין לאַנד איז געגען איהר. וואָרום מאַמער נעמען זיך עטליכע ניכטערנע קעפּ אין דער קאָנסערוואַטיווער פּאַרטיי, וועלען זיי בטל בשישים אין דער גרויסער מחנה פון האַלב-נאַאיווע גאַנץ אינוויסענדע, לייכט-גלויבענדע און בלינדע נאַכפאָלגער. די קאָנסערוואַטיווע פּאַרטיי האָט אַ שם אַלס די „נאַרישע פּאַרטיי". זיי שעמען זיך נישט מיט דעם נאָמען, נאָר אָפט שטאָלצירען זיי מיט דעם שם התואר... די אַמאָליגע קאָנסערוואַטיווען וואָלטען געהאַט דעם מוט צו זאָגען, אַז זיי זענען בעגאַנגען אַ פעהלער... די היינטיגע זענען נישט בעגאַבט מיט אַ חוש פאַר הומאָר... באַלדווין, וועלכער איז מיד און מאַט, מיט אַ שוואַכען ווילען. האָט פערפיהרט ענגלאַנד, פערפיהרט, ווייל דאָס, וואָס באַלדווינ'ס רעגירונג האָט געטוהן, איז עקאָנאָמיש און פּאָליטיש געגען ענגלאַנד'ס אינטערעסען"...

נישט קיין סימפּאַטיעס צו רוסלאַנד (די וועלכע וואַרפען פאַר לאָיד דזשאָרדזש'ען פּרינציפּלאָזיגקייט זענען מודה, אַז איין פּרינציפּ האָט ער, וועלכען ער האָט געירשנט פון ביקאָנספילד'ן: דאָס איז די שנאה צו רוסלאַנד...), נאָר די אינטערעסען פון איינענעם לאַנד. באַלדווינ'ס רעגירונג האָט נישט אַרויסגעוויזען צו לענקען די פּאָליטיק און הכּכם מיט די דאָזיגע אינטערעסען — און דאָס איז די אויפפאַסונג אין לאַנד לגבי דער האַנדלונג פון דער קאָנסערוואַטיווער פּאַרטיי. און דאָס וועט זיך אין איהר נוקם זיין ביי דעם ערשטען אַפּעל צו דער בעפעלקערונג פון פעראייניגטען קעניגרייך.

—ss—

א נייע וועלט-מלחמה

קען אויסברעכען ביי די פּערפומעריע-אינהאַבער צוליב די שטאַרק-רעדוצירטע פּרייזען פון אַלע קאָסמעטישע אַרטיקלען, ווי: פּודער, פּערפומען, קעלנישע בלומען וואַסער, פערשידענע קרעמען, וואָס די בעקאַנטע פירמע י. דרוקער, זאַוואַדזקאַ 11 האָט אַרויסגעשטעלט. בילדע זיך צו איבערצייגען.

גלייכצייטיג ווערט בעמערקט. אַז דער פּרייז פון קאָטי-פּודער איז פערקלענערט געוואָרען ביז 2.90 אַ שאַכטעל.

רעעלע סחורה סאָלידע בעהאַנדלונג.

מיט אַכטונג פאַר ענגראָסיסטען-גרויסער ראַבאַט.

J. DRUKIER,

.11 ZAWADZKA 11

יודישע אָפּערעטע און יודיש פאָלקס-טעאַטער

(ספּעציעלער שמועס פאַר'ן „נ. פאָלקסבלאַט" מיט'ן בעקאַנטען אַרטיסט א. פאָליאַקאָוו)

דער לאָדזער ליבלינג, פאָליאַקאָוו, וועלכער שפּילט לעצטענס אין „סקאַלאַ"-טעאַטער, ענדיגט שוין נאָך יום-טוב זיינע גאַסטראָלען אין לאָדז.

מיר האָבען זיך מיט דעם ליבען אַרטיסט אַביסעל פערגעשמועסט און אָט וואָס ער דערציילט:

— איהר ווייסט דאָך, געוויס, אַז דעם פערגאַנגענעם סעזאָן האָב איך, צוזאַמען מיט אונזער טרופּע, ד. ה. מיט די ה"ה קאַמפּאַניעץ, ראַבינאָוויטש, גרויסען אַניטאַ און באָריסאָווא, געשפּילט אין רומעניען, נישט קוקענדיג אויף דעם הערשענדיגען אַנטיסעמיטיזם אין יענעם לאַנד, האָבען מיר געהאַט אַ גרויסען מאָראַלישען און מאַטעריעלען ערפאָלג. מיר האָבען געשפּילט אָפּערעטען, מעלאָדראַמען און דראַמען און אַדורכגעפיהרט כמעט גאַנץ רומעניען, בעסאַראַביע און טראַנסילוואַניע. אין בעסאַראַביע, וואו ס'איז פאַראַן אַ געדיכטע יודישע בעפעלקערונג, איז דאָ אַ פּלאַץ פאַר יודיש טעאַטער און יודישע אַקטיאָרען קענען האָבען פּרנסה. אַ גרויסע צרה פאַר'ן יודישען טעאַטער — ווי אומעטום — זענען אין רומעניען די אַזוי גערופענע „דירעקטאָרען". דאָס זענען ס'רוב מענשען, וואָס מאַנען נישט ס'טעאַטער, נאָר — די פעטע פערדינסטען און דאָס האָבען זיי טאַקע ביי יודיש טעאַטער, ווייל יודיש טעאַטער איז ביי דער אָרטיגער יודישער בעפעלקערונג ממש אַ נויטווענדיגקייט.

אַ קוריאָז: אַנ'אָרטיגער יודישער טעאַטער-אימפּרעסאַריאָ (לאָ'מיר איהם נישט פּורש-בשמו זיין) האָט אַרויסגעלאָזט וועגען אונזער שפּילען אַזאַ מין אַנאָנס, כדי „צוציהען עולם":

„היינט ווערען געשפּילט די לעצטע 2 פאָרשטעלונגען (ס'רעדט זיך נאָר אַזוי). ס'ווערט אויפגעפיהרט „עקידת יצחק" אָדער די „צובראָכענע מאַמע" (וועה איז מיר געבען). 2 לייטישע מענשען אויף 1 בילעט. (אפשר יאָ, און אפשר נישט"...)

פונדעסטוועגען — מיר בעדויערען נישט אונזער רייזע איבער רומעניען. פאַר אַן'אַרטיסט איז בכלל יעדע רייזע נוצליך און בעלעהרענד.

קומענדיג צוריק קיין פּוילען האָב איך געהאַט בדעה זיך אָפּצורוהען און נישט שפּילען אַ געוויסע צייט. מ'האָט מיך אָבער באַלד גערופען קיין ווילנאַ און אין דער דאָזיגער הערציג-ליבער יודישער שטאָט האָב איך מיט'ן גרעסטען ערפאָלג געשפּילט אַ חודש צייט. איך האָב זיך ווידער בצוואָלט אויסרוהען, און ווידער האָט מען מיך גערופען קיין לאָדז. — דעם סעזאָן האָב איך שוין נישט געקענט בייטשטעהן. לאָדז, האָב איך דאָך פון אייביג אָן ליב און האָב פאַר דער דאָזיגער שטאָט אַ סענטימענט. נאָך מיין 15-יעהריגער אַרטיסטישער פּראַקטיק בין איך איצט געקומען צו דער איבערצייגונג, אַז די איינציג-בעסטע שטעט פאַר יודיש טעאַטער זענען: לאָדז און ווילנאַ. אַזאַ וואַרימע בעציהונג טרעפט מען אין ערגיץ נישט.

צוגעבע לאָדז — זאָגט פאָליאַקאָוו ערנסט — איז מיין מיינונג, אַז לאָדז דאַרף האָבען אַ פאָלקס-טעאַטער אין בריייטען זין פון וואָרט. אין אַזאַ שטאָט ווי לאָדז, קענען זיך ביי גוטע עקספּלאָ-ראַציע קרעפטען, האַלטען 3 טעאַטערען: אַן'אָפּערעטע, אַ דראַמע און אַ קליין-קונסט-ביהנע. דער לאָדזער יודישער עולם געהט גערן אין יודישען טעאַטער און האָט ליב יודיש, דאָס האָבען בעשטעטיגט די פולע טעאַטער-זאַלען אפילו אין די ערגסטע קריזיס-צייטען.

איך האַלט, אַז מיין אָרט איז אין דער אָפּערעטע אָדער אין דער קליין-קונסט-ביהנע. איך האָב ליב די לייכט-קייט, דעם פרייען הומאָר און שפּרוש.

זאָלען אַנדערע זאָגען, וואָס זיי ווילען, איך האַלט, אַז אויך די אָפּערעטע און מיניאַטור-טעאַטער נעהער צו קונסט און קען זיין קינסטלעריש. איז דאָך דאָס אורשפּרינגליכע טעאַטער געווען — די קאָמעדיע און די געזאַנג-שפּילען. איך האָב אַ חוש פאַר דעם קאָמישען, און לכּבֿרליכען אין לעבען און כ'ברענג דאָס אַרויס אויף דער ביהנע מיט דער פולער האַנד. זאָל-זשע דאָ אויך געזאָגט ווערען אַ וואָרט וועגען מיין „פּויליש-רעדען" אין מיינע ווערטלעך. לויט מיין מיינונג טוי איך אַ שטיק פּעדאַגאָגישע אַרבייט (פּאָליאַקאָוו ווערט געוואַלדיג ערנסט): דער המון רעדט מיט אַזאַ לשון און אַוועק-געהענדיג פון טעאַטער האָט ער געהערט און געזעהן דאָס לעכערליכע און — ער רעדט מעהר נישט אַזוי. און נאָך עפּעס: איך בין אַ ליבהאָבער פון דער אַלטער יודישער אָפּערעטע. זי איז אַ סך שעהנער און האַרציגער ווי די „איי-ראָפּעישע". מיט וואָס, אַ שטייגער, איז „כי-קע-פינקע" אָדער „לא תחמוד" מיאוסער און ערגער פון — „בישוואַ פּאַד ראַצלאַוויצאַמי" אָדער פרעדראָ'ס אַנ'אַלטער קאָמעדיע? — פערשטעהט זיך מ'דאַרף ווי געהעריג אויסשטאַטען און שפּילען די אַלט-יודישע קלאַסישע פּיעסען.

נו, דאָס איז שוין אַפהענגיג אין די בעדינגונגען... אַ פאַקט: די זעלבע אונזערע אַקטיאָרען, וואָס קומען קיין אַמעריקאַ, שטאַטען אויס הערליכע, גראַנדיעזע אָפּערעטען. מיט דאָלאַרען און אַמעריקאַנער פערגעהם קענען מיר, דאָ, נישט קאָנקורירען. מיר פליהען ערשט אויף אַ אַעראָפּלאַן פון לאָדז קיין ווארשא און דאָרט — פליהט מען שוין איבערין אַטלאַנטישען ים...

דער היוצא מדבריני — איך האָב מיר מיין אָנגעצייכענטע ליניע אין דער אָפּערעטע און אין דער קליין-קונסט. זאָלען אַנדערע טוען זייער אַרבייט אויף אַנדערע קונסט-געביטען. איך בין פרעה-ליך און וויל אויך פרעהליך און זאָרג-לאָז מאַכען מיין אוידיטאָריע. קיין פער-ברעכען, דוכט זיך, בעגעה איך נישט...

פאַר צוויי שטאָט וועט שטענדיג אַ צאַפּעל-טון מיין האַרץ: פאַר לאָדז און ווילנאַ. מיינע האַרציגסטע דאַנקען וועל איך שטענדיג שולדיג זיין דער לאָדזער און ווילנער יודישער פּרעסע, פאַר דער וואַרימער בעציהונג צום יודישען טעאַטער און יודישע אַקטיאָרען, און רע-דענדיג וועגען ווילנאַ קען איך נישט פערגעסען די חשוב'ע: דעפּ. דר. ווי-גאָדזקי, דר. שאַבאַד און זלמן רייזען, וועלכע האָבען פאַר'ן יודישען טעאַטער אין ווילנאַ — וועלכע טרעפט ס'זאָל נישט שפּילען — אויסגעקעמפט אַ שטאַ-טישע סובסידיע און אַ בעפרייאונג פון שטייער.

אונזער געשפּרעך פערענדיגט שוין פאָליאַקאָוו אויף זיין שפּייגער:

— לאָדז איז טייערע שטאָט, ש'אָבען אַזוי יאָהר! מ'עמער נאָך דערלעבען נחת און — ס'עט שוין גוט זיין!..

על-ב.

H. LUBICZ

פּעטריקאַווער 43, טעל. 61-22

ספּעציאַליסט פאַר הויט, מענערישע און פאַר-שעמטע קראַנקהייטען

איז צוריקגעקעהרט.

היילונג מיט קוואַרץ-לאַמפּען (האַר-אויספאַל). נעמט אָן פון 8—10 און פון 5—8 אָוונט

קלאָרקײט אויף דער פּױלישער פּאָליטישער אַרענע

די פּאָליטישע פּאַרטײען, װאָס קעמפן פאַר העגעמאָניע

די באַציהונגען צװישען די פּאָליטישע פּאַרטײען אין פּױלען זײַנען פֿון דער מײַ-רעװאָלוציע אָן געװען נישט קלאָר. די רעגירונג האָט נישט פֿאָרגעלײגט קײן פּראָגראַם פֿון איהר צוקונפֿטיגער טעטיגקײט און דעריבער האָבען די פּאָליטישע פּאַרטײען נישט געקענט נעהמען צו איהר קײן שטעלונג.

דער לאַזונג-קאַמף מיט קאָרופּציע און מיסברױכען איז סוף-כל-סוף נישט קײן פּאָליטישער פּראָגראַם און ס'רעדט זיך דאָך נישט געפֿונען קײן אײן פּאַרטײ, אָדער אַפֿילו אײנאַנצנער מענש אין פּױלען, װעלכע זאָל זיך נישט אַרױס זאָגען, אױפֿריכטיג אָדער נישט, געגען קאָרופּציע און מיסברױכען. די פּאַרטײען האָבען דעריבער געװאַרט אױף דער קאָנקרעטער אַרבײט פֿון דער רעגירונג כדי צו װיסען, װי אַזױ צו האַנדלען און װי אַזױ זיך צו דער רעגירונג צו באַציהען. נאָר די ענדעקעס האָבען געװאוסט, אַז װי אַזױ עס זאָל זיך נישט פֿאָרשטעלען דער פּראָגראַם פֿון דער איצטיגער רעגירונג װעט ער זײַן געװענדעט געגען די ענדעקעס, װײַל דער קאַמף איז דאָך געפֿיהרט געװאָרען די רעכטע געגען זײ.

די רעגירונג האָט אױסגענוצט די דאָזיגע לאַגע פֿון אונדעציזירטקײט בײַ די פּאַרטײען, נישט פֿאַרעפֿענטליכט קײן פּראָגראַם און אַלײן אָרגאַניזירט און באַשאַפֿען אַן אײגענע פּאַרטײ, אױף װעלכע זי זאָל זיך קענען בײַ יעדער געלעגענהײט שטיצען. װעגען דעם האָבען אַלע געװאוסט, אָבער קײנער האָט נישט געװאוסט װי גרױס און שטאַרק ס'איז די רעגירונגס-פּאַרטײ און צי װעט זי בכלל קענען שפּילען אַ ראָל אין געזעלשאַפֿטליכען און פּאָליטישען לעבען.

נאָך עפּיס האָט מען געקענט באַמערקען אין פֿערלױף פֿון דעם לעצטען יאָהר. די קלענערע פּאַרטײען, די פֿערשידענע שפּאַלטונגען פֿון רעכטס און לינקס, װי למשל: די פּ. ד. סטראָנסקי'ס גרופּע, „װיזװאָלעניע" און אַנדערע האָבען נישט געפֿיהרט קײן זעלבסטשטענדיגע פּאָליטיק און זיך גענײגט אָדער מיט די ענדעקעס אָדער מיט די לינקע גרופּען — פּ.פּ.ס.

די פֿערהעלטנישען האָבען זיך, אַזױ צו זאָגען, סטאַביליזירט לױט'ן אײראָפּעאישען מוסטער : רעכטס, לינקס און עפּיס נאָך אַן אונבעקאַנטער טשינקס — די רעגירונגס-פּאַרטײ אין דער מיטען.

מ'האָט געװאַרט אױף דעם ערשטען גרעסערען עפֿענטליכען אַרױסטריט, כדי זיך צו דערװיסען דעם כּוח פֿון דעם אומבעקאַנט'ן, כדי זיך צו דערװיסען, װעמענס פֿרײַנד אָדער װעמענס פֿײַנד ער איז, צי דאַרף מען זיך מיט איהם רעכענען אָדער נישט. אױך די רעגירונג אַלײן האָט געװאַרט אױף אַ געלעגענהײט, װען די כּוחות װעלען זיך פֿאַרמעסטען, כדי זי זאָל װידער װיסען אױף װעמען זי שטיצט זיך און אױף װעמען זי קען רעכענען. פֿונ'ם אױסגאַנג פֿון דער דאָזיגער פֿאַרמעסטונג האָט די רעגירונג אױך אָפּהענגיג געמאַכט די ערלעדיגונג פֿון פֿערשידענע ענינים אין דעם אָדער אַנדערען זין.

די געלעגענהײט האָט זיך איצט געמאַכט. די שטאָט-ראַט-װאַהלען אין װאַרשע האָבען אױפֿגעדעקט די קאָרטען. מען איז איצט אין קלאָהרען מי ומי ההולכים. אױסער דער צאָהל שטימען, װאָס זײַנען אָפּגעגעבען געװאָרען אױף יעדער אײנציגער פּאַרטײ, איז פֿון די װאַהל-לאָזונגען און מעטאָדען קלאָהר געװאָרען, װאָס יעדער האָט אױפ'ן לונג און די לאַגע האָט זיך אױפֿגעקלעהרט. קודם כל איז באַװאוסט געװאָרען (מיר רעדען װעגען די שטעט) אַז מ'דאַרף זיך רעכענען נאָר מיט די שטאַרקע פּאַרטײען. די ענדעקעס מיט אַלע איהרע באַלױפֿער, דאַן די פּ.פּ.ס. און די נײַע פּאַרטײ — די רעגירונגס-פּאַרטײ.

די ענדעקעס האָבען דערװיזען, אַז מ'דאַרף זיך שױן אָנהױבען צו רעכענען מיט די פּילסודסקיסטען, די פּ.פּ.ס. האָט דערװיזען, אַז מעהר קען זי נישט װאַרטען און מוז אָנגעהמען אַ שטעלונג צו דער רעגירונג. די רעגירונג האָט איצט שױן אַ פּאַרטײ, אױף װעלכער זי שטיצט זיך און װעמענס פֿאַרלאַנגען זי װעט געכקומען. דאָס איז טאַקע די סיבה, װאָס דער הױפּט-ראַט פֿון פּ. פּ. ס. האָט ברויך איצט אָנגענומען די רעזאָלוציע איבערצוגעהען אין אָפּאָזיציע צו דער איצטיגער רעגירונג.

די פֿיהרער פֿון פּ.פּ.ס. װעלכע זײַנען געװען געגען אַן אָפּאָזיציאָנעלער שטעלונג קענען שױן נישט געבען קײן מאָטיװען, אַז פּילסודסקי, מאָראַטשעװסקי, יורקעװיטש, קװיאַטקאָװסקי א.א. זײַנען אונז פּאַרטײאיש און דעריבער קען מען זיך נישט שטעלען אין אָפּאָזיציע.

איצט איז קלאָהר, אַז די דערמאָנטע מיניסטאָרען געהערען צו אַ פּאַרטײ, װעלכע איז אָרױס געגען די פּ.פּ.ס.

װאָלטען מיר געקענט פֿאָרכטען, אַז מ'קען אין פּױלען שױן אָנהױבען אַ נאָרמאַלע פּאַרלאַמענטאַרישע אַרבײט און שאַפֿען אַ שטענדיגע מעהרהײט, האָט אָבער פּױלען 40 פּאַרטײען געזאַנלע מינדערהײטען, טראָגט מען אױס פֿערשידענע תחבולות, כדי צו צוטשנײַדען די װאַהל-אָרדינאַציע, אַז די דאָזיגע מינדערהײטען זאָלען אין נײַעם פּאַרלאַמענט קײן גרױסע ראָל נישט שפּילען.

מיט דעם איז אָבער אױך נישט געענדיגט. דער קאַמף איז דערװײַל פֿאַרגעקומען גאָר אין שטאָט. מ'װײסט דעריבער נישט װאָס, ס'מאַכט עפּיס דער דאָרפֿ-פֿאָרפֿעלדיגער װיטאָס מיט זײַנע פּױערימלעך.

י. ראַנקין.

טעאַטער „סקאַלאַ", ציגעל-גאַס 18.

גאַסטראָלען פֿון די בערימטע אַרטיסטען, ליבלינגע פֿון לאָדזער פּובליקום

א. פּאַליאַקאָװ, ל. ראַבינאָװיטש, א. אַניעלאַ, ב. באַרימאָװאַ.

שבת, 3.30 נאָכמ. צו ביליגע פּרײַזען פֿון 80 גר. ביז 2.50 זל.

„פּינקע-פּינקע"

אין 4 אַקטען מיט לידער.

הױפּט-ראָלען: פּינקע-פּאָליאַקאָװ; פּינקע-באַרימאָװאַ; גבריאל-ראַבינאָװיטש; דינה'לע-אַניעלאַ.

פּרעמיערע ! שבת אָװענד, 9 אַ זײגער פּרעמיערע !

„די מאַמע-ערד-װעלט"

לעבענס-בילד מיט געזאַנג און טענץ אין 4 אַקטען פֿון זאַלאַטאַרעװסקי.

די פּרעמיערע מוזען זעהען יונג און אַלט, טאַטעס און מאַמעס, ברידער און שװעסטער, גרױס און קלײן. — הױפּט-ראָלען: מ"ר קעז-פּאָליאַקאָװ; סאָניע-באַרימאָװאַ; מרים-אַניעלאַ; דעװ-ראַבינאָװיטש.

ס'נעמען אָנטײל פֿרױען: אַניעלאַ, באַריסאָװאַ, אַצומאַן, גאָלדשטײן, מאַכאַראָװסקאַ, טאָדערמאַן. מענער: פּאָליאַקאָװ, ראַבינאָװיטש, האַמבורגער, באַלבירסקי, מאַכאַראָװסקי, אײזענבערג, פּאָלאַנסקי, אַריעל. אַדמין.: א. בעזמאַן.

אָרקעסטער אונטער לײטונג פֿון ל. װעלמאַן. — גאַרדעראָבע פֿרײַ

ביהנע לײטער: מאַכאַראָװסקי. בילעטען צו בעקומען אין קאַסע.

לעזט אונזער יום-טוב-רעפּערטואַר אין זונטאָג'דיגען אַנאָנס!

אין פֿאָרבערײטונג: „װען װײַבער שטרײַקען"

די ביליגסטע הױלע פֿון

מענער-היטען

פֿון פֿערשידענע קװאַליטעטען און פֿאַסאָנען

קען מען נאָר בעקומען אין דעם בעװאוסטען היט-געשעפֿט פֿון די גוט-בעקאַנטע פֿירמע

„SPLENDID" Konstantynowska 31.

אױך נעהם איך אָן היטען צו פֿאַסאָנירען. קאָנקורענץ-פּרײַזען !

אַפּליה!

לאָמיר אַ פּליה-טון !

אַ מאָדע געװאָרען — פּליהען.

מיר האָלטען שױן זעהר װײַט מיט דער פּליה-אינדוסטריע. מען פּליהט, װיל פּליהען, אָדער האַלט בײַם פּליהען. אַפֿילו אונזער לאָדזער שטאָט-ראַט, האַלט אױך שױן בײַם פּליהען. בלױז אונזער קהלה איז אָפּגעשטאַנען און צוריקגעשטאַנען — װיל נישט פּליהען.

אײַ, װען אונזער קהלה װאָלט געװאָלט אַ פּליה טון ! ...

לאָמיר אַ פּליה-טון נאָך לינדבערג'ן, אפֿשר װעט ער בעװײַזען אַ נס-צימוק אונזער קהלה אױף זײַן פֿליגעל און מיט איהר אָפּפּליהען.

װעט זיך מאַכען אַ מכשול אױפ'ן װעג, װעט אױך נישט זײַן קײן מאַלער, דער אקיוגית איז גענוג גרױס, מאַכט נישט אױס, די קהלה װעט זיך דאַרט געפֿינען אַ שמיקעל פּלאַץ...

אױ, לאָמיר אַ פּליה-טון ! עס װילט זיך מיר שטאַרק זײַן פּליה מאָדערן.

אַ װאױלע זאַך, דאָס מין פּליהען. מען קען זיך לײַכט-באַװעגען. מ'פּליהט אַהין, מ'פּליהט אַהער, מ'פּליהט אַרײַן, מ'פּליהט אַרױס.

איך בין למשל אַרײַנגעפּליגען אין יודישען טעאַטער, געכאַפּט אַ בליק און געװאָלט צוריק אַרױספּליהען, האָט זיך אָבער מײַן פּליהער פֿאַרטשעפּעט אָן פּאָליאַקאָװען, נו, קען מען אַרױספּליהען ! ...

פּליה איך אַרײַן אין „זאַװואַל", קען איך אײנגאַנצען נישט אַרױספּליהען. פֿאַר אַ פּליהער איז „זאַװואַל" געפֿעהרליך. אַ פּליהער מוז זיך אײַלען, אַ פּליהער האָט קײן צײַט נישט, געהע אײַל דיך, אַז אין „זאַװואַל" געשעהט מיט מײַן פּליהער אַ קאַטאַסטראָפֿע... נאָך דעם לעצטען נומער, קען מען ערשט אַרױספּליהען פֿון דאָרט.

אַ פּליהער איז אַזױ לאַנג אַ קנאַקער,

פּעליעטאָ-ניסטיש

װי לאַנג ער װערט נישט פֿערטשעפּעט. בעגעגענט איהם אַ פֿאַרטשעפּעניש, קען ער זיך נישט מעהר אָפּטשעפּען.

איך בעטער צו דער קאַטעגאָריע פּליהער, װעלכער האָבע, פֿאַר פֿאַרטשעפּעניש, נישט קײן מורא.

פּליהט לינדבערג פֿון אַמעריקא קײן אײראָפּא, פּליהט שאַרפֿצינגעל פֿון אײראָפּא קײן אַמעריקא.

פֿאַר לופֿט-פּליהער איז נאָך קײן-„קיזשעטע" נישטאָ.

בין איך מיר געכטען אַרױסגעפּליגען פֿון ראַדאָגאָשטש און הײַנט פֿריה בין איך מיר אָנגעפּליגען אין אַמעריק.

צו װעמען פֿערפּליהט מען אין אַמעריקא ?

צום פּרעזידענט קולידזש. אַפּגעשטעלט האָב איך מיך אױפ'ן דאַך פֿון װײַסען-הױז. דאָרט, אױפ'ן דאַך, האָט מיך שױן אָפּגעװאַרט דער פּרעזידענט מיט דער פּרעזידענטיכע, מיר דערלאַנגט, װי דער מנהג איז, ברױט מיט זאַלץ, אָפּגעשמעקט אַ פֿרײַנדליכען שלום-עליכם און מיר האָבען זיך אָװעקגעזעצט, בײַ אַ פּרעזידענטישען סערװירטען טיש, װאָס איז שױן לכבוד מיר געװען צוגעגרײט אױפ'ן דאַך, און נאָכדעם װי מיר האָבען געטרונקען צו בײַטעלעך, האָט זיך דער פּרעזידענט גענומען אױספֿרעגען, װאָס עס הערט זיך אין לאָדז.

— קודם כל, ברענג איך אײַך אַ גרוס פֿון דער אַמעריקאַנער יודישער אַרטיסטקע פֿר. זשענאַ גאָלדשטײן — האָב איך זיך אָנגערופֿען — זי איז איצט געװען אין לאָדז און געכטען האָב איך זי געזעהן אין רעדאַקציע פֿון „נײַעם פֿאָלקסבלאַט" איך ברענג אײַך אײַך אַ הערצליכען דאַנק — האָב איך װײַטער געזאָגט — פֿון לאָדזער רעטונג-קאָמיטעט. די פֿולװײַטיגע טעטיגקײט פֿון זעלבען קאָמיטעט איז זעהר פֿיל צו פֿערדאַנ-

פֿון א. שאַרפֿצינגעל

קען אײַער „קאָמיטע"... װען נישט אײַער „קאָמיטע", װאָלט דער רעטונג-קאָמיטעט געװען אַזױ חײַניגער נוצליך..

דער פּרעזידענט האָט זיך זעהר חנפֿליך פֿאַרנײגט און מיט צופֿרידענקײט אױפֿגענומען דעם דאַנק פֿון לאָדזער רעטונג קאָמיטעט.

איך קען אױך אָפּגעבען אַ גרוס — האָב איך װײַטער געגריסעװעט — ליבער פּרעזידענט, פֿון אונזער גאַלוט, איהר קאָנט זיך גאָר נישט פֿאָרשטעלען װי אונזער גאַלוט איז פֿון אײַך צופֿרידען.

דער פּרעזידענט האָט דערױף אָנגעשטעלט אױף מיר אַ מינע פֿון פֿערװאונדערונג.

— װאָס װאונדערט איהר זיך אַזױ, ליבער פּרעזידענט ? אױך גאַלוט האָט אײַער קאָמיטע זעהר פֿיל צו פֿערדאַנקען, װען נישט אײַער קװאָטע, װאָלט גאַלוט שױן איצט געװען אַ פּוסטע קרעטשמע, קײן לעבעדיגער נפֿש, װאָלט דאָרט אין גאַלוט, נישט געבליבען... שטעהט איהר אָבער ליבער פּרעזידענט, מיט דער „קװאָטע" אין האַנד, איז אין גאַלוט לעבעדיג, בלײַבט גאַלוט — גאַלוט... קײנער ריהרט זיך נישט פֿון אָרט. גאַלוט איז אײַך זעהר פֿיל דאַנקבאַר...

דער פּרעזידענט האָט צופֿרידען געשמײכעלט.

— װען איהר ליבער פּרעזידענט — האָב איך נישט אױפֿגעהערט צו שיטען קאָמפּלימענטען — קומט אױף אַ מעזוק קײן גאַלוט, װאָלט אײַך גאַלוט געטראָגען אױף די הענד.

— די הערטס ? — האָט דער פּרעזידענט זיך אָנגערופֿען צו דער פּרעזידענטיכע — אפֿשר װאָלט געװען אַ יושר טאַקי אַריבערצופּליהען קײן גאַלוט ? װאָס זאָגסטו אײַבעל מײַנס ?

— כאַפּט זיך מיט, מיט מיר — האָב איך איך אונטערגעכאַפּט — איך פּליה דאָך באַלד צוריק קײן לאָדז.

די פּרעזידענטיכע האָט זיך אָבער אײַנגעשפּאַרט, װי אַ װײַבספּערשױן קען, און לאָזט נישט דעם פּרעזידענט אַריבערפּליהען קײן גאַלוט. זי פּרקלערט דאָס מיט אַ שכל :

— אױב אין גאַלוט איז מען דיר, אַזױ שטאַרק דאַנקבאַר, פֿאַר דער אײנציגער קװאָטע, דאַרפֿסטו אײנפֿיהרען נאָך אַ קװאָטע.

— דהײַנו ? — האָב איך שױן אױפֿגעשטעלט פּויל און אַז ערען.

— די דאַרפֿסט, מײַן ליבער מאַן, אײַנפֿיהרען אַ קװאָטע בײַם אַרױסשיקען געלד פֿון אַמעריקא. עס דאַרף דאָך נישט זײַן קײן הפֿקר פּעטרישקאַ! גלאַט אַזױ ערלױבען פּראָנק און פֿרײַ אַרױסצושיקען דאָס ביסעל דאָלאַרען פֿון אונזער אַמעריקא, פּרנײַך גײעק קײן גאַלוט. מאָלג מיך שאַניםשקעלע — האָט זיך די פּלונית גענעפּען מיט גרױס חן און גראַציע — פּיהר אײַן אַ קװאָטע אױף געלד-אַרױסשיקען. אױב צולײב אײן קװאָטע איז דיר גאַלוט אַזױ האַרציג דאַנקבאַר, הײַנטיקשט װי װעט נאָך זײַן, צוליב צװײ קװאָטעס.

דער פּרעזידענט האָט אַביסעל צוגעלאַכט און זיך אָנגערופֿען צו זײַן װײַב:

— איך װעל נאָך װעגען דעם אַ אַ מראָכה טון. אױב איך װעל זיך אַדורכשמועסען מיט מײַן קאָנגרעס.

— זעהר ריכטיג — איז די פּרעזידענטיכע געבליבען צופֿרידען — דער קאָנגרעס װעט שױן דעם דאָזיגען פֿאָרשלאַג קײן שלעכטס נישט טון..

איך האָב געשװיגען. װאָס זאָל איך רעדען? איך האָב געזעהן, אַז איך האָב מיט מײַן פּליה, פֿערקאָכט אַ קאַשע, שױן אײנמאָל אַ קאַשע. האָב איך בעשלאָסען תיכף צוריקצופּליהען, האָב איך גענומען די פֿליגעל אױף די פּלײצעס און בין אָהן אַ זײַגזינגד אָװעקגעפּליגען, איבערלאָזענדיג דעם פּרעזידענט, מיט דער פּרעזידענטיכע אױפ'ן דאַך, בעטראַכטען די נײַע קװאָטע.

אַ מײַערע זאַך דאָס מין פּליהען, מען קען פּליהען װען מען װיל און װוּ מען דאַרף.

בין איך טאַקי צוריקגעפּליגען...

לאָדז,
3-טען יוני 1927

נייער פאָלקסבלאַט

לאָדז,
3-טען יוני 1927

דער ציוויליזירטער און דער קולטור-רעלער מענטש

(געדאַנקען און שטימונגען) / פון ש. י. סטופניצקי

דער מענטש איז פון נאַטור אַ געזעלשאַפטליכע חיה — האָט געזאָגט דער אַלטער אַריסטאָ און נאָך איהם האָט עס איבערגע'חזר'ט אונזער ר' משה בן מימון. יאָ, דער מענטש איז בטבע געזעלשאַפטליך, און פונדעסטוועגען זוכט ער שטענדיג די איינזאַמקייט. און אַלע גרויסע דערשיינונגען האָבען זיך באַוויזען דער וועלט פון דער איינזאַמקייט. אין דער מדבר חורב ביים שיין פון ברענענדיגען סנה איז צופערשט אויפגעגעבען געוואָרען דעם פאָלק די גרויסע רעטעניש פון אייביגען זיין, פון אהיה אשר אהיה. דעם שטורמישען נביא, דעם גרויסען קנאי איז אַנטפּלעקט געוואָרען און ער האָט פערנומען דעם קול דממה דקה אין דעם איינזאַמען מדבר, דאָרט איז דער מערה אויף דעם געטליכען באַרג כרמל די אַלטע נזירים, וואָס האָבען געבענקט נאָך אַ נייער געטליכער אַנטפּלעקונג, די פרומע איסיים וואָס זענען אַנטלאָפען פון שטאָט, האָבען זיך באַהאַלטען אין מדבר עין גדי און דאָרט האָבען זיי געזוכט אין פיין און בענקשאַפט זייער גאָט.

דער מענטש איז בטבע אַ געזעליגע חיה — אָבער ער איז נאָר, אָדער ער איז עס שוין, ווען ער האָט דערגרייכט דעם מצב הבהמיות. אין דער תקופה פון ציוויליזאַציע קען דער מענטש איין מינוט נישט לעבען אַליין, און די גרעסטע שטראָף פאַר איהם איז, ווען מען לאָזט איהם אַליין מיט זיין געוויסען און וויסען אויף פיר אויגען. דער מענטש האָט פאַר קיין זאַך קיין מורא נישט ער איז קלוג, געבילדעט, אויפגעקלערט ער ווייס אַלע כוחות פון דער נאַטור, איהם וועט מען מיט קיין זאַך נישט אָפּשרעקען. ער ווייס דעם סוד פון בליץ און דעם גרעניץ פון דונער. דערפאַר האָט ער אָבער מורא פאַר זיך, פאַר זיין „איך". מיט איהם וויל ער איין מינוט נישט בלייבען אַליין. און ער אַנטלויפט פון זיך אין דער געזעלשאַפט, שטורמט גאַנצע טעג אין משא ומתן, איז פערהאַוועט, פערשמאַיעט, מישט זיך אין וועלט-פּאָליטיק, גיט דעם סולטאַן עצות באַזאָרגט דעם פּערסישען שאַך'ס ביזנעס, ציילט ראָטשילדס אוצרות, ווערט אַ מבין אויף פוטבאָל, אויף פערד-געיעג, און טאָמער בלייבט איהם נאָך אַ שעה איבעריג אַ נאַכט, פערטרינקט ער אין קאָרטען-שפּיל, אין שאַנטאַן און „געזעלשאַפט".

דער ציוויליזירטער מענטש האָט פאַר קיין זאַך קיין מורא נישט. דערפאַר האָט ער מורא פאַר זיך אַליין. דער קולטור-מענטש האָט פאַר אַלץ מורא, נאָר נישט פאַר זיך. און אין דער צייט, וואָס דער מאָדערנער, ציוויליזירטער מענטש זוכט תמיד געזעלשאַפט — מיידט איהר דער קולטור-מענטש, ווי ווייט מעגליך, אויס. מי יתנני במדבר מלון אורחים — וואו קריג איך ערגעץ אין דער מדבר אַ נעסט — שרייט דער טיפער, האַרציגער נביא, וואָלט איך אַהין אַוועק!

און כמעט אַלע גרויסע גייסטער זענען געווען איינזאַם, האָבען געלעבט אָפּגעשלאָסען אין זייער קאַמער אַליין אין מיטען רוישענדיגען ים מענטשען. דאָרטען, אין זייער פערבאָרגען קעמערל האָבען זיי געחלומ'ט דעם אייביגען חלום פון דער וויסענשאַפט, דאָרט האָבען זיי געשפּונען דעם אומשטערבליכען פאָדים פון גייסט, וואָס פאַרבינדט דורות. אַ מוסטער פון אַזאַ מתבודד איז אונזער שפּינאָזאַ, וואָס האָט זיינע יאָהרען פערבראַכט אַלס סובלאָקאַטאָר ביי עפּעס אַ האַנדווערקער אין אַ קליין האָלענדיש שטעטעל. און אין קעמערל צוזינגענדיג דאָס קינד ביי דער בעל-הבית'טע, וואָס איז אַוועק אין קירך, האָט ער געטראַכט זיינע אומשטערבליכע געדאַנקען וועגען דעם „אַמאָר דעי", וועגען דער הייליגער געטליכער ליבע.

וואָס האָט זיך געטאָן אין האַרץ פון דעם גרויסען דענקער, ווען ער האָט געבוירען די געדאַנקען? ווער איז געווען זיין גאָט, פאַר וועלכען ער האָט זיין לעבען מיט שמחה מקריב געווען? וואָס איז עס פאַר אַ ליבע אָהן פלייש און בלוט, ווי זיין נשמה, וואָס ברענט און וואַרעמט מיליאָנען הערצער אין משך פון דורות? איך ווייס עס נישט.

אָבער מיר שיינט, — אַז דאָס איז אַ ניצוץ פון יענעם פייער, וואָס האָט געברענט איינזאַם אין סנה. בכלל איז דאָס פייער שטענדיג איינזאַם. אַלע איבעריגע עלעמענטען באַוויזען זיך שטענדיג אין „געזעלשאַפט". דאָס וואַסער פליסט אין גאַנצען שטראָם, דער זאַמד ווירבעלט גאַנצע בערג, אַנ'איינציגער טראָפּען וואַסער טריקענט באַלד אויס, אַנ'איינציגער זאַמדעלע פערוויים. פייער דאַרף קיין געזעלשאַפט נישט. ער בעשטייט אַליין זיין שטעדטעל און איין שטראַהל באַלויכט אַ וועלט, איין פונק צינדט אָן אַ שטאָדט.

דערפאַר האָב איך אַ באַזונדערע ליבע פאַר די איינזאַמע, פאַר די מתבודדים וואָס גייען אַליין זייער וועג, — וואָס מיידען אויס די געזעלשאַפט און זענען נישט קיין בעדערפעניש אין איהר, און די „ווילדע מענטשען", וואָס שפּילען נישט, זינגען נישט, שטורעמען נישט און קערען נישט קיין וועלטען. אין זיי איז נאָך פערבליבען אַ ניצוץ פון דעם קולטור מענטש, וואָס איז געווען און וועט בלייבען דער יסוד-עולם. און דערפאַר ליב איך אויך די פרויען, וואָס אין זייערע אויגען שפּילט זיך דער טרויעריגער אי-בערן פערלוירענעם גן-עדן, וואָס טראָגען אין זיך אַ טיפע בענקשאַפט נאָך עפּעס אומבעוואוסטעס. די כבודה בת מלך, וואָס מישט זיך נישט אין קיין פּאָליטיק, וואָס פיהלט מעהר, ווי טראַכט די, וואָס טראָגט אין זיך דעם גרויסען יסוד פון דער בריאה, די איז נאָך דער איינציגער טיפּ פון נאַטור-מענטש אין דעם מבול פון ציוויליזאַציע, אין וועלכען מיר טרינקען זיך.

ווען איך בין געווען אַ קינד, האָט מיך שטענדיג בענומען דער גורל פון אונזער בת יחידה דינה בת יעקב אַריינגעפאַלען נעבעך אַ שעהן איידעל קינד מיט לאַנגע שוואַרצע צעפּ, מיט טער-שוואַרצע פערבענקטע אויגען, צווי-שען אַ חברה יונגען. גאַנצע צוועלף ברידער, וואָס שלאָגען און רייסען זיך אַרום פאַר אַ זיידען העמדעל, אָדער אַנ'אַנדער שמאַטע; פערקויפען איינעם דעם צווייטען, האַנדלען, וואַנדלען אָבער אויף איהר קוקט קיינער זיך נישט אום! עס האָט געדאַרפט קומען אַ פרעמדער, ער זאָל זיין אויף איהר אַ מבין און אַ גאַנצע שטאָט זאָל זיך פאַר איהר מקריב זיין. וואָס איז פון איהר געוואָרען, פון דער אָרימער שעהנער דינה? אַז די ווייבער, פרומע, גאָטספאָרכטיגע האָבען איהר געהאַט אויפ'ן צונג, איז ביי מיר קיין ספק נישט, אָבער צי האָט זי געפונען איהר באַשערטען, וואָס האָט געוואוסט איהר שיינקייט צו אַכטען און צו ליבען, אָדער זי האָט אָפּגעוואוינט איהרע יאָהרען אין איינזאַמען קעמערל? און אויך היינט, ווען איך בין עלטער און קליגער, בענעהמט מיך דער גורל פון די איינזאַמע מענטשען, איבערהויפּט בנות יעקב, און איך שיק זיי מיין גרוס דורך די דורות און צייטען, זייט געטרייסט אין אייער איינזאַמקייט! אין אייך טליעט נאָך דער לעצטער מענטשליכער געטליכער פונק, איהר זענט באַרופען צו טרייסטען און דערהויבען די מענטשען, וואָס זענען אַזוי טיף געפאַלען אין זייער ציוויליזאַציע.

בילדער פון די יודישע קאָלאָניעס

איינדריקען פון אַ רייזע איבער רוסלאַנד / פון י. י. זינגער

איבערגעדרוקט פון „פאָרווערטס" מיט דער ערלויבניש פון מחבר.

איך פאָהר איצט איבער די יודישע דערפער און דערפלעך, וואָס זענען איצט שוין אויסגעבויט מיט הייזער, מיט ברייטע גאַסען, מיט קוימענס, וואו ווייסע רויכען שלענגלען זיך פון זיי.

מיר שטעלען זיך אָפּ ביי איין הייזעל, ביי אַ צווייטע, אַ דריטע, — יודען אין פעלצען באַגעגענען:

— פּאַזשאַלויסטאַ, קומט אַריין!

אויף דעם צוזאַמענפאָהר פון „געזערד" האָט איינער אויסגעדריקט זיין מיינונג, אַז שוין צייט באַזוכט מען די קאָלאָניעס, און דאָס טויג נישט. איך האָב אַליין אויך געטראַכט, אַז די קאָלאָניסטען זענען מסתמא נישט צופריעדען מיט די אָפטע וויזיטען, וואָרום באמת, זיצען מענטשען, מאַטערען זיך, האָרעווען, קומען קוים אויס מיט דער חיונה, און דאָ קומען דעלעגאַטען מיט אויטאָמאָבילען און קוקען אויפ'ן ווי-וואונדער!

אָבער ווי נישט ריכטיג דאָס איז!

— אדרבה — זאָגען די יודען — קומט אַריין. גוט, וואָס מען זעהט אַ מענטשען פאַר די אויגען.

דער יודישער קאָלאָניסט קען נאָך נישט, ווי דער רוסישער פּויער אַוועקלייגען זיך ווינטער אויפ'ן אויווען און שלאָפען ווי אַ בער. — ער האָט ליב צו רעדען מיט אַ מענטש אַ וואָרט, דערוויסען זיך נייעס, הערען פון דער וועלט, און ווי נאָר עס קומט עמיצער אַ זשורנאַליסט, צי אַ דעלעגאַט, איז עס אַ שטיק שמחה אין דאָרף. פון אַלע הייזלעך קומט מען זיך צוזאַמען און מען ווייזט דאָס ביסעל פערמעגען.

אין די קאָלאָניעס „נאָוואַיאַ זאַריאַ" און „נאָווי פּוט". שעהנע דערפער און אַ סך הייזער, וואָס זענען מעהרסטענס באַוואוינט. מען באַקענט זיך מיט איינעם, אַנ'עלטערען קאָלאָניסט, מיט אַ שטרענג האַרט געזיכט און כמורנע אויגען.

— מאָיסעי אַבראַמיטש — דערהער איך. — דעם פאַמיליען נאָמען כאַפּ איך נישט.

ווען מען זאָל מיר נישט זאָגען מאָיסעי אַבראַמיטש, וואָלט איך געשוואוירען, אַז דאָס איז אַ גוי פון גויים-לאַנד. קיין ברעקעל פון יודישקייט נישט, נישט אין די קליידער, נישט אין געזיכט, נישט אין די באַוועגונגען — אין אַלגעמיין פערקט זיך אַ מאָדנע זאַך, יודען ווערען ענליך צו גוים.

— פאַרוואָס זייט איהר נישט געקומען פריהער, מיט דריי יאָהר צוריק?

— האָט צו מיר טענות מאָסעי אַבראַמיטש.

— וואָס האָב איך דען איצט פערשפּעטיגט? — פרעג איך צוריק.

— פערשפּעטיגט גאָר נישט, נאָר איצט קומען אַלע צום גרייטען. מיט דריי יאָהר צוריק האָט מען געדאַרפט קומען און זעהן, ווי אַזוי מיר האָבען דעם דאָרף געבויט.

אַנ'אינטערעסאַנטער יוד, מאָסעי אַבראַמיטש. — ביז דער רעוואָלוציע איז ער געווען אַ יוד אַ נגיד, געהאַט אין קריוואָי-ראָג אַ גרויסען מויער, געהאַלטען אין אַרענדע צוויי טויזענד דעסיאַטען ערד, מיהלען, געשעפטען. — אַלע פּריצים און פּויערען האָבען פון איהם געהאַלטען אַ וועלט.

אַז די רעוואָלוציע האָט אויסגעבראָכען, האָט ער אָנגעהויבען פערלירען אַלץ מעהר און מעהר. צו ערשט, די ערד, דערנאָך די מיהלען, דערנאָך דאָס הויז. מאָסעי אַבראַמיטש איז שוין נישט קיין יונגערמאַן, שוין אַ יוד אין די עלטערע יאָהרען. נאָר מאָסעי אַבראַמיטש איז נישט פון די, וואָס זעצען זיך אַוועק קלאָגען אויף דעם, וואָס איז געווען. צו דער זעלבער ערד, וואָס ער האָט אַמאָל געהאַלטען עטליכע און צוואַנציג יאָהר אין אַרענדע, קעהרט ער זיך אום ער נעמט צונויף אַ גרופּע יודען, וואָס זענען אויך פונקט ווי ער, אַרויסגעשטויסען געוואָרען פון זייערע אַלטע פּאָזיציעס, פאָהרט אַרויס אויף די פוסטע פעלדער, וואָס זענען שוין דריי יאָהר נישט פערזייעט און הויבט אָן זיי באַאַרבייטען.

שווער האָט געאַרבייט מאָסעי אַבראַמיטש, ביטער. די יודען מיט וועלכע ער איז געקומען זענען שוין גאָרנישט געווען קיין גלייכע שותפים מיט איהם. זעלטען אַז אימיצער האָט געוואוסט, ווי אַזוי אַ פערד איינשפּאַנען, ווי אַזוי האַלטען אַ לאָפּעטע אין האַנט. און מאָסעי אַבראַמיטש איז געוואָרען אַ מלמד, אַ דרדקי-מלמד און געקנעלט מיט די שטעטעלשע יודען די תורה פון דער אַרבייט; געלערנט ווי אַזוי אָנטרייבען, ווי אַזוי געהן מיט'ן אַקער, ווי אַזוי גראָבען אַ גרוב, ווי אַזוי פערזייהען.

קיין אַנשטאַלט צו העלפען די קאָלאָניזאַציע איז נאָך דעמאָלט נישט געווען. אַלץ האָט מען געמוזט אַליין באַקומען. אַליין איינקויפען פערד, בהמות. געשלאָפען איז מען אויפ'ן פעלד. אונטער שטורעמס און רעגענס. קיין פעלד-געצייג זענען נישט געווען, און מאָסעי אַבראַמיטש, איז געגאַנגען צו די אַרומיגע פּויערים, די אוקראַאינער, און געליהען דאָ און דאָרט אַקער-אייזענס, דאָ אַ שניט מעסער, דאָ אַ לאָפּעטע.

זיי האָבען איהם געגעבען, די גוים וואָרים זיי געדענקען נאָך מאָסעי אַבראַמיטש'ן פון די גוטע צייטען, ווען ער האָט טויזענטער דעסיאַטין געהאַט פּויערים האָבען ביי איהם פערדינט, און מאָסעי אַבראַמיטש האָט זיי קיין עולה נישט געטוהן, און נאָך אַ גוטע עצה אין אַ נויט געגעבען.

שווער האָט מאָסעי אַבראַמיטש געאַרבייט; נאָר נישט מיד געוואָרען, ביז עס איז געקומען די געזעלשאַפט און אָנגעהויבען פאָרטזעצען דאָס, וואָס ער, מאָסעי אַבראַמיטש האָט אָנגעהויבען.

איצט איז ער דער טאַטע פון דער שעהנער גרויסער קאָלאָניע, דער פאָרזיצענדער און דער עלטסטער, און אַלע האָבען גרויס אנשיי פאַר איהם.

— וואו זייט איהר דעמאָלט געווען?

— פרעגט ער — האַ?

אָבער ער איז גאָרנישט אַזאַ בייזער, ווי מען מיינט, אַ יודישער גזלן! — ער רעדט זיך פאַנאַנדער, ווערט ווייכער, ווייזט זיינע אָפּגעהאָרעוועטע הענד, וואָס האָבען שוין אַלץ דורכגעמאַכט, אי געבויט, אי געזעט געקליבען, אי געשיצט זיך בעת רציחות און רויבערייען, אי אַ קאָלאָניע געבויט

— איצט האָבען מיר אויף ווייטער

— זאָגט מאָסעי אַבראַמיטש. — דאָ, די ערד איז איצט אונזער לעצטע קאָרט. דאָ לעבען און שטאַרבען.

דאָס איז נישט קיין מליצה, קיין שעהנע פראַזע. מאָסעי אַבראַמיטש איז נישט קיין פראַזע-מענטש — ער האָט ליב צו שווייגען און טוהן, נאָר טאָמער רעדט ער שוין, איז דאָס אָפּגעוואויגען.

וואו נעמט מען אַ סך אַבראַמיטשעס?

דער עולם פרעגט — וואָס מאַכען יודען ערגעץ אַנדערש, ווי אַזוי לעבט זיך? צי ווייסט מען אין אויסלאַנד וועגען די יודישע קאָלאָניעס? אַלץ וויל מען וויסען. און מיט ווענדונגען קומט מען אַ סך, אָהן אַ שיעור.

טאַטעס ווילען, אַז אין דאָרף זאָל זיין אַ שולע. קיין פערציג קינדער זענען אין „נאָווי פּוט" נישטאָ, און די רעגירונג גיט נישט קיין שולע פאַר ווייניגער פון פערציג קינדער. אַליין אויסהאַלטען אַ לעהרער מיט אַ שולע איז שווער, און שיקען די קינדער אין דער דערבייאיגער יודישער קאָלאָניע „נאָוואַיאַ זאַריאַ" איז צו ווייט. עטליכע ווערסט, און ס'איז קאַלט.

— גיט אונז אַ פערד, וועלען מיר רייטען — זאָגען די יאַטען

דאָס קאָנען זיי אַלע, די קינדער, דער מינדסטער יונגעלע זעצט זיך רייטען אויפ'ן גרעסטען פערד, און דאָס פערד וועט איהם נישט אַראָפּוואַרפען ווייל זיי קענען די מלאכה, די יאַטען אין דאָרף.

— אַנדערש נישט! — זאָגען טאַטעס — פערד גיב איהם! — און מיר וואָס וועלען טאָן? זאָגען תהלים? די פערד דאַרף מען צו דער אַרבייט.

די יוגענט וויל אַ ראַדיאָ. די נעכט זענען גרויס, נישטאָ וואָס צו טאָן, און אַ ראַדיאָ פערבינדט מיט דער גאַנצער וועלט: קאָנצערטען, רעדעס, רעפעראַטען; אַנדערע ווילען עלעקטריע, מען וואָלט געקאָנט איינפיהרען נוצע ווירטשאַפט.

אַלץ גערעכטע פאָדערונגען, נאָר הלואי וואָלטען שוין אַנדערע קאָלאָניעס געהאַלטען ביי אַזעלכע פאָדערונגען. אין אַ סך ערטער, איבערהויפּט אין די נייע דערפלעך, וואָס זענען ערשט איצט געגרינדעט געוואָרען, איז נאָך דאָ פאָדערונגען צו האָבען אַנ'אייגענע קיהעלע, וואָס זאָל געבען פאַר די קינדער אַ ביסעל מילך און אָפט מאָל איז די פאָדערונג פּשוט פאַר אַ שטיקעל ברויט.

אין א פרעמדער וועלט

(פון אונאויסשעפליכען קוואל)

פון ישראל אסמאן

שווער, שווער, צו לעבען ווי א יוד צווישען פרעמדע פעלקער, צו זיין אנ-איינציג שעפעלע צווישען זיבעציג וועלף. האט זיך אבער דאס שעפעלע צוגעוואוינט צו איהר לעבען און זיך צוגעפאסט דערצו, און עס קומט דורך. זענען געווען חכמים, וואס האבען גע-לערענט ווי צו לעבען אין דער פרעמד, און געזעהן אז דער קוואל פון לעבען, די תורה, זאל נישט אויפהערען צו שטראמען מיט קוועלענדיגען וואסער, דערפרישען דאס הארץ, דערקוויקען די נשמה: האט מען געשריבען ספרים, פערטייטשט די תורה, און זיינען גע-האט, אז די מצוות זענען געגעבען גע-ווארען, כדי מ'זאל לעבען מיט זיי און נישט מ'זאל שטארבען פון זיי. און דור צו דור האט איבערגעגעבען די וועגען פון לעבען, זיי אפגעהיט, אפגערייניגט אפגעפרישט, אלץ לויט דער צייט, לויט דעם ארט, שטיל געשפינען, געוועבט, אפט מאל אויפגעלאזט דעם אלטען פא-דעם און אויפ'ס ניי איבערגעשפינען, איבערגעוועבט, אליין נישט וויסענדיג דערפון. איז דאס ספר געווען דאס טייערסטע, וואס א יוד האט געהאט אין לעבען, דער בעסטער וועגווייזער, דער טרייסטער פריינד. האבען זיך אבער אפגעריסען פיעל צווייגען און בלעטער פון אייביגען בוים, און זיי האבען אנגעהויבען צו דארען און איינ-צוגעהן. די נשמה פון דער תורה האט זיך צו זיי נישט אנטפלעקט, און דער גוף פון דער תורה איז ביי זיי געבלי-בען. מ'האט זיך אפגעריסען און אויפ-געהערט צו ציהען די יניקה פון איי-ביגען קוואל און זיך א נאמען געגע-בען קראים וואס מיינט, די לייענער, וואס האלטען זיך ביים פסוק, און יו-דען האבען זיי גערופען: קרעים וואס מיינט, אפגעריסענע שטיקער. איינע האבען גע'רודפ'ט די צווייטע, און די שנאה איז געווארען שטארק, און האט איבערגעטראטען אלע גרענעצען, און עס איז געבליבען דאס ווארט, אז „די ריסען קענען נישט מעהר פערנייהט ווערען".

שווער, זעהר שווער איז צו לעבען ווי א יוד אין דער פרעמדער וועלט, פילפאך מאל שווערער איז צו לעבען ווי א קאראים אין דער פרעמדער וועלט, פון יודען אפגעריסען און צו קיין אנדער פאלק נישט בעהעפט, צו לעבען אין א שטענדיגע וואסער פון הארטע און שווערע דינים און מנהגים וואס פערשווערען און פערטומלען דאס לעבען. צווישען ווי מ'ווערט וועני-גער און ווייניגער, און מ'דארף אויס-שטעהן פון פרעמדע און אייגענע.

און פונדעסטוועגען, א צווייג פון אייביגען בוים, אפגעריסען, פערדארט, און פול מיט איינגעשפארטקייט און הארטנעקיגקייט, איז גרייט זיך מוסר-נפש צו זיין פאר דעם, וואס איז גע-בליבען.

און אין דער קהלה פון די קאראי-מען, אין טראקי, האט געלעבט זעהר אנ'אנגעזעהענער קאראים, און זיין נא-מען איז געווען יצחק בן שמואל. גע-ווען איז ער זעהר א רייכער סוחר, וואס האט די מעהרסטע צייט פער-בראכט אין זיינע מסחרים אין דער פרעמד. ער איז ארומגעפאהרען אין א גרויסער קארעטע, אנ'אנגעפאקטע מיט סחורה, און מיט איהם זענען געפאהרען צוויי קאראימען, א בעל-עגלה און א נאמן, וואס זענען גלייכצייטיג אויך געווען קוכער און שוחט, כדי יצחק בן שמואל זאל קענען פערזוכען א ביסעל געקאכטס אויך אין דער פרעמד.

און אזוי פלעגט ער זיך פיהרען: בעקומען אין א שטאדט אריין, איז ער פערפאהרען צו א יודישער אכסניא, גענומען א בעזונדער חדר פאר זיך און פאר זיינע מענשען, א חדר מיט א בע-זונדער קיך אדער אויווען, און אויס-גענומען, מ'זאל איהם לאזען קאכען און צוגרייטען עפעס דארט, און קיי-נער זאל זיך נישט מישען. דער שוחט פלעגט שעכטען אנ'עוף לויט אלע דינים פון די קאראימען, און דער בעל-עגלה פלעגט עס אפקאכען אויף זייער שטייגער. אין דעם חדר האבען זיי געדאוונט אויף זייער נוסח; אויף שבת זיך אפגעשלאסען און נישט ארויס פון הויז, קיין ליכט נישט אנגעצונדען, און אפגעזעסען א גאנצען מעת לעת. און זיי האבען געלעבט ווי אפגעהיטענע קאראימען אין דער פרעמד, ווי אין דער היים. בעזונדער האבען זיי זיך געלעבט, זיך אפגעהיט נישט צוצורייד-רען זיך נישט צו קיין יודען און נישט צו קיין יודיש ספר. זייערע חומשים האבען זיי געהאט מיט זיך, און אין א לעדיגער צייט האבען זיי אריינגעקוקט אין זיי און געלערנט אויף זייער שטייגער.

איינמאל, אין הערבסט צייט, אין דער צייט פון די גרויסע ירידים, האט אויסגעבראכען א שטארקע מגפה, אַז-יעהים זאל מען ווערען, אויף דער וועלט, די כאליריע. פון שטאט צו שטאט איז זי געלאפען און האט גע-טויטעט אויף רעכטס און אויף לינקס. דער קאראים, יצחק בן שמואל, און זיינע צוויי מענשען זענען געווען אין וועג, און זיי האבען שטארק מורא גע-קראגען צו זיין אין אזא צייט אין דער פרעמד. האבען זיי איינגעשפאנט זייער קארעטע און זיי האבען גענומען צי-הען אהיים. אויף דעם וועג האט זיי אבער די כאלערע בעגעגענט און יצחק בן שמואל איז אוועקגעפאלען קראנק. און האט זיך גענומען דרעהען אין ווייטאג, בעהיט זאל מען ווערען. דער נאמן און דער בעל-עגלה האבען גע-טאן, וואס זיי האבען נאר געקאנט, און עס האט נישט געהאלפען. עס איז געווארען ערגער און ערגער, און אין א קורצער צייט איז ער געשטארבען.

און דא האט זיך אנגעהויבען די ריכטיגע צרה: די צוויי קאראימער האבען נישט געוואוסט, וואס פאר אנ'-עצה זיך צו געבען, אהיים צו פאהרען איז צו-ווייט, און דא איז מען אין דער פרעמד, קיין קאראימען אין גאנ-צען וועג. זיי וואלטען שוין נישט גע-קוקט אויף דער סכנה, זיך מוסר-נפש געווען צו טאן דעם לעצטען חסד מיט זייער גרויסען מת, אבער פאליציי קוקט און זוכט אין וועגען. זיי האבען זיך קיין עצה נישט געקאנט געבען. וואס טוט מען? צווישען גוים — א חילול-הקודש, אזא בזיון! צווישען יו-דען — אפשר טאקי? ארבט פון וועג, גע'מאכט זיך אנ'אנדער תורה, אבער דאך יודען, ברידער, קינדער פון אברהם יצחק און יעקב; שלעכטע ברידער. מ'קען מיט זיי נישט לעבען, אבער שטארבען צווישען זיי איז נישט אזוי שרעקליך.

און זיי האבען זיך מיישב געווען און זיי זענען פערפאהרען אין ערשטען שטעטעל און געלאפען צו חברה-קדישא דערצעהלט דעם גבאי זייער צרה, נישט פערלייקענט פון איהם קיין זאך.

דער גבאי האט צוזאמענגערופען חברה-קדישא, געקלעהרט אהין, אהער, און קיין קבר האט מען נישט געגעבען: פרעמד ביים לעבען, פרעמד נאכ'ן טויט. האט נישט קיין ארט צווישען יודען!

זענען די קאראימען געלאפען צו די ראשי הקהל, גע'פנה'ט מיט זיי, געבעטען, נעמט געלט וויפיעל איהר ווילט, אבער א קבר גיט אונז פאר דעם צדיק פון אונזער קהלה! האט רחמנות בני אברהם, יצחק ויעקב, זעהט וואס פאר אנ'אומגליק אונז האט געטראפען!

די ראשי-הקהל האבען אויסגעהערט זייערע ווערטער, געהאט מיטלייד מיט זיי, אבער קיין קבר האבען זיי נישט געגעבען.

זענען די קאראימען געלאפען צום רב פון שטאט מיט געוויין, האבען איהם דערצעהלט אלצדינג, גע'טענה'ט: א גרויסער צדיק געווען, אנ'אפגעהיטע-נער, א פרומע נשמה, א גרויסער בעל-צדקה און ווי קען מען איהם אזוי מבייש זיין? און ווען אונזערע עלטע-רען זאלען שוין אפילו האבען געזינ-דיגט, וואס זענען מיר שולדיג? איהר זענט דאך אונזערע ברידער, און צו וועמען זאלען מיר זיך ווענדען אין אזא עת צרה? האט רחמנות, קינדער פון אברהם, יצחק ויעקב!

דער רב האט דערהערט די ווערטער און עס האט איהם אנגעכאפט א ציטערניש: ס'טייטש, אברהם אבינו'ס אנ'אייניקעל דארף א קבר, קומט בע-טען א קבר-ישראל, און יודען ווילען נישט טאן מיט איהם דעם לעצטען חסד!

און ער האט גוזר געווען אויף חברה קדישה, זיי זאלען מקבר זיין דעם מת, וואס איז אנ'אמת'ער מת-מצוה.

ער וואלט אליין געווען געגאנגען צו דער לויה, אליין זיך מתעסק געווען ביי איהם, איז ער אבער א כהן.

דעם רב האלגט מען, א קבר גיט מען, אבער הינטער'ן פלויט.

מיט גרויס בעוויין זענען זיך די צוויי קאראימען מתעסק מיט זייער טויטען, וואס האט געקראגען אזא גע-היימען קבר, טרייסטען זיך: דאך צווישען אייניקלעך פון אברהם, יצחק און יעקב!

פון די טרערען ווערט א טייכעל. דאס טייכעל גרויזט זיך, עס ווערט א ים, א מבול, א שטארקער קטרוג כאפט זיך אויף.

עס ניהמט נישט לאנג און די מגפה ברעכט אויס, בעהיט זאל מען ווערען, און שניידט אויף רעכטס און לינקס. עס פאלען אוועק די גבאים פון חברה קדישא, די ראשי-הקהל, פני-העיר. מ'קומט צום רב מיט א גרויס געוואלד, ס'איז גוזר תענית, מ'זאגט תהילים און עס העלפט נישט. די לעצטע סגולה פרובט מען: מ'מאכט חתונה א פארל אויפ'ן גוטען-ארט, און די מגפה שטעלט זיך אלץ נישט אפ.

און דער רב ווענדט זיך צו קהל און זאגט:

— רבותי, לאמיר זיך מתודה זיין, נאכזוכען, וואס פאר א חטאים עס זע-נען אפגעטאן געווארען אין שטאדט!

און ווען די גאנצע שטאדט איז זיך מתודה, זעצט דער רב און זאגט:

— רבותי, א שווערע זינד רוהט אויף אונזערע קעפ! מיר האבען מבייש גע-ווען אנ'אייניקעל פון אברהם, יצחק און יעקב! מיר האבען מבזה געווען א מת-מצוה!

און מ'האט געשיקט א מנין יודען אויפ'ן בית-הקברות. מחילה-בעטען אויף דעם קאראימ'ס קבר. און דעם פאר-קאן האט מען צונומען און ווייטער איהם אוועקגעריקט, און די חשוב'ע מתים האט מען מקבר געווען אויף דעם ארט וואו דער פארקאן איז גע-שטאנען, און דעם קבר פון קאראים האט מען אריינגענומען אין דער מיט.

און די מגפה האט זיך אפגעשטעלט.

——

דאס געזאנג פון בלוט

(סקיצע) •••••• פון

מ. בריטמאן

אז דאס וועטער איז ווארעם, פער-זעצט זיך באריס קראנפעלד מיט זיין כלה מאניע ביז שפעט אין דער נאכט אריין אינ'ם גלאזערנעם קארידאר אין הויז פון זיין רייכ'ן מחותן מרדכי ווייסגאלד.

דער קארידאר איז בעוואקסען מיט ווילדען ווייניב, וועלכער האט זיך א-רויפגעדראפעט אזוש איבער די פענס-טער און האט אנגעפולט דעם רוים מיט גרינע סודות'דיגע שאטענס.

ווען זיי בלייבען אליין אין דעם פער'שאטענטען גן-עדן, ווערט חתן-כלה אויפגערעגט, סיי פונ'ם שווייגען און סיי פונ'ם רעדען.

מ'רעדט וועגען דעם, ווי אזוי מ'וועט זיך איינארדנען נאך דער חתונה, וועגען דעם, ווי ס'וואלט גוט געווען ס'זאל זיי געלינגען צו מאכען נאך דער חתונה א לוסט-רייזע קיין אויסלאנד און וועגען נאך טויזענט גרינגשקייטען, וואס זענען אזוי בעדייטונגספול און ליב פאר חתן-כלה און וועלכע ווערען פערגעסען באלד נאך דער חתונה, שוין אין די ערשטע וואכעדיגע טעג.

דער שמועס ווערט אלעמאל איבער-געהאקט מיט צערטליכקייטען, וועלכע זיי פערגינען זיך אין די ווארימע שטע-קענדיגע פריהלינג-נעכט.

באריס קושט און האלזט מאניען און זי, פערגעסענדיג זיך, טוליעט זיך צו איהם אנשפארענדיג דעם קאפ אויף זיין אקסעל, ציטערט ליידענשאפטליך מיט'ן גאנצען קערפער, ווי אנ'אנגע-צויגענע סטרונע אונטער אנ'איידעלען בלייכען פינגער; אבער דערמאנענדיג זיך, אז א כלה טאר זיך נישט צופיעל ערלויבען מיט'ן חתן, ווערט זי ניכטער, רוקט זיך האסטיג אפ פון איהם און מיט צניעות'דיגע ארפגעלאזטע וויעס איבער די פערנעפעלטע אויגען מאכט זי איהם פארוואורף:

— אבער גענוג, באריס! און אין די די אויערען ביי איהר קלינגט די פראק-טישע ווארענונג פון איהרער א אינט-מער חבר'טע:

— מאניע, געדענק, אז מיט א פרעמ-דען מענסטו דיר מעהר ערלויבען, ווי מיט'ן חתן!

באריס'ן רייצט איהר נאאיווע אונ-שולד. ער איז ענטצוקט, שטארק פער-ליבט און שעפטשעט ליידענשאפטליך.

— מאניעטשקע, כאטש נאך איין קוש, פיירע!

זי וועהרט זיך, איז כלומר'שט אנ-געברוגזט, ער בעט זי איבער. — שוין, דאס לעצטע מאל, כ'לעבען!

מ'שמועסט ווידער, כלומר'שט אין א רוהיגען טאן וועגען אויסשטאטונג, וועגען חברים אין חבר'טעס, וועגען חתנים און כלות, וועלכע האבען שוין חתונה געהאט און וועלכע געהען חתונה הא-בען, וועגען נדן-געלד, וואס איז מאקע גע'סילוקט אדער נאר צוגעזאגט געווא-רען. און ווידער ציהט ער זי צו זיך און ווידער ליידענשאפטליכע קושען און ווידער א הייס זיס ראנגלעניש, ביז ס'איז העט שפעט, און זי בעט זיך ביי איהם ער זאל שוין געהן א היים, עטליכע מאל געזעגענט מען זיך, זי פערהאלט איהם — נאך עפעס וויכטיגס האט זי איהם צו דערצעהלען — און אט בלייבט ער אליין נאך איבער, נישט קענענדיג זיך אפרייסען פון איהרע היי-סע ליפען, ביידע צעזונגענע, ווי יונגע בוימער אין א שטורעם, ווי דאס נאכ-טיגע ברומען פון צערייצטע ים-סי-פענישען.

——

אז מאניע שליסט צו די טיר, שטעהט נאך באריס א פאר מינוט פאר דער שטוב א פער'שכור'טער, דער קיהלער נאכט-ווינט נעהמט איהם ארום און דערפרישט זיין צעהיצט לייב.

ער לאזט זיך געהן א היים א אנגע-לאדענער מיט שווער בלוט, ווי פלי-סענדער קוועקזילבער אין די אדערן שפאנט ער מיט גומענע פיס איבער דער איינגעשלאפענער גאס.

אט איז זייער שטוב. ער קלאפט אין קיך-פענסטער לייכט און פארזיכטיג. זיינע פינגער ציטערן, ווען זיי קלאפען און גלעטען די קאלטע שויבען. א נא-קעטער שאטען ביים פענסטער און באלד עפענט די טיר די דינסט מאריע, א פרישע דארפס-שיקסע, פון וועלכער ס'שמעקט נאך מיט היי און מיט יאגדעס.

איהר ווייס לייב בלענדעט אין דער פינסטערניש, ער דערשפירט איהר בע-טעמ'טען, אין שלאף-דערווארימטען ריח, און פאלט צו צו איהר שעדעל, ווי א דורשטיגער צו א לאגעל וואסער, בייסט זיך איין אין איהר ווארימען אקסעל, זויגט מיט ציטערדיגע הענד איהרע רונ-דע שטייפע ברוסטען.

— שטילער, פאניטש, מ'זאל נישט דערהערען!

— האב נישט מורא, מאריקע! ברומט ער מיט א הייזעריק קול, מיטשלעפענ-דיג זי צו איהר דינסט-געלעגער.

ער ליגט נעבען מאריע'ן אנ'אויסגע-לאדענער, ווי א וואלקען נאכ'ן געוויי-טער. מאריע גלעט איהם איבער'ן פנים און פיעשטשעט זיך:

— וואס ביסטו אזוי שפעט אהיים געקומען, נישט געקענט זיך אודאי פון דער כלה אפרייסען, און צו מיר קריכ-סטו, חזיר וואס דו ביסט!

— ס'הויבט זיך נישט אן, כ'האב מיך פערהוליעט מיט דער חברה!

— אט וועל איך דיר גלויבען, ליג-נער וואס דו ביסט!

— מאך דיך נישט נאריש, מאריע! — ער שיטעט איהר אין דער האנד א פליסקע שאקאלאד —

— זעהסט, כ'האב אפילו אין זינען געהאט דיך מיט שאקאלאד.

זי כראמטשעט דעם שאקאלאד מיט געזונטע דארפישע ציינער און ווערט ווייכער.

— מיינסט „יוד", ס'ארט מיך דיין כלה? גאר נישט. כ'וויים נאך דער חתונה וועסטו אויך קומען צו מיר...

שויבען הויבען אן גרויען.

— נו געה שוין, פאניטש! די מאמע דיינע וועט מיך שוין באלד וועקען.

א בארפוסער שאטען שלייכט זיך איבער פארטאגיג-אטעמדיגע צימערן.

——

אין אומרוהיגען שלאף האט מאניע צעווארפען אויפ'ן צעהיצטען געלעגער איהרע ווייסע גלידער, רונד און זאפ-טיג, ווי עקזאטישע צייטיגע פירות.

פערטרוקענטע ליפען ברוען זיך און רופען א שווארצאויגיג און מאט-פנימ-דיג געשטאלט פון א אמאליגען ליבען און נאהענטען, וועלכער איז איצט נע-בען איהר און בעריהרט און צערטעלט איהר לייב. און דאס לייב ציטערט און ברענט ווי א העליש פייער. און פונ'ם פערכראפטען האלז, דורך פערהאקטע ציין, רייסט זיך ארויס א לאנגער ליי-דענשאפטליכער געשריי אין דער נאכט אריין, פון וועלכען זי כאפט זיך אויף א פערמאטערטע, א דערשראקענע.

בריטמאן, בעסאראביען.

Z. Rakowski
ספעציאליסט פאר אויערען-, נאז, האלז- און לונגען-קראנקהייטען.
קאנסטאנטינאווסקא 9 טעלעפאן 27-81
שפרעכשטונדען פון 12 ביז 2 און פון 5 ביז 7. נעמט אויך אן אין לעטשניצע זגערזשער 17 פון 10—11 און נ.מ. פון 2—3

קאַטאָרזשניקעס-חסידים / האחים שפירא מסלאַוואוטע

היסטאָרישע נאָטיץ

די דרוקעריי אין סלאַוויטע, וואָס דער דאָרטיגער צדיק משה שפּירא, האָט געגרינדעט, האָט זיך אויסגעצייכנט מיט איהרע טעכנישע מעלות. בעזונדערס בעריהמט זענען די ש״ס-ן, וואָס זענען דאָרטען געדרוקט געוואָרען: איינמאָל פון יאָהר 1808 ביז 1813 און דעם צווייטען מאָל פון 1817—1822. שפּיראָס דרוקעריי האָט צום גרעסטען טייל געדרוקט חסידישע ספרים און קבלה-חיבורים, און האָט פּרינציפּיעל נישט אָנגענומען צום דרוק וועלטליכע ביכער און צוליב דעם האָבען די משכילים אויפמערקזאַם געמאַכט דער מאַכט אויף איהר, און די מאַכט האָט געקוקט אויף דער דרוקעריי, ווי אויף א נעסט פון פאַנאַטיזם.

משה שפּירא׳ס זיהן — שמואל און פנחס, — האָבען נאָכ׳ן טויט פון זייער פאָטער ווייטער געאַרבייט אין דער גייסט, וועלכער האָט געהערשט אין דער דרוקעריי פון איהר גרינדונג אָן, ביז עס האָט נישט אויסגעבראָכען דער אומגליק און עס איז נישט אָנגעקומען א בעפעהל זיי דיסקוואַליפיצירען „סקוואַז סמראָ״ (דורך א רייה סאָלדאַטען מיט קאַנטשיקעס אין די הענד), און נאָכ דעם פאַרשיקען קיין סיביר. פאַרוואָס אָבער איז זיי געקומען די שטראָף?

די געשיכטע מיט די ברידער שפּירא איז נאָך ביז׳ן הייגטיגען טאָג גע-בלי נישט אויסגעפאָרשט, אָבער לויט די ווייניגע דאָקומענטען, וואָס עס האָט זיך איינגעגעבען אויסצוגעפינען בנוגע דעם, לאָזט זיך אויפשטעלען פאָלגענד בילד.

די ברידער שמואל און פנחס שפּירא האָבען, צוזאַמען מיט די סלאַ-וואוטער יודען נאַטאַ ברינדעס און יאַנקעל צימרין געהאַט א שייכות צום ענין וועגען פאַראורזאַכען דעם גע-ווגלטזאַמען טויט פון א יודען, וואָס מען האָט געפונען אויפגעהאָנגען אין דער יודישער שול, און לויט דער פאַראָרדנונג פון גענעראַל אוידימאָר פון 15-טען יולי 1829, פאַר זייער כונה צו געבען שוחד און פאַר דער באַלייְדיגונג פון דעם אויספאָרשער פון דעם ענין, דעם פליגעל אַדיוטאַנט פירסט וואַסילטשיקאָוו, זענען זיי בעשטראָפט געוואָרען מיט שמיץ און פאַרשיקט גע-וואָרען אויף „קאַטאָרגע״ (בעזונדערס קיין סיביר. דאָס איז דער טעקסט פון דעם מאָסקווער גענעראַל-גובערנאַטאָרס מעלדונג; דער פעדהער-דעפּאַרטאַמענט פון קריגס-מיניסטעריום האָט דערקלערט, אַז זיי זענען בעשטראָפט געוואָרען פאַר׳ן דרוקען אין זייער טיפּאָגראַפיע ספרים מיט שעדליכע תקנות פון דער חסידישער סעקטע און פאַר אַנדערע חטאים״.

דער צווייטער חטא זייערער, דאָס דרוקען חסידישע ספרים, איז געווען די הויפּט-בעשולדיגונג קעגען זיי, און די מאַכט האָט זיי טאַקע בעהאַנדעלט נישט ווי קרימינעלע פערברעכער, נאָר ווי פאַנאַטיקער וואָס ווייזען אַרויס א שעדליכע השפעה אויף די איבעריגע יודען.

ווען די פער׳משפט׳ע זענען, אויף זייער וועג קיין סיביר אָנגעקומען קיין מאָסקווע, האָט מען זיי, צוליב זייער קרענקליכען צושטאַנד, דאָרטען איבער-געלאָזען. דער דאָזיגער „חסד״ איז דורך די פאַרשיקטע געקויפט געוואָרען דורך היפּשע געלדער, וואָס זיי האָבען פאַרטיילט צווישען דער מאָסקווער פּאָ-ליציי און ביוראָקראַטיע. צווישען די העכערע פאָרשטעהער פון דער מאָס-קווער מאַכט האָט זיך געמערקט א פריינדליכע בעציהונג צו די ברידער, וועלכע האָבען, לויט זייער מיינונג, אומשולדיג געליטען. און די דאָזיגע בעציהונג מצד די אַדמיניסטראַטאָרס האָט נעגעבען האָפנונגען די פער׳משפט׳ע. זיי האָבען זיך געווענדעט צו דעם מאָסקווער גענעראַל-גובערנאַטאָר פירסט גאַליצין מיט דער בקשה אויס-צופועל׳ן ביים קייזער א דערלויבניש, זיי זאָלען זיך קענען אומקערן אַהיים. גאַליצין האָט זיי דערלויבט אָנשרייבען א בקשה צום קייזער און האָט אָפּגע-שיקט דעם פאַפּיר לויט בעשטימונג, צושרייבענדיג דערביי אויך זיין וואונש, אַז מען זאָל די פער׳משפט׳ע דערלוי-בען זיך אומצוקערן אַהיים.

ניקאָלאַי דער ערשטער האָט זיי נישט דערלויבט זיך אומצוקערן אַהיים, נאָר בלויז צו בלייבען אין מאָסקווער יע-קאַטערינענסקין קריסטליכען מושב זקנים.

די פיר יודען האָבען דאָרטען גע-לעבט קרוב צו אַנדערטהאַלבען יאָהר און אין נאָוועמבער 1842 האָבען אי-ניגע יודישע סוחרים פון ערשטער און צווייטער גילדע, וואָס האָבען צייטווי-ליג געוואוינט אין מאָסקווע, דערלאַנגט דעם אינספּעקטאָר פון דעם מושב זקנים, סאָליזין, א בקשה, אַז אַזוי ווי די ברי-דער שפּירא און די אַנדערע צוויי יודען טאָרען נישט עסען די זעלביגע שפייז, וואָס די אַנדערע איינוואוינער פון דעם מושב זקנים, און זיי מאַטערן זיך צוליב דעם זעהר שטאַרק און הונ-גערן גאַנצע טעג, ווייל זיי פאַרמאָגען נישט גענוג געלד זיך צו קויפען כשר׳ע שפייז, דעריבער ווערט סאָליזין געבע-טען, ער זאָל זעהן אויסצושטעלען א דערלויבניש פאַר די פיר יודען אַרויסצוציהען פון מושב-זקנים און צו לעבען צווישען יודען אין דעם „גאַליצ-קער הינטערהויף״ (דאָס איז גע-ווען די יודישע געטאָ אין מאָסקווע), וואו זיי וועלען קענען האַנדלען און זיך פאַרדינען אויף׳ן לעבען.

סאָליזין האָט אונטערשטיצט די דאָ-זיגע בקשה, נאָר דער גענעראַל-גובער-נאַטאָר האָט זיי די דערלויבניש נישט געגעבען. אַנשטאָט דעם האָט ער זיי געוואָלט מאַכען אַ׳אַנדער פאַרלייכטע-רונג: זיי אַריבערשיקען אין ווייטע סקער אָדער קיעווער גובערניע, און דאָרטען זיי אָפּגעבען אין א יודישען מושב זקנים. און גאַליצין האָט פאָרגע-לייגט דעם אינערן-מיניסטער זיין פּראָ-יעקט.

אָבער פון דעם פּלאַן האָבען די פער׳משפט׳ע אויך געהאַט נאָר בייזע צרות. דער מעדיצינישער דעפּאַרטאַ-מענט ביים מיניסטעריום האָט גע׳פסק׳נט, אַז אַלע, א חוץ דעם שווינדזוכטיגען ברינדעסען, מוזען פאַרשיקט ווערען קיין סיביר.

די דאָקטוירים האָבען איינגעזונגען, אַז „שראַצדעס, וואָס די שפּיראָס און ציטרין בעקלאָגען זיך אויף פערשידענע אינערליכע ווערהאַגען״, זענען זיי דאָך קרעפטיג געבויט, און מען קאָן זיי אָהן שום סכנה אָפּשיקען קיין סיביר.

ווען די דאָזיגע גרויזאַמע עקספּער-טיזע איז אָפּגעגעבען געוואָרען דעם גענעראַל גובערנאַטאָר אויף בעשטעטי-גונג, האָט פירשט שטשערבאַטאָוו, דער ציטווייליגער שטעל-פערטרעטער פון גאַליצין, איינער פון די הייסטעסטע קעמ-פער פאַר דער בעפרייאונג פון די אומ-שולדיגע יודען אַרויסגעטראָגען א רע-זאָלוציע, אַז „הגם די דריי אָנגעקלאָג-טע זענען, נאָך א געניוער מעדיציני-שער אונטערזוכונג, אָנערקענט געוואָ-רען אַלס מסוגל פערשיקט צו ווערען קיין סיביר, אָבער אַזוי ווי אין דער זעלביגער צייגניש פון די דאָקטוירים ווערט אויך געזאָגט, אַז זיי בעקלאָגען זיך אויף פער׳שיד׳ע אינערליכע ווייטאָגען, קאָן מען זיי אָהין נישט שיקען״. און זיי זענען ווייטער געבליבען אין מאָסקווע.

מעגליך, אַז דערמיט וואָלט זיך גע-ענדיגט און אין פּעטערבורג וואָלט זיך מעהר קיינער נישט אינטערעסירט מיט זייער ווייטערדיגען גורל, ווען די קרובים פון דיביידע שפּיראָס (ווי עס שיינט, זייערע פרויען), וואָלטען זיך פּוּ-דאַסניי נישט געווענדעט צום קריגס מיניסטער מיט א שתדלנות, זיי צו בעפרייען פון דער פערשיקונג. צוליב דער שתדלנות האָט דער מיניס-טער אָנגעפרעגט וועגען דעם מצב פון די פאַראורטיילטע. און דעמאָלט איז פירשט שטשערבאַטאָוו שוין געווען גע-ווען אויסצואָגען דעם מיניסטער, אַז נישט געקוקט אויף די רעזולטאַטען פון דער אויספאָרשונג, האָט ער דאָך די יודען נישט פערשיקט, נאָר ער האָט זיי איבערגעלאָזען אין מאָסקווע. אַלס ענטפער אויף דעם איז אָנגעקומען פון פּעטערבורג א פאַראָרדנונג, אַז מען זאָל תכף ומיד אָפּשיקען די ברידער שפּירא און ציטרין אין סיביר, ווייל וועדליג זייער געזונד-צושטאַנד קאָנען זיי אונטערנעהמען קיין סיביר צופוס. און נישט ווילענדיג האָט זיי די מאָסקווע-אַדמיניסטראַציע געמוזט אַריבערפיהרען אין דער עטאַפּ-טורמע, כדי פון דאָר-טען זיי אָפּצושיקען אין ווייטען וועג אַריין.

עס איז ווידער אַוועק א האַלב יאָהר און די פער׳משפט׳ע זענען נאָך אַלץ געזעסען אין דער עטאַפּ-טורמע. אין מאַי 1844 האָבען די פרויען פון די ברידער שפּירא זיך ווייטער געווענ-דעט צום אינערן-מיניסטער מיט א בקשה, אומצוקערן זייערע מענער אין מאָסקווער מושב זקנים, „און זאָלען זיי שוין דאָרטען״. איז געווען געשריבען אין דער בקשה, „פאַרענדיגען זייער ביטער אומגליקליכע יאָהרען״. די ביטע איז נישט בעפרידיגט געוואָרען. ווי אַזוי-זשע האָט זיך איינגעגעבען דער מאָסקווער מאַכט, טראָץ דעם בעפעל פון מיניסטער, צו בעהאַלטען די יודען אין מאָסקווע? כדי דאָס דורכצופיהרען, האָט דער מאָסקווער גענעראַל-גובערנאַ-טאָר זיי יעדער פיער חדשים געלאָזט אונטערזוכען דורך דאָקטוירים, און יע-דעס מאָל האָט די קאָמיסיע זיי אָנער-קענט אַלס שווער-קראַנק. אין יאָהר 1846 האָט מען זיי ווידער איינגעאָר-דענט אין מושב זקנים און די פער׳-משפט׳ע, וועלכע זענען שוין אָנגעלערנט געוואָרען דורך דער ביטערער דער-פאַהרונג פון די פריהערדיגע מאָלען האָ-בען שוין איצט נישט פּראָטעסטירט נע-גען דעם און זיי זענען געווען צופרי-דען זיך ווייטער אומצוקערן אַהין, פון וואַנען זיי האָבען פריהער זיך אַזוי געוואָלט בעפרייען.

אין יאָהר 1852 האָבען די זיהן פון די ברידער שפּירא — ליפּא, אַריה-לייב און העשל — זיך געווענדעט צום אינערן מיניסטער ביביקאָוו מיט דער בקשה צו דערלויבען זייערע טאַטעס זיך צו בעזעצען ערגעץ אין א שטעד-טעל פון יודישען תחום, אויב זיי טאָ-רען זיך נישט אומקערן צו זיך אַהיים. זיי האָבען געבעטען „אַריינגעהן אין דער לאַגע פון די קראַנקע צוּבראָכענע גרייזען, וועלכע האָבען שוין אָפּגעקו-מען א גרויזאַמע שטראָף און זיי האָ-בען שוין אויסגעקויפט זייער חטא״.

שמואל שפּירא איז שוין דעמאָלט געווען אין די זיבעציגער, און פנחס אין די זעכציגער יאָהרען. אָבער נישט געקוקט אויף דעם, האָט ביביקאָוו אָפּ-געוואָרפען די בקשה פון זייערע זיהן. אין יאָהר 1853 האָבען זיך די זיהן געווענ-דעט מיט דערזעלביגער בקשה צום זשאַנדאַרם-שעף, אָבער אויך אָהן דער-פאָלג. ביביקאָוו האָט זיך נישט בעגנו-גענט מיט׳ן אָפּזאָג אַליין, — ער האָט נאָך אָנגעפרעגט דעם מאָסקווער גענע-ראַל-גובערנאַטאָר זאַקרעווסקי, אויב דער געזונד-צושטאַנד פון די ברידער שפּי-רא וואָלט איצט דערלויבט זיי אַוועק-צושיקען קיין סיביר. זאַקרעווסקי האָט אָבער געענטפערט, אַז מען טאָר זיי איצט נישט שיקען, זיי וועלען דאָס נישט איבערטראָגען. ענדליך איז זאַקרעווסקי אַליין אַרויסגעטרעטען מיט א בקשה צו בעפרייען די ברידער שפּי-רא. אָבער ביביקאָוו איז געבליבען האַרט ווי א שטיין. ער האָט געענט-פערט זאַקרעווסקי׳ן, אַז „עס איז נישט דערלאָזבאַר, אַז די דאָזיגע יודען, וועלכע זענען, ווי בעוואוסט, בעשטראָפט געוואָרען מיט שמיץ און פערשיקט גע-וואָרען קיין סיביר, זאָלען בעקומען די דערלויבניש זיך פריי צו בעזעצען אין תחום-המושב, ווייל דאָס קאָן דינען פאַר א שלעכטען ביישפּיל פאַר אַנדערע פערברעכער״.

דער סוף פון דעם איז געווען, אַז שמואל שפּירא איז געשטאָרבען אין דעם מאָסקווער קריסטל. מושב-זקנים, און פנחס איז ענדליך אַרויסגעלאָזען געוואָרען און האָט נאָך עטליכע יאָהר ביז זיין טויט געלעבט אויף דער פריי.

י. חעסען.

דער ערשטער אויטאָמאָביל

און די מבינות, וואָס מ׳האָט אויף איהם געזאָגט. — דער עלעקטרישער טראַמוויי. די אונטער-גרונד-באַהן און די סכנות, וואָס זיי האָבען געבראַכט מיט זיך

בעת דער אינזשענער קאַרל בענץ איז אין יאָהר 1885 דורכגעפאָהרען דורך די גאַסען פון מאַנהיים מיט זיין ערשטען אויטאָמאָביל, וואָס ער האָט געבויט, זענען א הם אויך אַלע, געגלויבט ווי מיט איבער זעכציג יאָהר צוריק דעם ערפינדער פון דעם וועלאָסיפּעד, נאָכגעלאָפען און אויסגעלאַכט זיין מאָד-נע מאַשין און מען האָט איהם געזאָגט נביאות, אַז די מאַשין מוז און וועט פּלאַצען. און מיר זעהען דאָך איצט, אויף וויפיל די דאָזיגע נביאות איז מקוים געוואָרען.

אין די זעלביגע יאָהרען פון פאָרי-גען יאָהרהונדערט האָט דער דייטשער פיזיקער ווערנער סימענס אויסגעבויט דעם ערשטען עלעקטרישען טראַמוויי, וואָס איז געגאַנגען פון א בערלינער פאָרשטאָט אי דער צווייטער, וואו עס האָבען זיך געפונען די קאַזאַרמעס פון די פּרייסישע סאָלדאַטען. א זשורנאַליסט האָט דעמאָלט געשריבען אין א ליבעראַלער צייטונג, אַז דער איינציגער צוועק פון דער נייער ערפינדונג און די איינציגע נוצען, וואָס זי וועט ברענגען, וועט נאָר זיין דאָס, וואָס זי וועט דורכפיהרען די פּרייסישע גענעראַלען דורך די זאַמדען פון דער פאָרשטאָט (דער אָרט, וואו די קאַזאַרמעס האָבען זיך געפונען, איז געווען זעהר א זאַמדיגער, און עס איז געווען זעהר שווער אַהין צוצוקומען). דער דאָזיגער פאַקט, בעווייזט, אויף וויפיל מען האָט אין יענע צייטען אָפּ געשאַצט די גרויסע וויכטיגקייט פון דער ערפינדונג און אויף וויפיל מען האָט און איהר חוזק געמאַכט, דאָס פאַר קיי-נעם וועט זי קיין נוצען נישט ברענ-גען, נאָר פאַר די פּרייסישע גענעראַלען.

דעמאָלט האָט מען נאָך איבערהויפּט נישט פאַרשטאַנען די גרויסע נוצען פון דער עלעקטריציטעט, און מען האָט גע-זאָגט, אַז די נייע ערפינדונג איז א גוטער מיטעל צו דער׳הרגענען די פערד, ווייל מען איז געווען זיכער, אַז די פערד וועלען פון עלעקטריזירום און געטויט ווערען פון די רעלסען צוגלייך. און עס האָט גע-וויערט א לאַנגע צייט, ביז מען האָט זיך איבערצייגט, אַז עס איז נישט אַזוי, מען האָט דעמאָלט איבערהויפּט נישט געקענט פאַרשטעהן, ווי דער טראַמוויי בעוועגט זיך, און מען האָט געהאַלטען, אַז די נסיעה מיט אַזא באַהן איז גע-פעהרליך און ברענגט אויך קיין נוצען נישט. נישט נאָר דער איינפאַכער עולם, נאָר אפילו פּאָליציי האָבען נישט פער שטאַנען און נישט געקענט בעגרייפען, וואָס פאַר א געוואַלטיגע נוצען די ער-פינדונג וועט שפּעטער ברענגען. עס זענען אַוועק יאָהרען, ביז מען האָט זיך געוואוינט מיט מעהר צוטרוי בעציהען צו דער עלעקטרישער באַהן.

אין לאָנדאָן איז די דערפינדונג אויפ-גענומען געוואָרען נאָך אומפריינדלי-כער, ווי אין דייטשלאַנד. ווען א פּרי-וואַט-געזעלשאַפט האָט דאָרטען געוואָלט אויסבויען די ערשטע אונטערגרונט-באַהן האָט די רעגירונג נישט געוואָלט אַרויסגעבען קיין דערלויבניש, און עס האָבען געדויערט גאַנצע פינף און צוואַנציג יאָהר, ביז עס האָט זיך איינ-געגעבען דער רעגירונג איבערצוצייגען אויף דעם „געפערליכען שריט״ צו דערלויבען בויען אַן אונטערגרונט-באַהן. איהר אָפּזאָג האָט די ענגלישע רעגי-רונג מאָטיווירט דערמיט, וואָס עס וועט זיין אוממעגליך אויסצובויען אונ-טער לאָנדאָן דעם טונעל, ווייל עס וועט זיין א גרויסע סכנה פאַר דער גאַנצער שטאָט; דורכ׳דעם קאָנען איינ-זינקען אַלע לאָנדאָנער גאַסען און אפילו די גאַסען, וואָס וועלען נישט איינזינקען, שטייען אויך אין געפאַהר, ווייל דורך דער ניכער בעוועגונג פון די אונטערערדישע צוגען וועלען צו-טרייסעלט ווערען די פונדאַמענטען פון די לאָנדאָנער הייזער און זיי וועלען שטיין פאַר דער געפאַהר איינצופאַלען. אַט אַזוי האָבען גערעדט רעגירונגס-מענשען און אויך פיל פּאָליציי, און אפילו נאָכדעם, ווי מען האָט שוין אין 25 יאָהר אַרום בעקומען די דערלויבניש און די באַהן איז אויס-געבויט געוואָרען, זענען אויך א לאַנ-גע צייט די צוגען געגאַנגען ליידיג, ווייל עס זענען קיין פּאַסאַזשירען נישט געווען. מענשען האָבען פּחד געהאַט צו ריזיקירען מיט זייערע לעבענס... די געזעלשאַפט איז געצוואונגען געווען צו מאַכען גרויסע רעקלאַמע און צו געבען אפילו פּרעמיעס, און אַט אַזוי האָט מען בּיסלעכווייז אַריינגעצויגען דעם פּובליקום זיך צו בענוצען מיט דער נייער אונטערגרונט באַהן.

נאָך גרעסערע שטרוינגען האָט גע-האָט אויסצושטעהן די לופט-פליהעריי אין די ערשטע צייטען, ווען מען האָט אויסגעפונען די לופט-שיפען. שוין דער גרויסער איטאַליענישער קינסטלער און אינזשעניער לעאָנאַרדאָ דא-ווינטשי האָט אין פופצענטען יאָהרהונדערט געמאַכט פּערוכען אויף דעם געביט פון בעזי-גען די לופט. זיינע צייט-חברים האָ-בען איהם דערפאַר געהאַלטען פאַר א כשוף מאַכער. נאָך אין יאָהר 1927 איז דערשינען א בוך, וואו דער פּראָפעס-סער, א דייטשער וויסענשאַפט-מאַן שרייבט די פאָלגענדע ווערטער.

— וואָס קען דען נאָך פאַר א נאַ-רישערע און לעכערליכע זאַך אויס-געטראַכט ווערען, ווי דאָס וועלען פליהען, שווימען און פאָהרען אין דער לופטען?

Dr. med. I. WAJNBERG
Cegielniana 47, tel. 26-02
אינערליכע קראַנקהייטען, מאָגען, פאַר לונגען-און האַרץ-קראַנקהייטען, בעשטראַהלונגען מיט קינסטליכע בערג-זון.
נעמט אָן פון 3—4 נאָכמיטאָג און פון 4—5 אין דער לעטשניצע „וואָלקאַ״.

הומאָר — שפּילקעס — סאַטירע

ס'שמעקט מיט פּולווער

ענגלאַנד קריגט זיך מיט סאָוויעטען,
עפּיס דאָרטען איז נישט גלאַט,
און מען וויל נישט, זאָגט מען האַנדלען,
און מען וויל נישט פיהרען שטאַט...

איינער בלאָזט זיך אויף דעם צווייטען,
ברוגז ווערט מען — מאַכט מען גרייט
נאָטען, נאָטען, שיקט מען נאָטען
מיט מלחמה'דיגע רייד.

שמעקט מיט פּולווער און מיט קוילעכץ,
מיט סכנה שמעקט די לופט —
און צו גרויסע העלדענטאַטען
רופען שטימען אויסגעפּרובט.

ס'ווערט פאַרקאָכט א גרויסע קאַשע,
מאַכט מען פול דעם קריגער-כוס...
איז עס נישט קיין אָרקיש-קאַשע,
הייסט די קאַשע גאָר „אַרכאָס"...

און ביז וואָס, ביז ווען, און וואַנען,
ביז'כל די ענטוואָפנונג-טעג,
וועלען דאָרט זיך, מיר דערלעבען
נאָך א שפּיקעלע געשלעג...

ווייל פון „שלום" איז די וועלט שוין
על כל פּנים מיד און מאַט,
ווייל די פעלקער מאַכען בטול
אונזער אַלטען הרי את...

ס'איז נישטאָ קיין שלום-בית
ביי די פעלקער ביי די פיל!
און זיי האַלטען זיך אין גט'ן —
פרייע שנאה נאָר מען וויל!

א—א.

דער ריכטיגער פּ"אָק.

פרוי: מען האָט מיר געזאָגט, אַז אין דער צייטונג איז פאַרהאַן אַ מעלדונג וועגען אונזער ניי-געבוירענעם דרילינג. אָבער איך קאָן די מעלדונג צווישען די נייעס נישט געפינען.

מאַן: זוכסטו אויפ'ן ריכטיגען פּלאַץ? זוך עס צווישען די מעלדונגען וועגען מאַסען-פאַרזאַמלונגען.

אַ דאָקטאָר פון כ"ה.

ד"ר: איהר זייט זייער ערנסט קראַנק איהר דאַרפט זיך אַריינלעגען אין בעט און זיך גוט היילען. כ'וועל צו אייך אַריינקומען צוויי מאָל טעגליך.

פּאַציענט: אַ גליק נאָך, וואָס כ'בין פאַרשריבען אין קראַנקען-קאַסע.

ד"ר: ווי? קראַנקען קאַסע? פאַרוואָס-זשע האָט איהר עס מיר גלייך נישט געזאָגט? איהר דאַרפט נעהמען דריי מאָל רעצעפּט אייל און איהר וועט מאָרגען שוין קענען גיין צו דער אַרבייט.

יעדער שטאַרבט לויט זיין פאַך

אַ שניידער: — רייסט איבער דעם פאָדעם פון זיין לעבען.

אַ זינגער — לאָזט אַרויס זיין לעצטען טאָן.

אַ בוכהאַלטער — שליסט אָפּ זיין באַלאַנס.

פאַרן זייגערמאַכער — שלאָגט אויס דין לעצטע שעה.

דעפּוטאַט — שרייט אויס זיין לעצטען צווישענרוף.

זעלנער — שטעלט זיך צום ראַפּאָרט.

ביי דער קראַנקען-קאַסע.

ערשטער: איך האָב זיך נישט געקענט דערשלאָגען צו קיין דאָקטאָר, בין איך איצט אַ נוטה למות'ניק.

צווייטער: און מיר איז נאָך ערגער. איך האָב זיך דערשלאָגען צו אַ דאָקטאָר, בין איך איצט גאָר אַ כּויסער מענש.

עס וועט נישט בלייבען.

אין אַ קליין שטעטעל איז געשטאָרבען איינער פון די דאָרטיגע חברה קדישא. מען האָט איהם מטהר געווען און אָנגעטאָן זיינע אייבּיגע קליידער. פּלוצלונג האָט דער „מת" זיך אויפגעכאַפּט, ער איז נישט געווען טויט, נאָר ער האָט צופיל איבערגעכאַפּט די מאָס אין טרינקען.

— וואָס טוט איר מיט מיר! — האָט דער לעבעדיגער בר מנן אויסגערופען.

— אַז מען וועט בעגראָבען אלע שכורים, וועט דאָך ביי אונז קיין חברה קדישא נישט בלייבען.

אוא מערדער!

— מיַדאָם גרין! מיַדאָם גרין! אייער מאַן איז אַריבערגעפאָהרען געוואָרען פון אַן אויטאָ.

— אברהם גוט! דאָס האָרץ האָט מיר אָבער געזאָגט, אַז ער וועט עפּיס אָפּטאָן צו פאַרשטערען מיין געבורטס-טאָג!

כורין און נוט.

גראָד די טעמפּסטע מענשען האָבען די שאַרפסטע צינגער.

* * *

די איינציגע זאַך, וואָס פרויען קאָנען נישט איינמאַרינירען איז — אַ סוד.

*

פאַר דער חתונה איז דער מאַן אַ אוצר, אָבער נאָך דער חתונה ווערט ער בעגראָבען.

*

אַ פּעסימיסט איז איינער, וואָס מעלקט נישט די קוה אויס מורא, אַז די מילך איז שוין זויער.

*

די הייראַט איז אָפט אַזאַ שווערע קייט, אַז דריי מוזען זי טראָגען. (און אַמאָל פיר. בעמערקונג פון זעצער).

*

די פראַגע, אויב ליבע איז בלויז אַ נרוב, איז אַ גאַנצער אַפּגרונט, הענגט אָפּ פון דעם, ווי טיף איהר זענט אַריינגעפאַלען.

*

אַ שעהנע פרוי איז אַ בעשאַפענגיש פון גן-עדן, וואָס קומט אויף דער ערד צו מאַכען פון איהר אַ גהינום.

*

וואָס די מוטערס פלעגען רופען זינד רופען היינט די טעכטער ערפאַהרונג.

*

נאָט איז מוחל, דער מאַן פערגעסט, אָבער די פרוי געדענקט אייביג.

*

צו צוואַנציג יאָהר בינדט די פרוי צו איהר מאַן צו איהר פאַרמוגן; צו פערציג פערליערט זי אָדער דאָס פאַרמוגן, אָדער דעם מאַן.

*

נאָט האָט אייניגע פרויען בעשאַפען שיין, אַנדערע קלוג און אַ פּאָר — גוט.

אַ פּשוט'ער קרבן.

מוהמע (צו דער קליינינקער פּלימעניצע): ווען איך וועל אַהערקומען אַ צווייטען מאָל, וועל איך דיר ברענגען אַ ליאַלקע.

קינד: זאָג בעסער: פיר ליאַלקעס.

מוהמע: פאַרוואָס גראָד פיר?

קינד: ווייל טאַטעשי זאָגט, אַז וואָס דו זאָגסט, איז דריי פערטעל ליגען..

דער אָפּמאַך.

אַ געוועזענער לאָדזער סוחר שטעהט נעבען אַ הינער באַנק און פערקויפט... צייטונגען.

— אַ קלאָג איז צו דיין קאָפּ! — זאָגט צו איהם אַ שכן, אַ מאַנופאַקטור-סוחר — ווי האָסטו זיך אויסגעאַרבייט?

— מילא. וואָס זאָל מען טון? דאָ זעהט מען זיך כאָטש מיט אַ לעבעדיגען גראָשען!

— אויב אַזוי, קאָנסטו מיר אפשר באָרגען פינף זלאָטעס?

— איך וועל דיר דערצעהלען אַ פאַרטרויליכע זאַך. איך וואָלט עס מיט פערגעניגען געטון, אָבער איך האָב געשלאָסען אַן אָפּמאַך מיט דער דאָרטיגער דיסקאָנט-באַנק. אַז זי טאָר נישט פערקויפען קיין צייטונגען און איך טאָר נישט באָרגען קיין געלד.

חעס טרוקענע נישט אַרויס.

— מיין גאָט! עס רעגענט און מיין פרוי איז אַרויס אָהן אַ רעגענשירם.

— נישט געפערליך! זי וועט מסתמא זיך אַריינכאַפּען אין אַ געוועלב.

— אָט אין דעם שטעקט טאַקע די געפאַר!

די אַלמעכטיגע וויסענשאַפט.

דער פּראָפעסאָר פון פרט אָלאָגיע (וויסענשאַפט וועגען דעם געבוי פונ'ם מאַרך-שיידעל) האָט געזאָגט:

— למשל: אַזאַ גוליע, ווי איך זעה אויפ'ן שטערן פון אָט יענעם סטודענט איז אַ סימן פון נייגעריגקייט...

— ריכטיג! האָט בעשטעטיגט דער סטודענט, — דאָס האָב איך אַריינגעקוקט אין אַ שליסעל לאָך, ווען מען האָט פּלוצלונג אָנ'עפען געטון די טיר.

דער חלוק

חיים: וואָס איז דער חלוק פון אַ שלעכטע ווייב ביז אַ פּאָליטישען ערעמיגראַנט?

שלמה: אַ פּאָליטישער ערעמיגראַנט הערט אויף צו עסען ווען מען גיט איהם נישט נאָך זיינע פאָדערונגען און אַ שלעכטע ווייב הערט אויף „עסען", ווען מ'גיט איר יאָ נאָך איהרע פאָדערונגען.

אין פּלאָמען פון ליבע און האַס

(29

(ראָמאַן).

איין מאָל אין אַן אָוונד איז יהודית שוין געלעגען אין בעט, און פאַר'ן איינשלאָפען האָט זי פער'עקשנ'ט אַריינגעטראַכט:

— גוואַלד, וואָס טוט מען? וועט מיר גאָט עפּיס צושיקן אַן אַנטוויזונג, אַ וועג?

פּלוצים האָט זיך איהר אויסגעוויזען, אַז עמיצער האָט אָנגעקלאַפּט אין דער גאָס-טיר.

זי איז אַ אַראָפּגעשפּרונגען פון בעט, און זיך אָנגעהויבען איינצוהערען, אַ ווייל׳ע איז געווען שטיל.

זי האָט שוין געמיינט, אַז דאָס האָט זיך איהר אויסגעדיכט, ערשט אָט האָט מען ווידער אָנגעקלאַפּט אין אַ לאָדען.

איז יהודית צוגעגאַנגען צום פענסטער און דערהערט פּערעלעס קול:

— אַיִדע, אַיִדאַ!

— וואָס איז? וואָס איז דאָ געשעהן? — האָט יהודית אַ פאַרציטערטע אַ טראַכט געטון, און געעפענט דאָס פענסטער.

— וואָס האָט פּאַסירט, פּערעלע?

— איך וועל דיר באַלד אַלץ זאָגען...

— פּערעלע איז דורכ'ן פענסטער אַריין אין דער שוועסטערס צימער.

יהודית האָט צוגעמאַכט די לאָדען, און אָנגעצונדען אַ לאָמפּ.

אויף פּערעלעס פּנים איז געווען אויסגעמאָלט אומגעריכטע שרעק, און ס'איז געווען דערפון אַזוי שטאַרק געענדערט, אַז יהודית האָט זיך נישט געקאָנט איינהאַלטען פון אויסצושרייען.

— רעד, רעד, וואָס איז דיר געשעהן?

— אַיִדאַ, שטעל זיך פאָר, איך האָב ענדעקט אַ מורא'דיגע זאַך!... הער, וועל איך דיר דערצעהלען... אין מיין קאָפּ איז אָבער איצט אַזאַ כאַאָס, אַז איך קאָן זיך בשום אופן נישט בערוהיגען... כ'האָב פשוט מורא משוגע צו ווערען!...

פּערעלע האָט שווער אָפּגעאָטעמט און פאָרטגעזעצט:

— הער צו... אַזוי איז געווען... ווען דער אויספאָרשונגס-ריכטער, געדענקסט איז געקומען צו טאָרען, האָט ער בעפוילען אַז אין צימער, וואו ס'איז פאָרגעקומען דער מאָרד, זאָל גאָרנישט געריהרט ווערען פון אָרט... איך האָב זיך א הם געפאָלגט... דערנאָך, ווען די אויספאָרשונג איז שוין געווען פערענדיגט, האָב איך אימת-פות מורא געהאַט אַריינצוגיין אין יענעם צימער, אַזוי גרויזאַם האָט ער זיך מיר אויסגעוויזען צו זיין... רוהיג בין איך אָבער געווען! איך האָב געוואוסט, אַז קודם האָט ציגעַנומען ס'גאַנצע געלט מיט די וועכ'ט פּאַפּירען פונ'ם קופערט אַרויס, און איינגעלעגט אַלץ ביים רעבענס. אַזוי-אַרום האָב איך שוין פאַר גנבים נישט געהאַט וואָס מורא צו האָבען...

פּערעלע איז אַ ווייל׳ע שטיל געלעגען און מיט אַ געצנ-דערטען קול ווייטער דערצעהלט:

און ערשט היינט אין אָוונד... היינט אין אָוונט האָב איך זיך אַ טראַכט געטון, אַז ס'איז שוין צייט צו ברענגען אַ ביסעל אין אָרדענונג דעם צימער, אין אַז קודם כל דאַרף מען אויסשייערען די פּאָדלאָגע, און אָפּוואַשען די בלוט-פלעקען. . איך האָב אָנגעהויבען איינצושטעלען דאָס מעבעל... נו... געדענקסט דאָך אודאי, אַז ביי דער טיר פון דעם צימער, וואָס פיהרט אין שלאָף צימער, איז געלעגען אַן איבערגעקעהרטער טיש. . האָב איך אויפגעהויבען דעם טיש און אַוועקגעשטעלט איהם... עס האָט זיך, אַנטדעקט אַ שטיק וואַנד, וואָס איז געווען פערשטעלט פונ'ם טיש!.. אָך, אַיִדע, אַיִדע!

דערצעהל ווייטער! — האָט יהודית זי געאיילט.

— נו... און אויף דער וואַנד האָב איך דערזעהן בלוט-פלעקען... איך האָב זיי שוין געוואָלט אַראָפּוואַשען... שוין איינגעטונקען דאָס שוועמעל אין וואַסער... ערשט פּלוצים האָב איך בעמערקט...

— רעד שנעלער, וואָס האָסטו בעמערקט!

— בעמערקט בולט'ע אותיות וואָס האָבען געבילדעט אַ גאַנצען זאַץ...

— וואָס פאַר אַ זאַץ? — האָט זיך יהודית אומגעדולדיג נאָכגעפרעגט.

— אַ זאַץ, וואָס דער דערמאָרדעטער האָט איהם, וואַהרשיינליך, אָנגעשריבען פאַר'ן טויט... ער האָט איהם נישט געהאַט קיין כּוח צו פערענדיגען...

— נישט פערענדיגט?

— אָבער דאָך איז דער דאָזיגער זאַץ אַזוי קלאָהר און פערשטענדליך... ס'איז גרויזאַם!

— נו, רעד שוין אַמאָל אַרויס! וואָס האָסטו דאָרט איבערגעלייענט?

— „דאָס האָט מיך קאַרל דרייוויז דער'הרג"...

— וואָס רעדסטו? אַזוי האָסטו זיכער איבערגעלייענט?..

— איך שווער דיר... בנאמנות, אַיִדע! אַזוי איז מיט'ן בלוט אָנגעשריבען...

— שרעקליך! - האָט יהודית אויסגערופען, בעהאַלטענדיג דאָס פּנים אין די הענד.

ביידע זענען ענטשוויגען געוואָרען, אין צימער איז געוואָרען פיינליך שטיל. קיין לעבעדיגער שאָרך פון דרויסען איז אַהער נישט אַריין. דער קליינער קאַמין זייגער האָט אויסגעשלאָגען עלף.

ביידע מיידלעך האָבען אַ ציטער געטון, יהודית האָט אויפגעהויבען דעם קאָפּ.

— איך וויל זעהן — האָט זי געזאָגט — איך וויל מיט די אייגענע אויגען אַ קיק טון...

— קום!

יהודית האָט זיך שנעל אָנגעטון, און אין עטליכע מינוט איז זי שוין געווען גרייט.

זיי זענען פלינק אַרויס אין דרויסען, און זיך געלאָזט גיין מיט איילינגע שריט.

יהודית האָט שטיל אַ פרעג געטון:

— זיינען וויפיל האָסטו געמאַכט די ענטדעקונג?

— באַלד, ווי דער אָוונד איז צוגעפאַלען...

— טאָ פאַרוואָס ביזטו פריהער נישט געקומען?

— איך בין אַרומגעגאַנגען, ווי אָהן אַ קאָפּ... און ווידער-בערעדט, האָב איך נישט געוואָלט עמיצער זאָל זעהן, ווי איך געה צו דיר...

— גוט! האָסט גוט געטון! אָבער — יעדע מינוט איז איצט טייער! גאָט מיינער, צי וועלען מיר נאָך בעוויזען?..

זיי זענען צוגעקומען צו לעווענטאַל'ס שטוב.

די איינגאַנגס טיר פון דער קיך איז שוין געווען פערריכט. פּערעלע האָט זי אויפגעעפענט מיט אַ שליסעל. זי האָט גענומען פון טיש אַ ליכט, אָנגעצונדען זי, און האַלטענדיג יהודית'ן פאַר'ן האַנד, אַריינגעפיהרט זי אין דעם צימער, וואו דער מאָרד איז פאָרגעקומען.

— גיב אַ קוק! — האָט זי געזאָגט, אָנווייזענדיג אויף דער וואַנד.

(פאָרטזעצונג קומט).

די, וועלכע אזעוו האט פעראטען.

בעארבייט פאר'ן „נייעם פאלקסבלאט" לויט פערשידענע מאטעריאלען פון ל. בראנט.

ס'איז געוואָרען שטיל. איך האב א קוק געגעבען אויף טשערנאָוו'ן און גאָטאָנסאָנ'ען. זיי האבען צרוואָרט, אז איך וועט עס פאר זיי זיין א יום-טוב. איך האב געזעהן, מיט וואָסער אומרוהיגקייט עס האבען געוואָרט אויף דעם נאמען לאָפּאַטין און קראָפּאָטקין. אלעמענס אויגען האבען זיך איינגעשפּיזט אין באַקאַי'ען.

ער האט א ווײַלע געשוויגען. דאַן האט ער געזאגט:

— צו מיר קיין מיסטעריען טוט בעצייטען האט וולאַדימיר לוואָווישש געשיקט סאַמע וויקטאָראָווגא סאָווינקאָווא'ן.

דא האב איך אויף דער וואָהר דערזעהן צפּאס עהנליכעס צו דער לעצטער שטומער סצענע פון „רעוויזאָר".

קיינס איינהאלטענדיג מיין פריגעפירענדען צאָרן, האב איך בעזאָגט גאַנץ רוהיג, וועגדענדיג זיך צו די עס-ער'ן.

— יאָ, איך בעשטעטיג, אז צו באַקאַי'ען קיין מיסטען האב איך געשיקט סאָפיע וויקטאָראָוונא סאַווינקאָווא'ן, וועלכע איהר קענט אלע. איך גלויב, אז קיינער פון אייך וועט ניט רעדען וועגען איהר ווי וועגען אַן אַגענט פון פּאָליציי-דעפּאַרטאמענט, וואס איז געשיקט געוואָרען צו בעפרייען באַקאַי'ען.

אלע האבען געשוויגען. איך וועל ניט פערגעסען דעם אויסדרוק פון לאָפּאַטינ'ען. ער האט אויך קוים איינגעהאלטען זיין פרייד.

אלס פּאָרזיצער האט ער רוהיג צו מיר געזאגט: — נו, פערשטעהט זיך, ווענען סאָוויע'ן — אלע פאַרזאַמעלטע האבען איהר געקענט פערזענליך — קען ביי קיינעם ניט זיין קיין צווייפעל.

טשערנאָוו און גאָטאָנזאָן זענען געווען מעהר, ווי ענטוישט.

די פארטייריגער פון אזעוו'ן האבען זיך פּאַסט געהאלטען ביי דער מיינונג, אז סיי באַקאַי, סיי לאָפּוכין זענען אונטערגעשיקט געוואָרען צו בורצעוו'ן פון דער אָכראַנקע, אז אום אזעוו'ן מיט דער אונבעוואוסטזיניגער הילף פון בורצעוו וועט געשפּיגען א זעהר קאָמפּליצירטע אינטריגע אז אין דער אינטריגע האבען אָנטייל-גענומען ראַטשקאָווסקי אין פּאַריז, דאָנבאָר און בערלין, דאַבראָסקאָק אין פּעטערבורג; אז די אָכראַנקע האט בפירוש געלאָזט בורצעוו'ן דעמאַסקירען א ריי פּראָוואָקאַטאָרען, כדי איהם דערנאָך פּערפּלאָנטערען אין דער מעשה אזעוו.

אויף די אלע טענות האט בורצעוו געענטפערט, אז ניט באַקאַי, ניט לאָפּוכין זענען צו איהם ניט אונטערגעשיקט, אז ס'איז אויסגעשלאָסען, מ'זאָל האבען אין פערשידענע ערטער און פערשידענע צייטען זיך פערנעמען מיט איין און דעמזעלבען פּלאַן צו קאָמפּראָמיטירען אזעוו'ן; אז ס'וואָלט געווען אַן אומזין מצד דער אָכראַנקע ארויסצוגעבען אַנדערע אַגענטען, לאָזען זיי אומברענגען נאר מיט איינציגען ציל צו וואַרפען א שאָטען אויף אזעוו'ן.

בורצעוו האט ווייטער אָנגעוויזען, אז ווען די אָכראַנקע וואָלט בעלעגט אזא גרויס געוויכט אויף אזעוו'ן און וואָלט איהם געוואָלט אויסשטעלען מאַכען אלס רעוואָלוציאָנער, האט זי איהם פשוט געקענט אַרעסטירען: זי האט דערצו געהאט זעהר פיל געלעגענהייטען, ווייל אזעוו פלעגט זיך אָפּט פריי און פּאַסלאָז בעווייזען אין פּעטערבורג אָדער מאָסקווע, און טרעפען זיך אויף קאָנפערענצען, און פּאַרטיי-לאָקאַלען.

דער הויפּט-אַרגומענט פון אזעוו'ס פאַרטיידיגער איז אָבער דאָך געווען זיין גלענצענדע רעוואָלוציאָנערע פערגאַנגענהייט. דאָ האבען די פאַרשטעהער פון צענטראַל-קאָמיטעט אַפּעלירט מיט פאַקטען, וועלכע קיינער איז ניט געווען אומשטאַנד אָפּצולייקענען. אויב די בעשולדיגונגען וועגען אזעוו'ן האבען זיך געשטיצט אויף א לאַנגען צוזאַמענבונד פון צוואָרפענע פאַקטען און אויף אָנווייזונגען פון מענשען, וועמעס בעגלויבונג קיינער מ'האט געקענט שטעלען אונטער א פראַגע-צייכען, — האבען וועגען אזעוו'ס אויפטוען און פערדינסטע פאר דער פּאַרטיי וואָגען זיין אָנטייל און אָנפיהרונגען מיט די געוואָגטסטע טעראָריסטישע אַקטען עדות געזאָגט מענשען, וואס זייער וואָרט איז געווען הייליג.

און פערליך פון געריכט האט א פאר מאל געזאָגט דאס וואָרט אזעוו'ס נאָהענטסטער פריינד און מיטאַרבייטער ביי די רעוואָלוציאָנערע אונטערנעהמונגען באָריס סאַווינקאָוו. ער האט געהאלטען גלענצענדע פאַרטיידיגונגס רעדעס פאר אזעוו'ן. סאַווינקאָוו האט אויסגערעכענט די פערדינסטען פון אזעוו'ן אין דער טעראָריסטישער טעטיגקייט פון דער פּאַרטיי און געזאָגט:

„אזעוו איז א מיטגליד פון דער פּאַרטיי פון זינט זי איז געגרינדעט געוואָרען. ער האט געוואוסט וועגען אַטענטאַט אויפ'ן סאַרקאָווער גובערנאַטאָר אָבאָלענסקי (1902) און האט גענומען אָנטייל אין צוגרייטען די ערמאָרדונג פון אופימער גובערנאַטאָר באָגדאַנאָוויטש (1903) אין הערבסט 1903 האט ער אָנגעפיהרט מיט דער „קאַמפּס-אָרגאַניזאַציע" און האט אין פערשידענע צייטען אָנטייל גענומען אין די ווייטעריגע טעראָריסטישע אַקטען: אין דער ערמאָרדונג פון אינערן-מיניסטער פּלעווע, אין דער ערמאָרדונג פון גרויספירשט סערגיי אַלעקסאַנדראָוויטש, אין אַטענטאַט אויפ'ן גרויספירשט וולאַדימיר אַלעקסאַנדראָוויטש און די אַטענטאַטען — אויפ'ן פּעטערבורגער גענעראַל גובערנאַטאָר טרעפּאָוו, אויפ'ן קיעווער גענעראַל גובערנאַטאָר קלייגעלס, אויפ'ן ניזשעגאָראָדער גובערנאַטאָר גענעראַל באַראָן אונטערבערג, אויפ'ן מאָסקווער גענעראַל-גובערנאַטאָר אַדמיראַל דובאַסאָוו, אויפ'ן אינערן-מיניסטער דורנאָוואָ, און אַטענטאַט אויף די פּאָזיציעס פון סעמיאָנאָווער פּאָלק גענעראַל מין און אין פּאָלקאָווניק רימאַן, און אַטענטאַט אויפ'ן שעף פון דער פּאָליציי פּאָליציי-דעפּאַרטאַמענט ראַטשקאָווסקי. אין דער ערמאָרדונג פון גלח גאַפּאָן, אין אַטענטאַט אויפ'ן קאָמאַנדיר פון שוואַרצען ים-פלאָט טשוכנין, און אַטענטאַט אויפ'ן פּרעמיער-מיניסטער סטאָליפּין און אין דריי אַטענטאַטען אויפ'ן צאַר. א חוץ דעם האט ער פון פריהער געוואוסט וועגען דער ערמאָרדונג פון סיפּיאַגינ'ן, וועגען דער ערמאָרדונג פון גענעראַל סאַכאַראָוו אין סאַראַטאָוו, פון פּעטערבורגער גראַדאָנאַטשאַלניק גענעראַל פאָן דער לאַוניץ, פון הויפּט-מיליטערישען פּראָקוראָר פּאַוולאָוו, וועגען אַטענטאַט אויפ'ן גרויספירשט ניקאָלאַי ניקאָלייעוויטש, וועגען אַטענטאַט אויפ'ן מאָסקווער גענעראַל-גובערנאַטאָר הערשעלמאַן א. א. וו.

(פּאָרטזעצונג קומט)

זאָרגט וועגען אייער געזונד!

די „שווייצארישע ביטערע קרייטער" (מיט דער מאַרקע „Kogut") ווענען ענטשפּרעכענד ביי מאָגען-קראַנקהייטען, פישקעס, אבסטרוקציעס און גאַל-שטיינער.

„Szwajcarskie Gorzkie Zioła"

ווענען א מילד און נאַטורעל דורכרייניגונגס-מיטעל, וואָס פערלייכטערט די פונקציעס פון די פערדייאונגס-אָרגאַנען און ווירקען געגען דיקקייט. די „שווייצארישע ביטערע קרייטער" ערוועקען אַפּעטיט.

עס פערקויפען די אַפּטייקען און סקלאַד אַפּטעטשנעס א שאַכטעל צו 1.50 זל. הויפּט-סקלאַד איז די אַפּטייק פון **A. Gąsecki Warszawa, ul. Leszno 41**

מיר שיקען אַרויס אַמוועניגסטען 2 שאַכטלען נאָכ'ן ערהאַלטען פון 4.30 זל. (מיט איבערשיקען). 2061

טליתים-פאבריק

אויסערגעוועהנליך פון וואָלענע, האלב-וואָלענע וויידענע טליתים נבי פערקישע, ווי אויך טליתים-קטנים הורט און דעטייל מיט אויספּערהיגונג, אויך גאַרטלען, שפּאַניעס און ציצית צו בעקומען ביליגער ווי איבעראל

ביי א. ה. ציטרינאָווסקי, קאַמיענאַ 3.

אין צוזאַמען פון אַלע פערזער. קומט און איבערצייגט אייך! 898 פּראָוויגציאָנסטען אויף אָנגענומען אלטע טליתים צו וואַשען.

מעבעל

איך קויף און פערקויף רעזוראַנס, פעלבען, ניי מאַשינען, גאַרדעראָבען, סאַמאָוואַרען א. ז. וו. און צאָהל די העכסטע פּרייזען

א. וויינצמאַן נאַרוטאָוויטש 19 פריהער 63

און מעבעל-געשעפט, (פּראָסט-וואָלינגער שטאַקעט 29) זיי מיר און שטענדיג דאָ פּערט. נייעסטע מעבעל און גוטען צושטאַנד צו פערקויפען. 1342

שוינט אייער געלד!

און קויפט שירמס און שטעקענס נור אין דער שירם-ווערקשטעל פון

ס. פינקעלבוים,

נאַרוטאָוויטש 19 (דזשעלנע)

ווייל איהר קענט דאָרט קויפען מיט 25% ביליגער וואָס איבעראל. מעסטע אויספּיהרונג. בעמ. מ'נעמט אָנגענומען אלע רעפּאַראַטורען ווי אויך איבערציהען

ביליג און גוט!

ספּאָרט-וואַגען	58.— זל.
קינדער-בעט מיט ניקל און שאָטק. מאַטראַץ	65.— „
אַמעריקאַנקע	30.— „

פאָדערט איבעראל!

די גאַראַנטירטע **פעדער-בעטען** פון דער פירמע

„PALMA-PATENT"

לאָדז, פּולנאַצנאַ 24. טעל. 31-85.

הורט. פאר רעעלקייט גאַראַנטירט. דעטייל.

לעטשניצע (פאר קומענדע קראַנקע)

„SALUS"

פון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען און ערצטליך דענטיסטישער קאַבינעט

נאַלעווקי 41 טעל. 46-65.

איז געעפנט טעגליך פון 9 פריה ביז 8 און אוונט, זונטאָג — פון 9 פריה ביז 2 נאָכמ.

ד"ר ז. ראַקאָווסקי	אויערן-האַלז און נאָז-קראַנקהייטען	פון 11 - 12
ד"ר לאַנדקאַף	אינערליכע קראַנקהייטען	פון 1 - 2 און פון 5 - 7
ד"ר דינענזאָהן	קינדער-קראַנקהייטען	פון 11-12 און 4.30-6
ד"ר ווייס	כירורגישע קראַנקהייטען	פון 1-2 און פון 6.30-7.30
,, שמערלאָווסקי	פרויען-קראַנקהייטען און אַקושעריע	2.30 - 3.30, 5.30-6.30 זונטאָג פון 12-1
,, זילבערשטראָם	ווענערישע און געשלעכטס-קראַנקה.	פון 11.30-1 און 7-8
ד"ר גאָלדבערג	אויגען קראַנקהייטען	פון 10.30-12.30
ד"ר גאָלדרינג	אינערליכע קראַנקהייטען	פון 11-12 און פון 3-5
צאָהן-ארצט פרוי לאַנדקאַף	צאָהן-און מויל-קראַנקהייטען	9.30-12 און פון 4-7
סט. נעלבערג		12-2 און פון 7-8

אַפּעראַציעס, אַפּעראַציעס, איינשפּריצונגען, פּאָקען-שטעלען, עלעקטרי אַנאַליזען (ווי אורין, פלעגמע, בלוט אז"וו) דורכלייכטונגען און רענטגען-אויפנאַהמען. קורס פאר שטאַמלער. נעבורטס-הילף בעראַטונגען פאר מוטערס. קינסטליכע ציין, קראָנעס, גאָלדענע בריקען, פּלאָמבען א. אז. וו.

ספּעצ. קורסע פאר שטאַמלער. ווזיטען אין שטאָדט.

31 שויץ-אימפּונגען געגען שאַרלאַך.

לעטשניצע פון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען

בזשעזשינער 11, טעל. 37-63

געעפנט פון 9 פריה ביז 7 א"ב

ד"ר וואָלינסקי	נאָז, האַלז, אויערן-קר.	1--3
ד"ר קירשנער	קינדער-קראַנקהייטען	12 - 5½, 1 - 4
ד"ר שיפמאַן	אינערליכע קראַנקה.	11-1
ד"ר לובינסקי	הויט-און געשלעכטס קר.	12-2
ד"ר שמירגעלד	נערוועז און געמיטס קר.	1-3
ד"ר גאָלדבלאַט	אויגען-קראַנקהייטען	12.30-2
ד"ר עליאַסבערג	כירורגישע קראַנקה.	1 —
ד"ר בערגמאַן	פרויען און געבורטס-הילף	3-4

פּענלאַ-מער פריי, פאר רענטגענען די שטראַלען א. ז. וו. עלעקטריזירען, קינסטליכע בערג-זון-בעסטראַהלונג אופּ-שפּריצונגען, מאַסאַזשען, עלעקטראָטעראַפּיע, אַפּעראַציעס. אויך אַנאַליזען — ווי בלוט, אורין — אין לאַבאָראַטאָריע. וועלכע אַנאַליזען אלע ערשטע קלאסיק. די אַנאַליזען און בלוט. 2130

אימפּונגען געגען שאַרלאַך.

אין דער לעטשניצע איז געעפנט געוואָרען א דענטיסטישער קאַבינעט

מיט נעהמען און!

ד"ר זילבערשטיין	צאָהן-ארצט	10—2 נ"מ.
ד"ר לאַזשינסקאַ סטאַראָסעלסקאַ	צאָהן-ארצט	3—7

קינסטליכע ציין, קראָנען, פּלאָמבען א. אז. וו. די לעטשניצע איז אויך געעפנט זונטאג

די מאָדערנסטע

לאַמפּען

פאר שפּייז-צימערן און קאַבינעטן

קויפט זיך אָנבעסטען צו פאַבריקס-פּרייזען ביי

ש. פ. שמאַלעוויטש פּאַלודניאַוואַ 8.

בעמערקונג: עס ווערען אויך אָנגענומען עלעקטרישע איבעראַרבייטונג פון גאַז אויף עלעקטריק, אויך אַקסעדירט. 1523

LEKARZ-DENTYSTA-צאָהן-ארצט

M. KARABANOW

וואַסלאָרניע 81 (אין הויף) טעלעפאָן 59-09

היילט, פּלאָמבירט ציהט צעהן גאַנץ אָהן שמערצען, קינסטליכע צעהן אויף גאָלד און רעפּאַראַטורען ווערען שנעל און ביליג אויסגעפיהרט. נעהמט אָן פון 9 פריה ביז 8 אין אָוונט. 1195

לעטשניצע פּרייזען. בעראַטונג אומזיסט.

דער פריהלינג ווייס נישט פון קיין רחמנות

די העלע זוּנען שטראַהלען צעפלייצטען און ווייזען קלאָר און אויף יעדער נישט גלייכקייט, אויף יעדען קנייטשעל פון אייער געזיכט. דאָס איינציגע מיטעל בעגען די אומברחמנות'דיגע שטראַהלען איז

COSMOPOLIS

וועלכער פלעגט און דערהאַלט די פרישקייט פון געזיכט, הענד און קערפער, מאַכט יונג דאָס פּנים און גלייכט אויס יעדען קנייטש.

קאָסמאָפּאָליס איז נישט קיין קרעם
קאָסמאָפּאָליס איז נישט קיין פּאַסטע צום געזיכט.
קאָסמאָפּאָליס איז אומגעוויינטלעך (?) עפּעס נייעס און ביז איצט נאָך נישט געווען.

פּערפומירט אויף בעזונדערע שטעט אויף איינענער רעכנונג חערעו געהאַנשעו.

הויפּט-סקלאַד אין פּוילען: ROMAN WŁODARSKI, WARSZAWA, LUBIECKIEGO 5

צו בעקומען אין אַלע אַפּטייקען, אַפּטייק-סקלאַדען און פּאַרפומעריע-געשעפטען. פּרייז 2.50 זל. פּער שטיק. ווען מ'קריגט נישט, דאַרף מען זיך ווענדען צום הויפּט-סקלאַד פאַר פּוילען. פאַר קונים פון דער פּראָווינץ ווערט אַרויסגעשיקט נאָכ'ן בעקומען פאָראויס 2.75 אָדער 3.25 אויף אַ נאָכנאַהמע.

היט זיך פאַר פעלשונגען!

883

Dr. med. Ludwik
Rapeport
Pr. Narutowicza 25
(Dzielna) tel. 44-10.
ספּעציאַליסט פאַר נירען, בלאָזען און האַרן - קראַנקהייטען
נעמט אָן פון 1 ביז 2 און פון 4 ביז 7 אַווענט.

Dr. med.
L. Pikielny
ספּעציאַל-אַרצט פאַר נירען, בלאָזען און האַרן - קראַנקהייטען
Nawrot 8,
telefon 19-90.
נעמט אָן פון 4—7 אַוו.

Dr. med
STUPEL
Szkolna 12
ספּעציאַליסט פאַר דוים, האַר און וועגעטרישע קראַנקהייטען, מענער-שוואַכקייט, רענטגען-שטראַהלען און קוואַרץ-ליכט, עלעקטראָ-טעראַפּיע.
נעמט אָן פון 9—6 און אָוונד

Dr. med.
Różaner
ספּעציאַל-אַרצט פאַר וועגערישע, הויט-קראַנקהייטען און מענער-שוואַכע.
בעהאַנדלונג מיט קינסטליכע בערג-זאָנע.
נעמט אָן פון 8—10 פריה און פון 5 ביז 8 אַ זייגער אָוונט.
נאַרוטאָוויטש 9 1, שטאָק טעלעפאָן 28-98.
אַ ספּעציעל - איינגעאָרדנעטע וואַרטע-זאַל פאַר דאַמען.

Miejski Kinematograf Cświatowy
Wodny Rynek.

היינט און פאָלגענדע טעג!

Pat i Patachon

אַלס דרעסירער פון וועלף

הויפּטראָלע פון נעלפּאַסטער. — הי אָנהאן פון געלפּסטער.

רעטשניצע פון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען

און ערצטליך-דענטיסטישער קאַבינעט
זגיערסקאַ 17, טעל. 16-33.

ד"ר ראַבינאָוויטש	נאָז, האַלז, אויערן קר.	11-10 2-1, $7^{1}/_{2}$–$6^{1}/_{2}$
ד"ר רוזענטאַל	הויט- און געשלעכטס-קר.	11-10 2-1
ד"ר גאָלדשטיין-פּאָזנאַן	אינערע-קראַנקהייטען	2-1
ד"ר יוספמאַן	[illegible]	2-12
ד"ר [illegible]	קינדער-קראַנקהייטען	4-3 12-10
ד"ר [illegible]	פרויען- און געבורטס-הילף	6-5 1-12
ד"ר [illegible]	[illegible]	4 5 ז"ש. 2-1
ד"ר ווינבערג	[illegible]	7-$5^{1}/_{2}$ 1-11
ד"ר [illegible]	רענטגען	5-4 2—2
א. גראָדזענטשיק	צאָהן-אַרצט	7-3
ג. ראָזען	צאָהן-אַרצט	2-9

צאָהן-פּלאָמבירונג, בעלייכטונג, קאַרענען, טעמפּען, אאַז. אַז.
פאַר דער לעטשניצע איז געעפנט געוואָרען
רענטגען-אינסטיטוט
היילונג פון הויט-קראַנקהייטען פון קאָפּ (גריינד) מיט רענטגענשטראַהלען, פאַר בעשטראַהלונג און דורכלײַכטונג, קוואַרץ-לאַמפּע, דיאַטערמיע, לעקטריזאַציע, אַלע מעגליכע אַנאַליזען. — אַ קורס פאַר אַקושערקעס.
אָנמעלדונגען נעמט מען אָן (שקאַרלאַטין) פון 4—5 נאַכמ.
די לעטשניצע איז אויך אָפען זונטאָג.
היינט איז דער שטאַט.

מאָס-ווערהמע און ערשעפונג,
ווי אויך מאַגען-פערדאַרבונג, לעבער-קראַנקהייטען, נירען, גאַל-שטיינער, רעומאַטיזם, ארטעריענ, העמאָרידען-ווערהמאַגען קומען פון פאַר צולויב דער שלעכטער שטאָף-ווערקסלונג און פערגיפטונג פון בלוט און מענשליכען אָרגאַניזם.

ZIOŁA Z GÓR HARCU D-ra LAUERA

הירקען צו אַ גוטער שטאָף-ענדערונג, ערווייטערן די פעדערען, רייניגען דאָס בלוט און אַלערגיעס באַבען געזונט דעם מאָגען און ברענגען צו אַ רעגולערע פונקציע פון דער לעבער און נירען, זאָהי בעזייטיגען שווינדעלאונג, און

ZIOŁA Z GÓR HARCU D-ra LAUERA

בעזייטיגען פון אָרגאַניזם די גיפטיגע פעדערמע רעשטלעך, ווי אויך בעקעמפען דאָס שאַפען זיך פון פערזעצונגען, וואָס איז גורם צו רעומאַטיזם און אַטעריטיס.

ZIOŁA Z GÓR HARCU D-ra LAUERA

בעזייטיגען און פערהיטען דאָס שאַפען זיך פון גאַל-שטיינער און פערמילדערן די העמאָרויד-שמערצען.

די פרייזען אַ האַלבע שאַכטעל 1.50 זל.
אַ דאָפּעלטע שאַכטעל 2.50 זל.

צו בעקומען אין אַלע אַפּטייקען און אַפּטייק-סקלאַדען. 186

גימנאַזיום
Gimnazjum Żeńskie Józefa ABA
w Łodzi, Zielona 8, tel. 22-12.

איינשרייבונגען אין די קלאַסען פון A ביז VI אייגענטליך האָבען זיך שוין אָנגעהויבען.

ווייטערע איינשרייבונגען פון שילערינס נעהמט אָן דער סעקרעטאַריאַט פון גימנאַזיום פון 9 ביז 1 נאָכמיטאָג.

Dyrektor (-) J. AB. 810

מעדכען-גימנאַזיום
מיט פולע רעכט פון רעגירונגס-שולען (קאַטעגאָריע A)

MARJI HOCHSTEINOWEJ

האָלטשאַנסקאַ 23, טעל. 14-27

דאָס איינשרייבען פון נייע שילערינס קומט פאָר טעגליך. שול-געלד אין A קלאַס 75 זל. קוואַרטאַלנע. בײַם גימנאַזיום אַ „קינדער-היים" סיסטעם מאָנטע סטאָרי. 869

נעהמט קונדשאַפט!

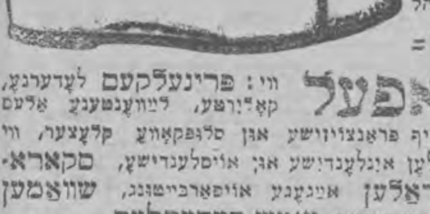

צו דעם קומענדיגען זומער-סעזאָן עמפפעהל איך אַ רייכען אויסוואַהל

זומער-פאַנטאָפעל

ווי: פרינעלקעס לעדערנע, קאַנווערטע, לייווענטענע אַלעס בײַע פאַסאָנען אויף פראַנצויזישע און סלאָפּקאָווע קלעצער, ווי אויך גומענע ווילען אינגלענדישע און אויסלענדישע, סקאַראַבאַדעו, סאַנדאַלען אייגענע אויסאַרבייטונג, שוואַמען גריכישע און אַמעריקאַנישע, זאַמש-לעדערלעך.

מיט אַכטונג

I. TSAKUMAKIS

ŁÓDŹ, PIOTROWSKA 7. 592

רעטשניצע

פון דאָקטוירים-ספּעצ. און דענטיסטען-קאַבינעט
פּעטריקאָווער 62, טעל. 31-53.

אינערל. קראַנקהייטען	ד"ר ב. ראַבינאָוויטש " מ. וואַלפסאָן " א. טענענבוים	פון $3^{1}/_{2}$—$2^{1}/_{2}$ און 7—8 " 12—2 " 4—6
כירורגישע קראַנקהייטען	ד"ר י. שרייבער " א. פאַכשאַנסקי	פון $2^{1}/_{2}$—4 און 7—8 " 12—1 און 5—6
פרויען-קראַנקהייטען און געבורטס-הילף	ד"ר ד. אַלטערמאַן " מ. פעדדמאַן פרוי ד"ר ה. יעדראָוויטש-קלאַטשקאַ " " גוסטאַווא זאַנד טענענבוים	פון 11—1 " $5^{1}/_{2}$—$7^{1}/_{2}$ שבת, זונט. דינסט. דאָנ. 3-5 זונט. מאָנט. מיט. פרייט. 3-5
קינדער-קראַנקהייטען	ד"ר ס. גוטענטאַג " ל. פאַמיליער	פון 10—11 און 6—7 " 12—1 און 4—5
נערווען-קראַנק.	ד"ר מ. מאַשלאַנקאַ	פון 6—7 זונטאָג 1—$2^{1}/_{2}$
אויגען-קראַנקהייטען	ד"ר י. סטופּאַי " ס. האַלענדער-סקאַ	פון 1—2 און 4—5 11—12, 6—8 זונט. 12—2
נאָז, האַלז און אויערן-קראַנק.	ד"ר מ. קלאַטשקאַ " באַל. כאַן	פון 11—1 און 7—8 " $3^{1}/_{2}$—$5^{1}/_{2}$
הויט- און וועגערישע קראַנק.	ד"ר פּ. ברוין " י. פּאַלאָוויטשיק	פון $12^{1}/_{2}$—$3^{1}/_{2}$ " 6 8
ציין- און מויל-קראַנקהייטען	צאָהן-אַרצט ס. שעוועס " מ. רעזניסאָוואַ " ב. טשודנאָווסקאַ " נ. קאַצענבאַגען	פון 9—$10^{3}/_{4}$ און 8—9 " 11—$1^{3}/_{4}$ " $2^{1}/_{4}$—5 " $5^{1}/_{4}$—8

די לעטשניצע איז טעטיג טעגליך פון 9 פריה ביז 9 אין אָוונד.

והיה כי ישאלך בנך מחר לאמר מה זאת?
פאַרוואָס לויפט יעדער אין ביוראָ פּיעטריקאָווער 17?
ואמרת אליו, ז[illegible] א[illegible]
— אַז אין דעם ביוראָ —

17 פּעטריקאָווער 17

2-טען הויף, פּאַרטער, ווארגנאַנג זאַכאָדניאַ 52, ווערט ס'ווערט ערלעדיגט און געשריבען אַלערליי ביטעס לויט'ן אוגסטייי, קלאַוזולעס, זאַבעזפּיעטשעניעס אויף אַלע שטעדט אין פוילען, אַפּעלאַציעס, אַפּאָזיציעס, אַדוואַלאַניעס, רעקורסען, וועגען פּעסער אין קאָמיסאַריאַט-רושאַנדו, ביטעס וועגען דירה און אַרויסוואַנד ראָוויעמטש און אין אַלע פּאָליציי-בעצירקען, שותּפות-אַקטען, סטאַטוטען, אַקטען אינטערציזיעס, אַקטען דאַראַוואַניעס, קאַרנע ספּראַוועס, ווי אויך איבערזעצונגען אין אַלע שפּראַכען.

רעכטס-קאָנסולענט י. מאַנעלע,
פּעטריקאָווער 17, זאַכאָדניאַ 52
שנעל, רעעל און ביליג!

ב יועסטע און מאָדערנע שייטלען

ווי אויך פּאָלקעס און האַלבע פּאָלקעס פון פּרימאַ איטאַליענער האָר, גוטע און סאָרטירונג, רציפּלע בעהאַנדלונג, בעקומט מען קאַמיענאַ 5, 2-טען הויף לעצטען איינגאַנג, 2. שטאָק ביי פּאָרזשוצקי.

דאַמען און צאַהנטעכניקער
י. ביטענסקי
5 קאָנסטאַנטינער 5
נעהמט אָן אַלע טעג פון 9 פריה ביז 8 אָוונד.
[illegible]

Dr. m.
I. Bette
ספּעציאַליסט פאַר אינערליכע און קינדערקראַנקהייטען
Piotrkowska 6,
telefon 44-95.
נעמט אָן פון 8—11 פריה און פון 4—6 נאָכמיטאָג

Dr. med.
W. Eychner
פרויען-קראַנקהייטען און אַקושעריע
זגערזשער 11 טעל. 34-72
נעמט אָן אין דער לעטשניצע פּעטריקאָווער 294, פון 12—2 טעגליך און דער היים פון 6-8 אָוו.

פאַבריק פון
זשירענדאָלען
ווי אויך גאַלאַנטערישע בראָנזיר-אַנשטאַלט
מ. רידער, לאָדז
צענעלניאַנאַ 33, טעל. 53-41
נעהמט אָן אַלערליי געגענשטענדע צו איבערגילדען, פערזילבערן, ניקלען, בראָנזירען און אָקסידירען. עס ווערען אויסגעפירט אַלערליי רעפּאַראַטורען פון פערשיידענע מעטאַלענע און זילבערנע געגענשטענדע. פּינקטליכע אויספיהרונג.

גוט און ביליג מיט אַ גאַראַנטיע פאַר דויערהאַפטיגקייט. 48

דאס לאָדזער לעבען

3 פרייטאָג ג סיון תרפ"ז	יוני: זון-אויפגאַנג 3.41 זון-אונטערגאַנג 7,25 לענג פון טאָג. 12 14, ליכט-צינדען: 7,35

פּאָבאָר.

אין דער קאָמיסיע נומער 1 (טראַוגוטאַ 10) דאַרפֿן זיך שטעלן:

יאָהרגאַנג 1906

דריטער פּאָליציי-קאָמיסאַריאַט.

היינט, פרייטאָג — N. M. Ł. L.

מאָרגען שבת, — P. O.

אין דער קאָמיסיע נומער 2 (זאַקאָנטנאַ 82).

יאָהרגאַנג 1906

עלפטער פּאָליציי-קאָמיסאַריאַט.

היינט, פרייטאָג, דעם 3-טען יוני— G. F. E. D. C. B. A.

מאָרגען, שבת, — K. J. I. Ch. H. Ł. L.

קיין באַזונדערע אויפֿפאָדערונגען וועלען נישט געשיקט ווערען. די קאָמיסיעס הויבען אָן זייער טעטיגקייט פּונקט 8 אַ זייגער אין דער פריה.

ביטע וועגען אָדראָטשעניעס דאַרפֿען פריינגעטראָגען ווערען אין רעגירונגס-קאָמיסאַריאַט צוזאַמען מיט די דאָקומענטען, וועלכע שטעלען פעסט דאָס רעכט צו געניסען פון אָדראָטשעניעס, שפּעטסטענס אַ טאָג פאַר'ן טערמין, ווי מ'דאַרף זיך שטעלען צו דער פּאָבאָר-קאָמיסיע.

ביטעס וועגען אַנערקענען אַנדער-האַלבען יאָהריגע דינסט צייט דאַרפֿען פריינגעטראָגען אין רעגירונגס-קאָמיסאַריאַט די דאָזיגע פּאָבאָראָווע, וועלכע באַזיצען נישט קיין רעכט אויף ווייטערדיגע אָדראָטשעניעס, אָדער ווילען היי-יאָהר נישט געניסען פון אָפּלייגען דאָס מיליטער-דינסט.

חגא

אויף דער פּאָסט.

(ב) זונטאָג, דעם ערשטען טאָג חגא וועט די פּאָסט זיין געשלאָסען

מאָנטאָג וועט זי זיין טעטיג פון 9 ביז 11 פריה.

רעדער-שטייער

און שיסער-שטייער.

(:) די לאָדזער וואָיעוואָדזשאַפט האָט דערהאַלטען אַ צירקולאַר פון אינערן מיניסטעריום, לויט וועלכען דער לוקסוס-שטייער איז פעסטגעשטעלט געוואָרען לויט פאָלגענדען אופן: פון אויטאָ'ס וועט דער שטייער נישט איבערשטייגען 120 זלאָטעס; פון מאָטאָציקלען — 20 זלאָטעס; ראָווערען — 10 זלאָטעס; קאַרעטעס — 60 זל.; קאָטשען — 40 זל.; אַלע אַנדערע וואָגענס — 20 זל.; בריטש-קעס — 30 זל.; דאָפּעל-ביקסען און פלאָ-ווערס — 25 זל.; רייטפערד 40 זלאָטעס.

בעריכטיגונג.

אין צוזאַמענהאַנג מיט דער נאָטיץ וואָס איז געווען געדרוקט אין אונזער צייטונג וועגען דער גרינדונג פון אַ נייער שומר-אָרגאַניזאַציע א. נ.: „השומר הלאומי", בעט אונז דער ציוניסטישער קאָמיטעט מיטצוטיילען, אַז ווי איהם איז בעוואוסט, האָט דער ציוניסטישער צענטראַל-קאָמיטעט אין וואַרשא קיינעם נישט געגעבען קיין אויפטראָג צו גרינדען אַזאַ מין אָרגאַניזאַציע אין לאָדז. עטליכע יונגעלייט האָבען זיך טאַקע געוואָנדען קיין וואַרשא וועגען אינסטרוקציעס אויף צו גרינדען אַזאַ אָרגאַניזאַציע, אָבער דער צענטראַל-קאָמיטעט האָט אַזאַ בעשטעטיגונג נאָך נישט אַרויסגעגעבען. —

Dr. med. M. GLAZER
ul. ZIELONA Nr. 6
טעלעפאָן 45-49
הויט- און ווענערישע קראַנקהייטען.
נעמט אָן פון 8—9³⁰, 12—2 און 7—8 אָוו.

גרויסע יוד. ציקליסטען-וועט-לויפען פון „מכבי"

די פּריזען פון „נייעם פאָלקסבלאַט" האָבען אַרויסגערופען אַ גרויסען אינטערעס צווישען די יודישע ציקליסטען.

(—) ווי מיר האָבען שוין געמעלדעט מיטגעטיילט, גרייט דער ספּאָרט- און טורן-פאַראיין „מכבי" צו אַ גראַנדיעזע ספּאָרט אימפּרעזע, וועלכע ווערט שוין ערוואַרט מיט גרויס אינטערעס.

אין דער אימפּרעזע פון דעם יודישען פאַראיין וועלען אָנטיילנעהמען פאָלגענדע יודישע ספּאָרט-קלובען, וועלכע מעלדען שוין זייערע ציקליסטען צו די גרויסע געיעגען, וואָס וועלען פאָרקומען דעם 12. יוני 9 אַ זייגער אין דער פריה אויף דעם שטח: כאָיני—זשגאָוו—רודאַ, אַלזאָ: „ל. ק. ס.", „ט.ז.ס." „אוניאַ", „רעקאָרדאַ". ל.ק.ס.", „שטורם" ראַפּיד, רעקאָרד, פּאָגאָן, אוראַרא, הציגל, שילאַ, ט.ט.צ. (פּאַביאַניץ).

בוושאַ רודער ספּאָרט-געזעלשאַפט און אַ גאַנצע רייהע נישט אָרגאַניזירטע ציקליסטען.

לויט'ן פּראָגראַם וועלען פאָרקומען פאָלגענדע אינטערעסאַנטע וועט-לויפען: ערעפנונגס-לויף 25 קילאָמעטער, קלוב-לויף 15 קילאָמעטער, טוריסטען-לויף 10 קילאָמעטער, צווישען-קלוב-פערמע-סטונגען 15 קילאָמעטער איז דער לויף אויף די פּריזען פון „נייעם פאָלקסבלאַט" 10 קילאָמעטער. דער סטאַרט קומט פאָר אין כאָיני ביים עק פון זשאָוסקאַ גאַס.

מעדיצינישע הילף פון „ליגת הצדק" עס וועט צושפּילען דער אייגענער בלאַז-אָרקעסטער. נאָך די וועט לויפען אַ גראַנדיעזע פערוויילונג אין רודאַ.

פאַר דער פּרעסע און פאָרשטעהער פון די ספּאָרט-פאַראיינען וועלען זיין צוגעגרייט ספּעציעלע אויטאָס, וועלכע וועלען אָפּפאָהרען פון פּאָלודניאָווע 11 (לאָקאַל פון „מכבי") פּינקטליך 8 אין דערפריה.

ווי מ'זעהט איז עס די ערשטע יודישע ספּאָרט-אימפּרעזע אין אַזאַ גרויסען פאַרנעם.

דער לויף אויף די פּריזען פון „נייעם פאָלקסבלאַט" האָט אַרויסגערופען אַ גרויסען אינטערעס צווישען די יודישע ציקליסטען-ספּאָרטסלייט. איינשרייבען זיך צום לויף פון „נייעם פאָלקסבלאַט" קען מען זיך טעגליך אין רעדאַקציע פון אונזער צייטונג, פון 6 ביז 8 אין אָוונד.

אַרעסטאַנט ענטלויפט פון אַרעסט-שטיבעל.

מ'האָט כאַפּט איהם אָבער און אַ געשמידטער איז קיטעז ווערט ער געבראַכט אין טורמע.

(:) נעכטען האָט מען אין לאָדזער קריין-געריכט געבראַכט דעם אַרעסטאַנט יחזקאל אָרבאַך, וועלכער איז געזעסען אין דער טורמע אויף מילשע.

אין קריין-געריכט האָט מען אָרבאַכ'ן געראָרפט איבערליעפערן אַ נ'אורטייל, לויט וועלכען ער איז פאַר'משפּט געוואָרען אויף 2 יאָהר טורמע.

נאָכ'ן איבערליעפערן דעם אורטייל, האָט דער וואַך-פּאָליציאַנט אַריינגעפיהרט אָרבאַכ'ן אין'ם אַרעסטאַנטען-שטיבעל, כדי איהם דערנאָך אָפּצופיהרען צוריק אין טורמע.

ווען דער פּאָליציאַנט איז אין אַ האַלבער שעה אַרום געקומען אויפשליסען די טיר פון אַרעסטאַנטען-שטיבעל, האָט ער שוין דאָרט קיינעם נישט געטראָפען.

ס'האָט זיך אַרויסגעוויזען, אַז דער אַרעסטאַנט האָט זיך דורכגעשטופּט דורך די פענסטער-קראַטען און אַריינגעקומען זיך אין געריכט-הויף, פון דאָרט איז ער לייכט אַריין אין פּאָניאַטאָווסקי פּאַרק.

די אַלאַרמירטע פּאָליציי האָט זיך געלאָזט יאָגען נאָכ'ן אַנטלאָפענעם און אָפּגעשלאָסען דעם פּאָניאַטאָווסקי פּאַרק נישט אַריין- און אַרויסלאָזענדיג קיינעם.

נאָך אַ האַלבע שעה זוכען האָט מען אָרבאַכ'ן געכאַפּט ביי דער קאַלישער באַהן.

אַ געשמידטען אין קייטען האָט מען דעם אַרעסטאַנט אָפּגעפיהרט אין טורמע.

ער וועט איצט האָבען אויף זיך אַ פּראָצעס פאַר אַנטלויפען פון געריכט.

אויפרוף פון לאָדזער רעטונגס-קאָמיטעט.

פון מערץ 1926 האָט דער רעטונגס-קאָמיטעט געפיהרט זיין טעטיגקייט פּראָוויזאָריש אויפ'ן גרונד פון אַ ספּעציעלער ערלויבניש, וועלכער האָט געמוזט בעניט ווערען יעדען קוואַרטאַל.

איצט האָט די רעגירונג לעגאַליזירט די סטאַטוטען פון קאָמיטעט, און דער רעטונגס-קאָמיטעט איז אויפ'ן גרונד פון געזעץ וועגען עפענטליכע געזעלשאַפטען און פאַראיינען געוואָרען אַ אינסטיטוציע מיט די רעכט פון אַ יורידישער פּערזאָן.

די גענעראַל-פערזאַמלונג פון 26 מאַי 1927 האָט אָנגענומען די סטאַטוטען, רעוויזירט און בעשטעטיגט דעם ביל אַנס און אויסגעוועהלט אַ פערוואַלטונג.

אין צוזאַמענהאַנג דערמיט ערקלערען מיר:

אַז קיין שום ווייטערע ענדערונגען זענען נישט פאָרגעקומען אין דער טע-טיגקייט פון קאָמיטעט און וועלען אויך אין דער צוקונפט נישט פאָרגענומען ווערען, נישט אין דער אינערליכער אָרגאַניזאַציע און נישט אין דער פאָרם פון דער הילף, וואָס דער קאָמיטעט גיט אַרויס.

ס'בלייבט אַלזאָ דערזעלביגער רע-טונגס-קאָמיטעט ווי פריהער. ער וועט זיך אויך ווייטער פאַרנעהמען מיט רע-קאָנסטרוקטיווער הילף, אַ ווינסענענדיג אַהנבראָכענע הלוואות דער גויטבע דערפטיגער בעפעלקערונג אויף דיזעל-בינע בעדינגונגען ווי ביז אַהער.

די ידיעות, וואָס האָבען זיך בעוויזען אין דער פּרעסע און ווערען פער-שפּרייט אין דער עפענטליכקייט, אַז דער קאָמיטעט האָט זיך פערוואַנדעלט אין אַ „לייה-קאַסע", נעהמען זיך פון אַ טעות, וואָס איז אַריינגעפאַלען אין סטאַטוט. דער פעהלער ווערט איצט אויס-געבעסערט אויף אַ געזעצמעסיגען וועג.

דער רעטונגס-קאָמיטעט איז און בלייבט אַ געזעלשאַפטליכע אינסטיטוציע, אַ פאָלקס-אינסטיטוציע; זיינע מיט-לען און פאָנדען שטעלען זיך צוזאַמען אויסשליסליך פון די געלדער, וואָס ווערען געזאַמעלט צווישען דער לאָדזער יודישער בעפעלקערונג, און פון דער שטיצע פון „דזשאָינט".

די פערוואַנזען, וועלכע האָבען ביז אַהער אָנגעפיהרט מיט'ן קאָמיטעט, נע-הערען אויך צו דער נייער פערוואַל-טונג. זיי וועלען אויך ווייטער ערפילען זייער עהרען-פליכט און אַרבייטען פאַר'ן קאָמיטעט ווי ביז אַ העכער.

אונזער אויפגאַבע בלייבט אַלזאָ די-זעלביגע: ווירטשאַפטליכער אויפבוי פון די קרבנות פון קריזיס; רעקאָנ-סטרוקטיווע הילף פאַר די אַלע, וועלכע אַרבייטען און שאַפען און נויטיגען זיך אין קרעדיט.

דער רעטונגס-קאָמיטעט האָט ביז אַהער אַרויסגעגעבען הלוואות 5165 פאַ-מיליעס אויף אַ סומע פון 939,794 זל. אַ דאַנק דעם זענען טויזענדער האַנד-ווערקער, אַרבייטער, סוחרים און קליין-אינדוסטריעלער ווידער אַוועקגעשטעלט געוואָרען אויף די פיס און האָבען חיינט פּרנסה.

אין לאָדז איז אָבער די ווירטשאַפט-ליכע נויט נישט אין אַנ'ערך אַ גרעסע-רע, ווי מען שטעלט זיך פאָר. די צאָהל פון די הילפס בעדערפטיגע בעטרעפט צעהנדליגער טויזענדער. זיי קלאַפּען טאָג-טעגליך אין די טירען פון קאָמי-טעט, אין די הונדערטער, און מ'קען זיי לייידער נישט בעפרידיגען.

ס'פעהלען די נויטיגע מיטלען דערצו. דער „דזשאָינט" וועט געוויס ווייטער שטיצען דעם קאָמיטעט. אָבער דער „דזשאָינט" האַלט זיך שטרענג ביי זיין פריהערדיגער בעדינגונג; אַז ער וועט געבען נאָר אַזוי פיל, וויפיל ס'וועט געזאַמעלט ווערען צווישען דער יודישער בעפעלקערונג אין לאָדז.

מיר ווענדען זיך בעזונדער צו אייך, לאָדזער יודען, מיט דער דרינגענדער בקשה:

— לאָזט נישט פעלען אייערע נויט-בעדערפטיגע ברידער!

— שטיצט דעם לאָדזער רעטונגס קאָ-מיטעט!

צוטרעטענדיג אַצינד צו דער אַרבייט מיט דאָפּעלטער ענערגיע, אַלס לעגאַלי-זירטע געזעלשאַפט, מיט פרישע קרעפ-טען, וועלכע האָבען זיך בריימוויליג געשטעלט אין דינסט פון דער גוטער זאַך, זענען מיר פעסט איבערצייגט, אַז קיין איין לאָדזער יוד וועט זיך נישט אָפּזאָגען צו שטיצען די הילפס-אַקציע פון רעטונגס-קאָמיטעט לטובת אונזערע ברידער, די קרבנות פון ווירטשאַפטלי-כען קריזיס.

געדענקט, אַז פון דער הילף געניסען אַלע שיכטען און קלאַסען פון דער יודי-שער בעפעלקערונג!

לאָדז, 2. יוני 1927.

די פערוואַלטונג פון לאָדזער רעטונגס-קאָמיטעט.

דער לאַנג-יעהריגער בעוואוסטער גלאַט-כשר
רעסטאָראַן
צ. ראָזענבלום
38 פּיעטריקאָווער 38
גיט אַרויס טעגליך שמאַכהאַפטע מיטאָגען
צום פּרייז פון 3 זל. שנעלע בעהאַנדלונג.
אויך מילכיגע פריהשטיקען און אָוונד-ברויט פאַר 1.50 זל.
בעמערקונג: נאָך אַ גרינדליכען רעמאָנט איז דער האָטעל ווידער ערעפענט.
מיט אַכטונג צ. ראָזענבלום.

PIEGI
plamy i wątrobiane radykalnie usuwa krem i mydło
LESCHNITZER'A

אָריגינעלע פּרעפּאַראַטען פון דער מאָהרען-אַפּטייק ברעסלוי, צו בעקומען אין די אַפּטייקען און סקלאַד-אַפּטעטשנעס. קרעם זל. 3.15 זייף זל. 2.30 וואו ס'איז נישט צו בעקומען, צו ווענדען זיך דירעקט צו

Aptekarz Drancz i S-ka Bielsko

אין די אַפּטייקען.

היינטיגע נאַכט-דיזשורען.

היינט דיזשורירען ביינאַכט פאָלגענ-דע אַפּטייקען: ליפּיעץ (פּיעטריקאָווער 193); מיללער (פּיעטריקאָווער 46); גראָשקאָווסקי (קאָנסטאַנטינער 17); גערט-נער (ציגעל-גאַס 64); ביצווינאָווסקי (אַלעקסאַנדער-גאַס 37); יאַנקיעלעוויטש (אַלטער מאַרק 9).

פון 1 ביז 657

אונטערשטיצונג פאַר אַר-בייטסלאָזע.

(:) מיטוואָך און דאָנערשטאָג פון דער קומענדיגער וואָך וועט דער אַר-בייטסלאָזען-פאָנד אויסצאָהלען אונטער-שטיצונגען פאַר די גייסטיגע אַרבייטס-לאָזע, וועלכע האָבען זיי נאָך נישט דערהאַלטען מיט די לעגיטימאַציעס פון 1 ביז 657.

ראַדיאָ

וואַקסט אין לאָדז פּאָפּולער.

(ב) אויפ'ן 1. מאַי איז אין לאָדז גע-ווען 1252 ראַדיאָ-אַפּאַראַטען, אין פער-לויף פון חודש מאַי זענען אָנגעפאַלען 6 און צוגעקומען נייע 130. אויפ'ן 1. יוני האָט לאָדז געהאַט 1476 ראַדיאָ-אָבאָנענטען.

אין הויז-בעזיצער-פאַראיין

גרייט מען זיך שוין צו די שטאָט-ראַט וואַהלען.

(ס) אויף דער לעצטער פערזאַמלונג פון די הויז-בעזיצער האָט מען צווישען אַנד. אויך בעריהרט די פראַגע וועגען די פאָרשטעהענדע וואַהלען צום שטאָט-ראַט.

סאיז אָנגעוויזען געוואָרען, אַז אין'ם איצטיגען שטאָט-ראַט זענען די אינטע-רעסען פון די הויז-בעזיצער נישט גע-נוג געשיצט געוואָרען — און דעריבער איז אַרויסגערוקט געוואָרען דער גע-דאַנק פון אַ „ווירטשאַפטליכען" בלאָק, וואָס זאָל אַרומנעהמען די אינדוסטריע-לער, סוחרים און האַנדווערקער.

אַנדערע ווידער האָבען פאָרגעשלאָ-גען אַנצושליסען זיך אָן דער גרופּע, וועלכע זאָל זיך פערפליכטען צו שיצען די אינטערעסען פון די הויז-בעזיצער. קיין בעשלוס איז דערווייל נישט אָנגע-נומען געוואָרען.

פרייע ערטער

אין אַ קינדער-היים-קאָלאָניע.

ה' מ. ח. רומקאָווסקי בעט אונז צו פערעפענטליכען, אַז אין די קינדער-היים-קאָלאָניע אין ציעכאָצינעק, וואָס ווערט דורך איהם איינגעאָרדנעט, זע-נען נאָך פערהאַן איניגע פרייע, אויס-שליסליך געצאָהלטע פּלעצער. איינשרייבונגען ווערען אָנגענומען אין ביוראָ פונ'ם אונטערנעהמען אין „העלע-נענהאָף", שענקעוויטש 3/5.

פאָרלעזונג

פון חיעניאַנא-דלוגאָשאָווסקי.

היינט, פרייטאָג, קומט פאָר אין זאַל פון פילהאַרמאָניע אַ פאָרלעזונג פון רעד. וויעניאַוואַ-דלוגאָשאָווסקי א. ד. ט.: „דער דערנער וועג פון אַ פּוילישען רע-וואָלוציאָנער".

„גלאַס קופּיעצקי".

ס'איז ערשינען דער נומער 11 (15) פונ'ם 2. וואָכענשריפט „גלאַס קופּיעצקי", וואָס ווערט אַרויסגעגעבען פונ'ם סוחרים-פאַראיין (פּיעטרקאָווער 73).

וואס וועלען יודען האבען דערפון?

א „טובה" וועגען אפען־האלטען די געשעפטען שבת. — פון דער „טובה" וועט מען [אבער] יגאדנישט האבען.

(:) אין צוזאמענהאנג מיט'ן דערנעהנטערן זיך פון די יום טוב האט די לאדזער יודישע קהלה זיך געווענדעט צום ארבייטס־אינספעקטאר מיט דער פאדערונג, צו ערלויבען אפען־האלטען די געשעפטען אום שבת ביז 12 ביינאכט, ווייל ערב יום־טוב געפאלט אום זונטאג.

דער ארבייטס־אינספעקטאר האט ערלויבט, אז די געשעפטען זאלען שבת מעגען זיין אפען ביז 9 אין אווענט, אבער בתנאי, אז אין די איבער־שעה'ן זאלען נישט בעשעפטיגט ווערען קיין אנגעשטעלטע.

וואס אייגענטליך וועלען יודען האבען פון אט דער „טובה"?

אז אום שבת צונאכטס מען ערשט די געשעפטען 9 אין אווענט! טא ווען וועט מען עפענען און ווען וועט מען לייזען און ווער וועט גענישען פון דער „טובה" לכבוד יום־טוב?

מחמת לעגאליזירונג פון דער ארגאניזאציע,

בעפרייט די אנגעקלאגטע פון „לאדזער ארבייטער־ראט".

(:) דעם 26 יאנואר 1926 איז אין רעגירונגס־קאמיסאריאט איינגעפאלען א ביטע פון „לאדזער ארבייטער־ראט" וועגען א קאנפערענץ. אונטער דער ביטע זענען געווען אונטערגעשריבען: יוזעף דאמוס און לאבענדזקי, אנדזשעי סמאשיאק, דוד פוקס, פיאטר קוביאק און אדאם לאטקאווסקי. צוגעצויגען צו געריכטליכער פעראנטווארטליכקייט. זיי זענען אנגעקלאגט געווארען אין אפהאלטען א קאנפערענץ פון אן'אונלעגאלער ארגאניזאציע.

צוליב דעם, וואס די ביטע איז דאן אפגעזאגט געווארען און די קאנפערענץ איז דאן פארגעקומען, זענען די דערמאנטע פערזאנען ווי אויך די ה"ה: מחמת דעם, וואס חיינט איז שוין די ארגאניזאציע לעגאל, זענען אלע אנגעקלאגטע בעפרייט געווארען, נאר זיי בעצאהלען צו 15 זל. געריכטס קאסטען.

אווענדונג צום ווי.־פרעמיער בארטעל

אז צהאנגס־זונטאג־רוה זאל אפגעשאפט ווערען.

אין לאקאל פון צענטראלען קליינהענדלער־פעראיין, זאוואדזקא 5 איז פארגעקומען א מאסען מיטינג פון לאדזער קליינהענדלער.

דער ה' ס. קירשבוים האט אנגעוויזען ווי שעדליך דער צוואנגס־זונטאג־רוה איז פאר די קליינהענדלער און אפילו אויך פאר דער מלוכה.

וועגען דעם, אז דער געזעץ מוז נאוועליזירט ווערען רעדען א גאנצע ריי רעדנער, ווי העניג, מאסע, מינץ און אנד. וועלכע ווייזען אויב אן, אז מ'קען נישט א גאנצען קיבוץ יודען צווינגען צו רוהען 2 טעג א וואך.

צום סוף איז אנגענומען געווארען א רעזאלוציע, עס זאל גלייך ארויסגעשיקט ווערען א טעלעגראפישע ווענדונג צום ה' וויצע־פרעמיער בארטעל און אן'אפשריפט צום כיים דעפוטאט נח פרילוצקי, אז דאס לאדזער קליינהענדלערטום, וואס האט זיך פערזאמעלט דעם 29 מאי אין צענטראלען קליינהענדלער־פעראיין אויף א מיטינג, בעט וואס שנעלער אפצושאפען די צוואנגס־זונטאג, ריה, וועלכע איז געגען ארטיקל 111 פון דער קאנסטיטוציע (דער ארטיקל גאראנטירט פאר אלע בירגער גלייכהייט פון געוויסען). צוואנגס־זונטאג־רוה רואינירט דעם קליינהענדלער אין דער שטאט לאדז און איז אויך שעדליך פאר דער מלוכה, צוליב דעם וואס זי פערקלענערט קינסטליך די פראדוקציע און די קאנסומ ע.

א קינדער יום־טוב פון דער בראכאוו־שול.

שבת ד. 11 יוני 10 אינדערפריה וועט אין פילהארמאניע זאל פארקומען א קינדער יום טוב איינגעארדענט דורך דער בראכאוו־שול.

דאס פראגראם וועט בעשטעהן פון א גאנצע ריי זעהר אינטערעסאנטע און שענע נומער', ווי די מעלאדישע קינדער אפערע דאס פערבלאנדזשעטע מיידעלע פערבונדען מיט א באלעט, סוועט אויך אויפגעפיהרט ווערען דורך די שילער אונטער דער ליטונג פון פ־ל. זינע קרוש אן'עקספרעסיאניסטישער ריטמישער טאנץ א. א. „דאס לעבען פון מאשינען". א חוץ דעם וועלען אויך אויסגעפיהרט ווערען זעהר שיינע אינסצעניזאציעס אין יודיש און פויליש, אויף דער שילער כאר וועט אויפטרעטען מיט א גאנצע רייהע שעהנע לידער און ס'וועלען אויסגעפיהרט ווערען גימנאסטישע רעפראדוקציעס.

בעהעריען

מאגיסטראט עליכם.

(ט) אויף דער לעצטער זיצונג פון די סאניטאר־דאקטוירים, וועלכע איז פארגעקומען אין די געזונדהייטס־אפטיילונג ביים מאגיסטראט איז בעשלאסען געווארען אדורכצופיהרען א גענויע קאנטראלע וועגען היגיענישען צושטאנד פון אלע לאדזער בעקערייען און געבעקס־געוועלבער.

אין די בעקערייען מוזען זיין שאפקעס אויף די פענסטער און די אפגוסען מוזען זיין פערמאכטע.

45 קינדער

ארויסגעשיקט אין זומער־סאנאטאריום.

(ט) מיטוואך האט די געזונדהייטס־סעקציע ביים מאגיסטראט ארויסגעשיקט אין זומער־סאנאריום פאר לייכט־טובער־קולאזע קינדער אין לאגעוניק די ערשטע פארטיע פון 45 שול־קינדער.

פערצווייגונג.

פון טראמוואי־קאמוניקאציע.

(ס) אויף אן'אלגעמיינע פערזאמלונג פון די לאדזער אקציאנערען פון דער טראמוואי געזעלשאפט, האבען די פארשטעהער פון דער פערוואלטונג מיטגעטיילט א רייה אינוועסטיציע־פראיעקטען וועגען פערלענגערען און פערברייטערען די טראמוואי־קאמוניקאציע מיט די זומער־וואוינונגען.

דעם 1. יולי וועט שוין געבענט ווערען אין בעוועגונג די טראמוואי־ליניע מיט טושין, דערנאך וועט מען אויסבויען די זגערזשער ליניע און די קאנסטאנטינער ליניע.

פארלעזונג

אין סוחרים פעראיין.

(ס) דינסטאג איז אין לאקאל פון סוחרים־פעראיין (פיעטרקאווער 73) פארגעקומען א פארלעזונג פון פרעזעס פון דער צענטראלער אימפארט־קאמיסיע ביים האנדעלס־מיניסטעריום, ה' פירסקי.

דער פרעלעגענט האט אין אן'אינטערעסאנטען רעפעראט איבערגעגעבען די געשיכטע פון דער ענטשטעהונג פון דער קאמיסיע, איהר טעטיגקייט און צילען.

ביי צאהלרייכע בעשווערען פון פרויען־געשלעכט,

ווירקט דאס נאטירליכע ביטער־וואסער פון

Franciszek Józef

אלס דאס בעסטע ערלייכטערונגס מיטעל. צייגניסען פון די פרויען־קליניקען מעלדען, אז דאס מילדעסטע אבפיהרונגס מיטעל פון

Franciszek Józef

ווערט שטארק אנגעווענדעט ביי ווערכנערינען מיט א גרויסען ערפאלג.

צו בעקומען אין אלע אפטייקען און מקלאד אפטעקשנעס.

די מאסקווער ארטיסטן פון „הבימה"

האבען אויך אנערקענט, אז די שענסטע פאטאגראפיעס פאר טרעטען ווערען קינסטלעריש אויסגעפערטיגט נור אין דעם — ערשטקלאסיגען פאטאגראפישען אטעליער —

„PARISIENNE"

69 כרושעשינער 69

צוזאהר מיט'ן טראמוואי נומער 1.

ערב א טעקסטיל־שטרייק

(:) מיטוואך איז פארגעקומען א זיצונג פון'ם אויספיהר־קאמיטעט ביים טעקסטיל־קלאסען־פעראיין, אויף וועלכער ס'איז באהאנדעלט געווארען די פראגע וועגען ענגלישען שבת און וועגען נייע הוספות.

ס'איז בעשלאסען געווארען צוזאמענצורופען די קאנפערענץ פון אלע טעקסטיל־פערוואלטונגען, אויף וועלכער ס'זאל בעשטימט ווערען דער טערמין פון אן'אלגעמיינעם פראטעסט שטרייק.

ס'איז אויך בעשלאסען געווארען אנצוווענדען אלע מיטלען, כדי זיך פארצוברייטען צום קאמף פאר א הוספה, אין פאל ווען דער יקרות וועט ווייטער שטייגען.

נישט פערלענגערט דעם טערמין

איינצושרייבען שילער אין די פריוואטע שולען.

ווי מיר האבען שוין בשעתו מודיע געווען האט זיך א דעלעגאציע פון די אינהאבער פון די פריוואטע שולען געווענדעט צו דער קאמיסיע פאר אלגעמיינער בילדונג ביים מאגיסטראט, אז זי זאל ענדערען איהר בעשלוס וועגען טערמין איינצושרייבען די קינדער, וועלכע די קאמיסיע האט פעסטגעשטעלט ביז צום 1. יוני, הגם ביז איצט פלעגט דער טערמין זיין ביז אויגוסט.

נעכטען האט דער פעראיין פון די פריוואטע שול אינהאבער בעקומען א מיטטיילונג פון דער קאמיסיע פאר אלגעמיינער בילדונג ביים מאגיסטראט, אז זייער ווענדונג וועגען פערלענגערען דעם טערמין, איז אפגעווארפען געווארען.

פון דער פרץ־שול אין באלוט.

ס'ווערען נאך אנגענומען שילער

ווי מ'מעלדעט אונז ווערען אין דער פרץ־שול (פלאץ קאשטשעלני 4) נאך אנגענומען שילער.

איינשרייבונגען ווערען אנגענומען אין קינדער היים אויפ'ן נאמען פון י. שירעק (פלאץ קאשטשעלני 4). ס'ווערען איינגעשריבען קינדער אין עלטער פון 6 יאהר אן.

די קינדער, וואס בעזוכען די פרץ שול זענען יוצא דעם שול צוואנג.

פאלקס־פארטיי

קאנסטיטואירענדע זיצונג.

דינסטאג איז פארגעקומען די קאנסטיטואירענדע זיצונג פון דער יודישער פאלקס־פארטיי אין לאדז, אויף וועלכער ס'זענען אויסגעוועהלט געווארען: אדוו. י. וויצמאן (פארזיצער), ש. מאסע (וויצע־פאר זיצער), ט. באלבארישסקי (סעקרעטאר) א. גראסמאן (עקאנאם און קאסירער).

פערוואלטונגס־מיטגלידער: ל. וו. פינקעלהויז, א. גלאטמאן, ט. טארקאוו, וו. גרינשפאן, ה. לעווקאוויטש, מ אוניקאווסקי, מ. פראנקענטאל.

קאנדידאטען: ד. יוזעפאוויטש, ל. פרייס, י. איגעלד, פריילין יאסקאוויטש, א. א. שורמאן.

רעוויזיאנס קאמיסיע: געלאסען, קיפערמינץ און לאסמאן.

פועלי־ציון־מיטינג.

שבת, 10 א זייגער פריה קומט פאר א מיטינג א. ד. ט. „ווער האט געזיגט ביי די וואהלען צום שטאט־ראט אין ווארשא" מיט רעדעס וועלען ארויסטרעטען דער ווארשאווער ראטמאן יצחק לעוו, ברוגד, שאפירא, ציסריינאווסקי.

פון גארטען „קאלאסעאום".

צו דער בעקוועמליכקייט פון געעהרטען פובליקום איז ערעפענט דער גארטען „קאלאסעאום" ציגעל־גאס 16 מיט'ן אנטייל פון א מיליטערישען ארקעסטער. אויפ'ן ארט איז אויך פערהאן א ביפעט. איינגאנג איז פריי.

בעריכטיגונג.

אין דעם בעריכט וועגען סאנאטאריום אין כאיני אין געכטיגען נומער „נייער פאלקסבלאט" איז צפ"י טעות נישט אריין דער נאמען פון'ם הויפט־דאקטער פון סאנאטאריום ד"ר ארמאלינסקי.

Zapisujcie się
na członków Ligi Obrony Powietrznej Państwa

אום 15־יאהריגע יאהר צייט פון ר' אליהו חיים מיועל זצ"ל איז ערשינען דאס אינטערעסאנטע בוך

זכרונות

דאס בוך ענטהאלט העכער 300 זייטען מיט א קאבינעט־בילד. פרייז 6 זלאטעס. פאר די לעזער פון „נייעם פאלקסבלאט", וואס וועלען ברענגען דעם דאזיגען אנאנס ביז דעם 15־טען יוני, קאסט נאר 4 זלאטעס.

צו בעקומען ביי א.מ. גרובשטיין, חסכאדניא 54, פראנט, 1. שט. פון 5—8 אווענט.

אנאנסען — אין — „נ. פאלקסבלאט" האבען דעם גרעסטען ערפאלג.

אלערליי מעדעל

צו מאגאזין־הויז, קליידער און בלוזקעס, ווי אויך ארבייטערינס ווערען פון זאפארם געזוכט ביי נייטמאן עלט־שטאט 11, וואהנ. 17.

Dr. med.

A. MAZUR

נארוטאוויטש (דזשלנא) 44

אויערן און האלז קראנקהייטען שטימע און שפראך־פעהלערן (שטאמלען א.ז.וו.) נעמט אן פון 12—2 און פון 6⁵⁰—8 אוו.

אלעצט צימער

ביי אן'אנשטענדיגער פאמיליע פאר א יונג פאר־פאלק איז פון זאפארט איבערצוגעבען ביי מ. סאמניאווסקי פעטריקויער 31

א פריזיר ארבייטער

ווערט פון זאפארט געזוכט גדאנסקא 90 אין דער פריזיר אנשטאלט שווארץ.

קינדער־וועגעלעך מעטאל בעטען, מאטראצען געבעטען און צו מעבעל בעטען. „PATENT" ביליג און געגען גוטע בעדינגונגען אין

„DOBROPOL"

Piotrk. 73 (אין הויף)

זעמעל־בערעפעראטורען ווערען אנגענומען. 669

א לעהרער

מיט 12 יאהר פראקטיק ערטיילט לעקציעס צו ביליגע פרייזען פאר שילער מיט שוואכען פארטשריט פון פאלקסשולען און גימנאזיעס. אויך לעקציעס פאר דערוואקסענע: פויליש, דייטש, פראנצויזיש, מאטעמאטיק און בוכהאלטעריע.

שיי, שח. יאקובא 12

Dr PRYBULSKI

זאוואדזקא 1, טעלעפאן 25-38

ווענערישע און האר־הויט־קראנקהייטען, געבער־שוואכע, בעהאנדלונג מיט קווארץ־ליכט (האר־אויספאל). רענטגען־שטראהלען. נעמט אן פון 9—1 און פון 4—8 אוו. דאמען: פון 4—5 נאכמ.

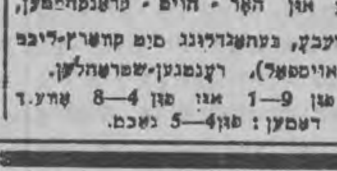

מענער־היטען

אינלענדישע און אויסלענדישע. נייעסטע פאסאנען און פארבען פון די בעסטע פירמען, ווי: היקעל, פישער, פרענקעל, באטא און אנדערע. צו רעקלאמע־פרייזען! עמפפעהלט דאס היטען־געשעפט פון

היימאן טוראבינער

פעטריקאווער 82, פראנט.

קויפט מעבעל

נישט קיין מעבעל בעפאר איהר איבערצייגט אייך נישט, אז און מיין מעבעל־געשעפט

גדאנסקא (דלוגא) 44 Ch. ŁAZNIK

נור ביי מיר קענט איהר קויפען פערשידענע מעבעל שעהנסטע און ביליג.

בעמערקונג: איך קויף אויך פערשידענע מעבעל, דיוואנעס, פעלצען, ניי־מאשינען, סאמאווארען א. א. וו. איך צאהל די העכסטע פרייזען. קומט און איבערצייגט אייך.

לאָדזער יודישע אטלעטען

פאָהרען צו די שווער-אַטלעטישע מייסטערשאַפטען אין פוילען.

די שווער-אַטלעטישע סעקציע (פרי-ער ביי׳ם „בר כוכבא״) יעצט ביי׳ם לאָדזער פאַראייניגטען יודישען טורן-פעראיין „מכבי״ פיהרט אָן אַ גאַנץ אינטענסיווע טעטיגקייט, אַנטוויקעלט זיך לעצטענס זעהר גוט און שפּילט אַ פאָרנעהמענדע ראָלע אין דער פוילישער ספּאָרט-וועלט בכלל און אין דעם לאָד-זער – בפרט.

פאָריאָהרען, פאַר׳ן יאָהר 1926 האָ-בען זיי בעקומען דעם טיטול מייסטער פון פוילען. אין די וואָג-שפּילען האָבען זיך דאַמאָלס אויסגעצייכענט די 2 איינ-ציגע יודען, די בר-כוכבא׳נער, די ה״ה מאיר וויינגאַרטען און ב. וויניקאָמיצען.

היינט פריה פאָהרען אָפּ קיין לעמ-בערג די מיטגלידער פון דער שווער-אַטלעטישער סעקציע ביי׳ם „מכבי״ די ה״ה: מאיר וויינגאַרטען (מייסטער פון פוילען 1926), ש. דימקעוויטש, ב. ווי-ניקאָמיצען (מייסטער פון פוילען 1926), י. לאַנגער, י. מ נסק און ל. שטערן צו די וואָג-שפּילען פון האַלבען שווערע געוויכטער וועגען מייסטערשאַפט פון פוילען. די מייסטערשאַפט-פארמעסטונ-גען קומען פאַר היינטיגען זונטאָג און מאָנטאָג. די וואָג-שפּילען אין לעמבערג וועלען זיין הכנות צו דער אָלווע-ל כער אָלימפּיאַדע, וועלכע וועט פאָר-קומען אין יאָהר 1928 אין אַמסטערדאַם.

ס׳איז כדאי צוצוגעבען, אַז פון לאָד-זער קרייז פאָהרט נאָר דער לאָדזער „מכבי״.

מיר ווי שען זיי ערפאָלג!

ל. ה.

„די מאַמע פון דער וועלט“

אין יודישען טעאַטער.

מאָרגען, שבת, ווערט אין יודישען טעאַטער אויפגעפיהרט אַ פּרעמיערע, דער שלאַגער פון די אַמעריקאַנער טע-אַטערן – „די מאַמע פון דער וועלט“. די דאָזיגע פרעהליכע און קאָמישע אָפּערעטע האָט דאָרט צושווינדעל אין שטאָט (?) די גאַנצע צייט און פערוויילט מיליאָנען אנגענעהם.

שבת ביי טאָג ווערט געשפּילט די אַלעם-בעקאַנטע אָפּערעטע „כינקע פּינקע“. אין אַלע פאָרשטעלונגען בעטייליגען זיך די ה״ה: פּאָליאַקאָוו, ראַבינאָוויטש, האַמבורגער, באַלבירסקי, פּאָלאַנסקי, מאַכאָראָווסקי און פרויען: באָריסאָווע, אַניעלאַ, בעזמאַן, פּאָרדרמאַן און אַנ-דערע.

לאָמיר געהן, געהן אין „אזאזעל“.

גרויסער ערפאָלג פון 5-טען פּראָגראַם.

און... דער ערפאָלג פון „אזאזעל“ ווערט נישט אויף. דאָס 5טע פּראָגראַם, און די הערליכע רעווי פון אלק, וואָס איז שעהן און קלוג – איז ממש דאָס שענסטע פון טאָג. יעדער נומער פאַר זיך און אַלע צוזאַמען, זענען שלאָגערן. אונז נאָך קיינמאָל האָט מען עפּעס ענליכעס אויף דער יודישער בינע נישט געזעהן. די אַרטיסטען בעקומען טאָג אויס טאָג איין פאַר זייערע לייסטונגען אינאו פהערלכע אַפּלאָדיר-מענטען.

דער עולם – סיי דער אינטעליגענ-טער, סיי די ברייטע מאַסען – איז צו-פרידען און זאָגט געהן, ווייל ס׳לאָזט זיך באמת אַ סך זעהן און הערען.

די נומערן: „עולם“, „שניידערלעך“, „עקכין“, „זעלבנער“, „אין חדר“, „די וואנט“, „פּאָרלפזונג“, „פּ יזיער“ און אַלע אַנדערע בעטרידיגען אפילו דעם גרעסטען מ׳זונק. ערשט די דעקאָראַ-ציעס פון פריץ קליינמאַנ׳ען – וואָס האָט לאָדז אַזעלכעס געזעהן ? –

לאָמיר געהן, געהן אין – „אזאזעל“!

ווער עס שוינט זיין געזונט און די נערוועו,

וועמען עס אינטערעסירט אויף דויער האַלטבאַרקייט און שפּאָרזאַמקייט פון שיך, וועמען עס ענטציקט אַ שטאָלצער עלעגאַנטער און עלאַסטישער גאַנג, דער וועט טראָגען נאָר אָפּצאַסען און – גומי-זוילען –

„BERSON“

צוזאַמענפאָהר פון העברע-אישע לעהרער.

מאָרגען, שבת דעם 4טען יוני ר. י. קומט פאָר אין זאַל פון יודישען פרויען-גימנאַזיום, פּיאָטראָווסקע 7 אַ צו-זאַמענפאָהר פון העברעאישע לעהרער פון ווארשאַווער און לאָדזער קרייז מיט פאָלגענדען טאָגעס-אָרדנונג: 1) ער-עפענונג, 2) בעריכט פון יעדער שטאָדט, 3) בעריכט פון צ. ק. פון העברעאישען לעהרער פאַראיין, אין פוילען. 4) רע-פעראַט פון ם שריפטשטעלער ח׳ נתן ביסטריצקי א. ד. ט. „ערציהונגס פּראָ-בלעמען און דאָס איצטיגע יודענטום“, 5) גרינדונג פון אַ ראיאָן קאָמיטעט, 6) דיסקוסיעס.

דער צוזאַמענפאָהר ווערט געעפנט 11 פאַרמיטאָג.

אַלע אָרטיגע חברים לעהרער פון יודאיסטישע למודים און אַלגעמיינע אין דער העבראישער שפּראַך ווערען איינגעלאַדען צום צוזאַמענפאָהר. אין צוזאַמענהאַנג דערמיט וועט מאָרגען אויך פאָרקומען אַ גרויסער מיטינג אין זאַל פון התאחדות (שענקעוויטש 3-5) אויף וועלכען עס וועלען אַרויסטרעטען ווארשאַווער און לאָדזער חברים און ח נתן ביסטריצקי פון ארץ ישראל. 904

פּיניע גערשאָווסקי.

(צום לעגען דעם ווינקעל-שטיין פון יתומים-הויז אין העלענעוועק).

לעבטיג שטעהט איצינד דער נאָמען
א ן דער לאָדזער האַנדעלס-וועלט,
דאָך נישט גרויס איז דאָך גערשאָווסקי,
אין זיין רייכטהום אין זיין געלט.

רייכע יודען, פאַבריקאַנטען
איז פערהאַן דאָ אַלערליי,
דאָך דער שענסטער און דער בעסטער
איז ר׳ פּיניע צווישען זיי.

ה׳ גערשאָווסקי איז געקומען
פון דעם קליינעם שטעטעל סקידעל
און זיין וועג איז פול מיט בלומען
און ער שפּילט די ערשטע פידעל.

איז אַ יוד אַ נאַציאָנעל
מיט אַ שוואונג, און מיט אַ ברען
ווי עס קומט צו געבען צדקה
ווייזט גערשאָווסקי וואָס ער קען.

אויך אפילו אין דער בראַנזשע
ווייזט ער אויך אַרויס טאַלאַנט,
קיינער גיט נישט אַזוי ליכטיג
מיט אַ בריטער שטאַרקער האַנט

יאָ גערשאָווסקי גוט אין שטייבעלע
און זיין פּנים לויכט און שיינט
ווי עס גיט אַ גוטער ברודער
ווי אַ האַרציג אַ גוטער פריינד.

ווי אַ טאַטע פון יתומים
איז גערשאָווסקי: לעבען זאָל ער
האָט פאַר זיי איצינד געשאָנקען
אַ פאַר נייע טויזענד דאָלאַר.

נראַף קאַלי.

806

Dr. St. HEINRICH

ספּעצ. פאַר קינדער- און אינערן-קראַנקהייטען.
פּאָמאָרסקאַ 10, טעל. 47-67
עמפּפאַנגט פון 4 ביז 6 נאָכמיטאָג, אויך אין
זשאַכאָוויץ אין דער
Willa Sokołowskiego
obok dworca.

גאַנץ לאָדז שרייט אין איין קול:

דאָס בעסטע פון גוטען איז נור

„POTOKOL“

קאַקאַאָ-פעט

מיט דעם הכשר פון בענדינער רב
חנוך צבי הכהן לעווין אב״ד דפה.

686

מאַסען-מיטינג

וועגען העברעאישע שול-וועזען

מאָרגען, שבת 8 אַ זייגער קומט פאָר אַ מאַסען מיטינג אין זאַל פון „התאחדות“ שענקיעוויטש 3/5. מיט רעדעס וועגען אַקטועלע פּראָבלעמען פון׳ם העברע-אישען שול-וועזען, וועלען אַרויסטרע-טען די ה״ה: נתן ביסטריצקי, ד״ר אריה טרטקובר, דיר. ד״ר ראָזענבוים, ש. טש נוב ק (ספ״ג) און אַנד. איינ-טריט פריי.

Dr. A. Gibiański

Ordy-nuje w KRYNICY

od 21 maja. 671
ul. Lipowa, willa Zajler

Dr. W. ŁASKI

אינערליכע און קינדער-קראַנקהייטען
נעהמט אָן ווי יעדעס יאָהר פון 1 יוני אין

CIECHOCINEK

893

פון דאָנערשטאָג, דעם 2 ביז׳ן 7 יוני פון דאָנערשטאָג, דעם 2 ביז׳ן 7 יוני

גרויסער יום-טוב פּראָגראַם!

עס ווערט דעמאָנסטרירט דאָס גרויסע געזעלשאַפטליכע זיטען-בילד א. נ.

ווענען וואָס מ׳טראַכט נישט

(O CZEM SIĘ NIE MYŚLI) דראַמע אין 10 אַקטען מיט אַ פּראָלאָג מיט JÓZEF WĘGRZYN אין דער הויפּטראָלע. עס נעהמען אָנטייל פּוילישע מיליטער און פּאָליצי - עסקאַדרעס

קינא „ERA“

„פּלאַרא“

וואָלטשאַ 22 (באַלוט)

(?)אָרקעסטער אין הנחה-בילעטען אונגילטיג
פערשטאַרקטער אָרקעסטער

רעפאָרמאַציע פּילען.

מיט דער מאַרקע גייסטליכער בעקאַנט פון יאָהר 1602 רעגולירען דעם מאָגען, שיצען פון רעוומאַטיזם, לעבער-ליידען, נעגען דיקקייט, אַטרעטיזם, דאָס קומען בלוט אין קאָפּף, שטילען די יסורים פון העמאָראָאידען, רייניגען דאָס בלוט און ביי-נייגונגען צו אָבסטרוקציע — אַ גינסטיג דורכריינינגונגס-מיטעל.

צוגעברויכען 1 אָדער 2 פּילען אַ נאַכט.

פּרייז פון אַ שאַכטעל 1,35 אויסאַרבייטונג פון דער אַפּטייק

Karczewski, Tuszyński, Warszawa, Trębacka 4

צו פאַרלאַנגען אין די אַפּטייקען און סקלאַדען מיט׳ן „גייסטליכען“ (Zakonnik). 644

קינדערוואָגען פון 50 זל.

ספּאַרטוואָגען אויף גומי מיט בעדעק פעלד-און מעטאַל-בעטען, מאַטראַצען, אייז-שענק, וואַש-טישען אין רייכסטען אויסוואַהל אויף גינסטיגע בעדינגונגען עמפּפעהלט די עלטסטע לאָדזער מעטאַל-מעבעל-פאַבריק פון

I. B. WOŁKOWYSKI

Sienkiewicza 3/5, tel. 37-70
11 NARUTOWICZA 11

די פירמע עקזיסטירט פון יאָהר 1896.
אַכטונג: מיר באָרגען אויס עטען אויף זומער-וואוינונגען.

אין גאַנץ פּוילען און אויך שוין אין אויסלאַנד ווערט מען נאָר פון דער בעקוועמליכקייט און גוטסקייט פון די בעוואוסטע זומער-לאַטשעס

LEKKOCHÓD

14891 P. N.

[...]ניסט אַכטונג צו געבען אויפ׳ן פּאַטענט-שטעמפּעל. [...]צו בעקומען אין אַלע בעסערע שיך-געשעפטען.

י. אבראַמאָוויטש,

[...]ווייס-[...]ערקויף

לאָדז, פּאָדרזשעטשנאַ 15.

40 פּראָצענט ביליגער, ווי איבעראַל!

די נייע-ערעפנעטע אַמעריקאַנער כעמישע וועשעריי און פאַרבעריי פון גאַרדעראָבען גראַנסקאַ 8, פראָנט, 2-טען שטאָק

נעהמט אָן אויפצופרישען, רייניגען, וואַשען און פאַרבען אַלערלייע גאַרדעראָבען פאַר מענער, ווי אויך פאַר דאַמען, אויך זיידע, סאַמעט, פּליוש, וואָלענע, האַלב-וואָלענע, בוימוואָלענע קליידער, אויך שטיק סחורה און רעשטען, אַלערלייע אויסבלאַקירטע געמוסטערטע אַנציגער ווערען געבראַכט צו דער ער-שטער פאַרב. אַלע אַרבייטען פון מיין פאַרבעריי ווערען אויסגעפיהרט ערשטקלאַסיג לויט די נייעסטע אויסלענדישע מעטאָדען. גאַראַנטירט פאַר עכטע פאַרבען. ביליגע פּרייזען!

אַלערלייע פּוטער נעהם איך אָן צו שטרייכען און פאַרבען.

אַמביליגסטע, ווייל עס איז אַ פּריוואַט-וואוינונג!

912

KLINIKA

Położniczo-Ginekologiczna
D-ra med.
S. Druebina

6-go Sierpnia 15-17, tel. 53-10,
I i II klasa.

אכטונג ה״ה פריזירער!!!

צום בעפאָרשטעהענדען שבועות איז מיין פּאַר-פומעריע-געשעפט פערזעהען מיט אַ רייכען אויסוואַהל פון די בעסטע העלנישע און בלומען-וואַסערן. ווי אויך אַלערליי פריזירער-צובעהער צו די ביליגסטע קאָנקורענץ-פּרייזען.

J. Drukier מיט אַכטונג
11 ZAWADZKA 11

קומט און איהר וועט זיך איבערציינגען!

BÉ BÉ

פּודער און זייף פאַר קינדער

SZOFMANA

אַנערקענט פאַר די בעסטע

פּודער הײלט אַלע שמף הויט אַ הויט - צורייצונגען. פון דעם און רעם „בעבע“ בענוצט מען נור דאַמאָלסט ווע די ווירקואַמקייט פון פּודער איז נישט גענוגענד

סימפּעטאַרין — כירורגישע

קליניק

פון די דאָקטוירים שאַרלאַטאַ-אייגעראַנדאַ, רייטלער-קוריאַסקאַ, מיכאל קאַנטאָר, און י. פּוים.

לאָדז, אַנדזשעיאַווסקאַ 10, טעל. 13-57.

I. און II. קלאַס.

אַמבולאַטאָריום.

878

CASINO

היינט פּרעמיערע!

דער נאַפּאָלעאָן פונם פילם ERNEST LUBICZ האָט אויפגעלעזט דאָס נט-פּראָבלעם פון די מאָדערנע פאַמיליען אין 10-אַקטיגען פילם א.נ.:

„קוש מיך נאָר...“

די הויפּט-ראָלע פון דער שאַמפּאַנער און דער פּיקאַנטער פּאַריזער קראַנט די אַמעריקאַנער פּאַלאַ נעגרי

MARY PREVOST

פּאַר'ן פילם – אויפטריט פונם ליבלינג פון די לאַדזשער רעם אויסגעצייכנטע

Karol Hanusz — אויס פון „Perskie Oko“ „Qui pro Quo“ און „Nietoperz“. לידער: „Pomajowe Nabożeństwo“, „Opera“, „Zwarjowany Alfabet“ און „Parodja“

Luni Nestor — פּרימאַבאַלע פון דער „מעטראָפּאָליטען-אָפּערא“ אין ניו-יאָרק, וועלכע וועט זינגען רוסישע, פּוילישע און מאָדערנע טענץ

Iny Hellen — און אויך די בארימטע זינגערין

אָנהייב 4 30 אַ זייגער נאָכמיטאָג.

דער זאַל איז מעכאַניש געקילט.

TEATR-SWIETLNY „NOWOSCI“

Piotrkowska, róg Głównej.

היינט גרויסער מאָנומענטאַלער פילם אין 2 סעריעס (12 אַקטן גלייכצייטיג)

פּרינץ האַמלעט

— אין די הויפּט-ראָלען: LIANA HAID, דער וועלט-טראַגיקער KONRAD VEIDT, R. SZNYCEL און WERNER KRAUSS

היינט אויפ'ן ערשטן סעאַנס זענען אַלע בילעטן צו 50 גראָשן. אָנפאַנג פון די סעאַנסן טעגליך 5 30 נאָכמ. יום-טוב 3 נאָכמ. אַנאָנס! דער נעכסטער פּראָגראַם אַנאָנס Mia Mara, Harry Liedtke און בילד „Krysia Leśniczanka“

Grand-Kino

היינט פאַסצינירענדע פּרעמיערע! די גרויסע דראַמע אין 10 אַקטן א.נ.:

Monte Carlo

אין דער הויפּט ראָל די וואונדער Betty BALFENE נאָך אָריגינעלע אויפנאַמען פון דער רולעטקע און מאָנטע-קאַרלאָ

איבערראַשנדע אויסשטאַטונג: —: אויף דער עסטראַדע: Bronisław BRONOWSKI בעסטער סאַטיריקער און הומאָריסט. — Helena Felińska פּעזרן זינגערין, R. Konówna יוגענדליכע טענצערין

קינאָ-טעאַטער SYRENA

אַלעקסאַנדראָוו. 37 ט. 49-48

נאָר ביז זונטאָג: דעם 5 יוני ד. י. דאָס גרעסטע אַמעריקאַנער מייסטערווערק

שטאָלענע הערצער

אויסערגעוויינלעך שווערליכע דראַמע אין 10 אַקטן מיט דעם ליבלינג פון פּובליקום Milton SILLS אין זיין פּ'ן. Dorin KENYON — אין די הויפּטראָלן.

אויסערדעם אַ גרויסע אַמעריקאַנער קאָמעדיע אין 4 אַקטן

„דער קעניג אין פּערלענהיים“.

אָנפאַנג פרייטאָג 5[30] נאָכמ. שבת און זונטאָג 1 זייגער. פון 1 ביז 1[30] זענען די פּרייזן פאַר דערוואַקסענע 50 גר. פאַר קינדער 30 גר. פאַרגרעסערטער אָרקעסטער. דער זאַל איז ווענטילירט.

אַטאַנס! מאַנטאַג שביעות גרויסער שלאַגער

דער ליוניק

מיט'ן אָנטייל פון די בעסטע יודישע שוישפּילער ווי: יאָנאַס טורקאָוו — און ליפּמאַן, שושנה אנדער

צוקערניע „רעדוטא“

נאַרוטאָוויטש 1 (נעוו. רזשעגלנא)

דערמיט האָבן מיר דעם כבוד בעקאַנט צו מאַכן דעם געעהרטען פּובליקום, אַז עס איז געעפענט געוואָרען די נייע

צוקערניע „רעדוטא“ אונטער דער פירמע

מיר עמפּפעהלען דעם געעהרטען פּובליק פרישטיק און אָווענד-ברויט — ווי אויך פערשידענע געשמאַקע שפּייזן א-לא-קאַרט. רייך פערזעהענער בופעט.

די צוקערניע ווערט געפירט אונטער דער לייטונג פון בעוואוסטען קאָנדיטאָר ה. לויפער.

שוויצט

דאַרף מען נישט מעהר אַז מ'בענוצט דאָס פּיל-פּאַך אויספּראָבירטע און אנערקענטע פראַנצויזישע מיטעל געגען שוויצען פוס, הענד און אַדיטעס

„ODORIN“

צו בעקומען Skład-apteczny A. Landau Cegielniana 23

900

זעהר אנגענעהמער גערוך

Szkoła Przemysłowa

T-WA SZERZ. OŚWIATY i WIEDZY TECHN. WŚRÓD ŻYDÓW

916 ŁÓDŹ, POMORSKA 46/48.

אָפּטיילונגען: מעכאַנישע, עלעקטראָטעכנישע און העבראיי. איינשרייבונגען פון קאַנדידאַטן אין דער ערשטע קלאַס נעהמט אָן די קאַנצעלאַריע טעגליך אויסער שבת פון 10—2 מיטאָג. אייגנטרעטס-עקזאַמענס קומען פאָר ד. 29 יוני ד. י.

KROJU

nowoczesnego, szycia, modelowania racjonalnym systemem gruntownie teoretycznie i praktycznie (na materjałach) wyucza zatwierdzona przez Min. Oświaty pierwszorzędna szkoła mistrzyni Paryskiej Akademji A. Wiśniewskiej, autorki obszernego dzieła „Metoda kroju“, odznaczonej najwyższą nagrodą „Grand Prix“, złotemi medalami i dyplomami honorowemi na wystawach światowych w Paryżu, Rostowie, Rzymie, Marsylji. Kończący patenty cechowe. KURS WAKACYJNY- opłata zniżona. Najmodniejsze formy bibułkowe od 50 gr. Przy szkole pierwszorzędna pracownia ubiorów damskich. Piotrkowska 86, front.

לעטשניצע „Sanitas“

פון דאָקטוירים ספּעציאַליסטן און ערצטל. דענטיסט.-קאָבינ.

Cegielniana 29, tel. 44-51.

ד"ר בעטע	ד"ר לאַסקי
" ענגעל	" מאַלאָוויסט
" פריד	" מאַרדקאָוויטש
" גערשטייז	" פּריבולסקי
" גוטשטאַט	" ראַקאָווסקי
" אימיך	" ראָזענבערג
" איציגזאָן	פרוי ראָזענבלאַט
" קאַצענעלזאָן	" שאַיעראָוויטש
" קאַנטאָר	" א. שטיינבערג
" לעווינזאָן	" י. שטיינבערג
" פרוי לעווינזאָן	

צאָהן-ערצטע

צוקער	קרעניצקאַ-ציפּיז
גרינשטיין-האַרקאַווי	שאַצקאַ

921

צו פּערמיטען איניגע זומער-וואוינונגען אין פּאַדעמביע

אין אַ זעהר גוטען פּונקט. צו בעפראַגען אין נאַלעוו טעריע נעשפּאַט עק גושיושוגער און פּלינערסקע.

וויכטיג פאַר הויזבעזיצער!

קלאָרעק צו פּילטערס און צו דעזינפעקציע אין אָמבּ: לינסטן צו בעקומען אין דעפּאָ צו הורט-פּרייזן ווי אויך פרישען נאַפּטאַלין אין הורט און ענצעל, אַלעס גאַראַנטירט, רעיעלע סחורה, צו בעקומען אין

פראַנט-געוועלב, אַלעע 1. מאַי 27 (פּאַסאַזש שולץ)

899 בּנוטצט זיך איבערצייגען!

זאַל „קאַראַסעאָום“, זאַכאַדניאַ 53.

מאָרגען שבת, דעם 4. יוני ד. י., 9 אַ זייגער אָווענד קומט פאָר

אַ גרויסע טאַנץ-פערוויילונג

פערבונדען מיט פערשידענע איבערראַשונגען.

מענער ביז אין דער פּריה. 931 טאַנץ ביז אין דער פריה.

קליינהענדלער-פעראיין אויף דער שטאָט לאָדז, פּיעטריקאָווער 6.

דאָנערשטאָג, דעם 16-טען משערוויעץ, 4 אַ זייגער נאָכמיטאָג קומט פאָר די

יעהרליכע אַלגעמיינע פערזאַמלונג

צו וועהלען אַ נייע פערוואַלטונג.

בעים נישט ערשיינען פון אַ גענוגענדע צאָהל מיטגלידער קומט די פערזאַמלונג פאַר צום צווייטען טערמין 6 אַ זייגער אין אָווענד, די פערוואַלטונג.

אַבאָנעמענט-פּרייז: אין לאָדז: אַ חודש — 5 זלאָטעס, — אויף דער פּראָווינץ: אַ חודש 6 זלאָטעס, אין אויסלאַנד מיט 50 פּראָצענט טייערער. — פאַר'ן אינהאַלט און טערמין פון די אַנאָנסען איז די רעדאַקציע נישט פאַראַנטוואָרטליך. די אַדמיניסטראַציע איז אָפען בימטאָג און בנאַכט.

אַנאָנסען-פּרייז: פּערל-שורה 15 גראָשן, פרייטאָג 20 גראָשן, אין טעקסט 40 גר., פרייטאָג 60 גראָשן, נאָכ'ן טעקסט 10 גראָשן, פרייטאָג 15 גראָשן. — פאַר אויסלענדישע אַנאָנסען 100 פּראָצענט טייערער. אויבער דער שטאָט — 50 פּראָצענט טייערער.

1 מילימעטער - שורה.

Wydawnictwo „Najer Folksblat“, spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg.
Czcionkami i druk. „Najer Folksblat“, Piotrkowska 21.

Redaktor odpowiedzialny Ch. Kaufman